

ISPARTA-EĞİRDİR

ÖZELİNDE

MEKÂNSAL PLANLAMA VE
TASARIMA YÖNELİK

Akademik Vizyon

ISPARTA – EĞİRDİR Özelinde
Mekânsal Planlama ve Tasarıma Yönelik
AKADEMİK VİZYON

(Academic Vision for Spatial Planning and Design Specific to Isparta -Eğirdir)

Editörler

Prof. Dr. Atila GÜL
Prof. Dr. Şükran ŞAHİN

Yardımcı Editörler

Gizem DİNÇ
Gözde OK

Yayın Kurulu

Prof. Dr. Atila GÜL
Prof. Dr. Şükran ŞAHİN
Prof. Dr. Oğuz YILMAZ
Prof. Dr. E. Figen İLKE
Prof. Dr. Mehmet TOPAY
Prof. Dr. Halim PERÇİN
Doç. Dr. Murat AKTEN
Dr. Öğr. Üyesi E. Seda ARSLAN
Dr. Öğr. Üyesi Ali ÖZ
Dr. Öğr. Üyesi Abdullah DEMİR

Kapak Tasarım
Gizem DİNÇ

astana
yayınları

Yayın tarihi: 30.09.2020

ISBN: 978-625-7890-39-7

Tüm hakları saklıdır. Kaynak belirtmek koşulu ile yararlanılabilir. ***Kitaptaki Bölümlerden, İlgili Bölüm Yazarları sorumludur.***

ÖNSÖZ

Eğirdir kenti merkezi, Isparta'ya 34 km uzaklıkta olup, Eğirdir İlçe sınırlarının yüz ölçümü toplamı 1414 km²'dir. Denizden yüksekliği 918 metredir. İklimi Akdeniz ve İç Anadolu iklimleri arasında bir geçiş alanında yer almaktadır. Eğirdir Gölü, Türkiye'nin ikinci en büyük tatlı su gölüdür ve Doğal içme suyu havzası karakterindedir. Göl ve çevresi doğal ve kültürel değerler açısından zengindir. Avrupa'da 514, Türkiye'de ise 454 farklı kuş türü bulunurken, Türkiye'de bulunan kuş türlerinin 225'i Eğirdir Gölü ve çevresinde barınmaktadır.

Eğirdir kent merkezi ve çevresi sahip olduğu tarihi, kültürel ve doğal değerleri, gölün doğal yapısı, gölün tatlı su ve yedi renk özelliği vb. nedenlerle Isparta İli ve Göller Bölgesi'nin en önemli turizm cazibe merkezlerinden birisidir. Turizm, İlçe ekonomisi için de oldukça ağırlıklı bir yer tutmaktadır. İlçenin belli başlı turistik değerleri: Eğirdir Kalesi, Dünderbey Medresesi, Hızırbey Camii, Baba Sultan Türbesi, Eğirdir Kervansarayı, Yeşil Ada, Can Ada, Barla, Çamyolu, Camili Yayla, Kasnak Meşesi Ormanı, Kovada Gölü Milli Parkı, Pınar Pazarı, Altinkum Plajı, Bedre Plajı, Prostanna ve Parlais Antik Kentleri, Aya Stefanos Kilisesi, Aya Georgios Kilisesi'dir. Eğirdir, eğlence ve dinlenme turizmi dışında, geçmişte önemli bir üne sahip olan Eğirdir Kemik Hastalıkları Hastanesi ve Dağ ve Komanda Okulu da bulunmaktadır. Eğirdir aynı zamanda 2017 yılında Sakin Şehir (Cittaslow) unvanına da sahip olmuştur.

Eğirdir kenti, gölü ve çevresinde çok yönlü sorunlar yaşanmaktadır. Yaşanan mevcut sorunlar ve eksiklikler; Eğirdir Gölü'nün kirliliği, göl suyunun aşırı ve düzensiz kullanılması, göl ekosisteminin bozulması, tarım ilaçlarının yoğun ve bilinçsizce kullanımı, tarımda salma (vahşi) sulama uygulamalarının olması, kentsel mekanda mekânsal tasarımı ve organizasyonun eksikliği, kent içi ulaşım ve erişebilirlik sorunları, yeşil alanların nitelik ve nicelik açısından yetersizliği, kent estetiği ve işlevselliğinin yetersiz olması, alt yapı ve kanalizasyon sorunlarının olması, turistik amaçlı konaklama, yeme-içme tesis yetersizliği, mermer ocaklarının çevresel ve görüntü kirliliği oluşturması, aşırı ve düzensiz balıkçılığın yapılması, vb. özetlenebilir.

Bu bağlamda söz konusu sorunların temelinde mekânsal planlama/ tasarım, uygulama, yönetim ve yasal boyutta bütüncül olarak bilimsel ve teknik yaklaşımların ön planda olmaması, ilgili tüm paydaşların katılımının ve sorumluluğun sağlanamaması, paydaşların sorun çözümünde ortak akıl geliştirememesi, etkin ve yetkin bir organizasyonun yapılamaması, ortak bir siyasi iradenin ortaya konulamaması, yerel halkın katılımının yeterince sağlanamaması vb. olduğu söylenebilir.

Eğirdir Yöresindeki doğal ve kültürel değerlerin korunması, yaşatılması ve sürdürülebilirliği için herkesin söylem ve eylem boyutunda birlik ve beraberlik içinde hareket etmesi ve sorumluluk üstlenmesi gerekmektedir. Eğirdir yöresine yapılacak en küçük bir fikir ve bilgi üretimi veya bir eylemsel yaklaşım daha büyük açılımlara ve yeni eylemlere de hizmet edebilecektir.

Eğirdir Yöresine bilimsel bir katkı olması bağlamında Süleyman Demirel Üniversitesi Mimarlık Fakültesi Peyzaj Mimarlığı Bölümü ile Ankara Üniversitesi Ziraat Fakültesi Peyzaj Mimarlığı Bölümü arasında 2019 yılında yapılan ortak sosyal sorumluluk projesi kapsamında ilgili Öğretim Üyeleri ile Lisansüstü (Yüksek Lisans ve Doktora) öğrencileri tarafından akademik bir çalışma gerçekleştirilmiştir. Buna ek olarak Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi, Mehmet Akif Üniversitesi ve Marmara Üniversitesi Öğretim Üyeleri de bu çalışmaya katkı sağlamışlardır.

Süleyman Demirel Üniversitesi Mimarlık Fakültesi Peyzaj Mimarlığı Bölümü Öğretim Üyeleri ile Yüksek Lisans ve Doktora Öğrencileri

Prof. Dr. Atila GÜL	Mehmet PEKGÖZ
Prof. Dr. Mehmet TOPAY	Özlem ÖZEN
Doç. Dr. Murat AKTEN	Tuğba KÜÇÜKOĞLU
Dr. Öğr. Üyesi E. Seda ARSLAN	Ayşe Gülnur HAMMALOĞLU
Dr. Mahmut TUĞLUER	Gamze ÖNDER
Gizem DİNÇ	Özlem ÖZEN
Çağla AYDEMİR	Almira UZUN
Esra MİRZA	Müge SAKÇALI
Mert AKOĞLU	Aslı İlayda KOÇAK
Ahmet Erkan METİN	Zeynep AKBULUT
Fatma ÖZKAN	İ. Emre GÜL (İnşaat Mühendisliği)
Tuğba AKIN	

Ankara Üniversitesi Ziraat Fakültesi Peyzaj Mimarlığı Bölümü Öğretim Üyeleri ile Yüksek Lisans ve Doktora Öğrencileri

Prof. Dr. Şükran ŞAHİN	Fatmanur YILMAZ
Prof. Dr. E. Figen İLKE	Hatice ALP
Prof. Dr. Oğuz YILMAZ	Seda AKLİMAN
Prof. Dr. Halim PERÇİN	Nuriye Ebru YILDIZ
Öğr. Gör. Yekta KÖSE	Tuğba TURAN
Gözde OK	Göksucan YILDIRIM
Fatih BERBER	Gülşah YAKUT
Seda AKLİMAN	Didem PALA
Çağrı HAYIRLI	Yağmur RESNE
Ayşe DEMİR	Sema YILMAZ
Nergiz BELEN	Tuğba TURAN
Serap GÜNEŞ	
Dr. Öğr. Üyesi Ali ÖZ (Mehmet Akif Üniversitesi, Burdur)	
Dr. Öğr. Üyesi Abdullah DEMİR (Marmara Üniversitesi, İstanbul)	

Bu alışmalar sonucu, Eğirdir kentinin ve çevresinin mekânsal planlama/tasarımı ve yönetimi konusunda geleceğe yönelik yeni bilimsel bilgiler ve fikirler üretilmiş bunun sonucu olarak 19 Bölümlük bilimsel e-kitap haline getirilmesi ve geniş bir okuyucu kitlesine paylaşılması hedeflenmiştir.

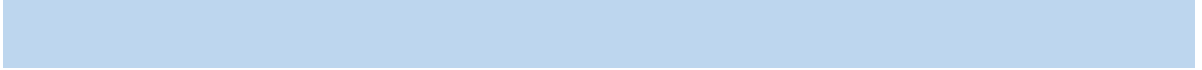
Yayınlanmış olan bu kitabın diğer bilimsel çalışmalara rehber olması, yöneticilere, karar vericilere ve araştırmacılara fikir vermesi ve Eğirdir'e gönül veren herkese katkı sağlanması ve yararlı olması dileklerimizle...

Eğirdir Yöresinin sahip olduğu **Yerel Kimlik Değerlerinin** “Eğirdir Gölü”, “Eğirdir Kalesi”, “Hızırbey Cami ve Dünder Bey Medresesi”, “Keyhüsrev Kervansarayı”, “Yeşil ve Can Adalar”, “Eğirdir Elması”, “Kasnak Meşesi Tabiatı Koruma Alanı”, “Kovada Gölü Milli Parkı” vb. korunması, yaşatılması ve markalaşması ümidiyle...

Editörler

Prof. Dr. Atila GÜL
Prof. Dr. Şükran ŞAHİN

Isparta-Eğirdir, 2020

İÇİNDEKİLER

Sayfa No

BÖLÜM 1: Eğirdir Yöresi Doğal ve Kültürel Değerleri
(Section 1. Natural and Cultural Resource Values of Eğirdir Region) 1-36

*Dr. Öğr. Üyesi Mahmut TUĞLUER, Gizem DİNÇ, Tuğba KÜÇÜKOĞLU,
Prof. Dr. Atila GÜL*

BÖLÜM 2. Eğirdir Havzası Peyzaj Karakter Analizi
(Section 2. Eğirdir Basin Landscape Character Analysis) 37-56

*Hatice ALP, Seda AKLİMAN, Çağrı HAYIRLI, Tuğba TURAN, Öğr. Gör. Yekta
KÖSE, Prof. Dr. E. Figen İLKE*

BÖLÜM 3. Eğirdir (Isparta) ve Yakın Çevresi Biyoiklimsel Konfor Yapısı
(Section 3. Bioclimatic Comfort Structure of Eğirdir (Isparta) and Its Close
Environment) 57-72

Esra MİRZA, Özlem ÖZEN, Prof. Dr. Mehmet TOPAY

BÖLÜM 4. Eğirdir Kıyı Alanında Peyzaj Planlama ve Tasarımı Stratejileri
(Section 4. Strategies for Landscape Planning and Design in The Coastal
Area of Eğirdir) 73-82

*Müge SAKÇALI, Aslı İlayda KOÇAK, Zeynep AKBULUT, Dr. Öğretim Üyesi E. Seda
ARSLAN*

**BÖLÜM 5. Kovada Gölü Milli Parkı Rekreatif Etkinlikler ve Eşik
Analizleri**
(Section 5. Kovada National Parks Recreational Activities and Threshold
Analysis) 83-102

Çağla AYDEMİR, Tuğba AKIN, Ahmet Erkan METİN, Prof. Dr. Atila GÜL

BÖLÜM 6. Eğirdir Özelinde Isparta ve Yakın Çevresi İklim Özellikleri
(Section 6. Climate Properties of Isparta and its Surroundings Focusing
Eğirdir District) 103-114

Fatih BERBER, Prof. Dr. Şükran ŞAHİN

**BÖLÜM 7. Isparta Eğirdir Bölgesi İklim Özelliklerinin Tarihi ve
Arkeolojik Yapıya Etkisi**
(Section 7. The Effect of Isparta Eğirdir Region Climate on Historical and
Archeological Structure) 115-122

Nergiz BELEN, Prof. Dr. Şükran ŞAHİN

**BÖLÜM 8. Isparta-Eğirdir İlçesi Yeşil Ada ve Can Ada için Sıcaklık ve
Solar Radyasyon Odaklı Kentsel Tasarım Rehberi**
(Section 8. Isparta-Eğirdir District Yeşil and Can Ada Solar Radiation and
Temperature Oriented Urban Design Guide) 123-136

Ayşe DEMİR, Prof. Dr. Şükran ŞAHİN

BÖLÜM 9. Isparta-Eğirdir İlçesi Yeşil Ada İçin Rüzgâr Odaklı Kentsel Tasarım Rehberi (Section 9. Wind-Oriented Urban Design Guide for Yeşil Ada Settlement in Isparta-Eğirdir District)	137-150
<i>Nuriye Ebru YILDIZ, Prof. Dr. Şükran ŞAHİN</i>	
BÖLÜM 10. Isparta-Eğirdir İlçesi İklim Duyarlı Bitkisel Tasarım ve Bitki Materyali Seçimi Odaklı Kentsel Tasarım Rehberi (Section 10. Urban Design Guide Oriented Climate Sensitive Planting Design and Plant Material Selection for Isparta Eğirdir Settlement)	151-162
<i>Fatmanur YILMAZ, Prof. Dr. Şükran ŞAHİN</i>	
BÖLÜM 11. Isparta-Eğirdir İlçesi Yeşil Ada Güneşlenme ve Gölge Odaklı Kentsel Tasarım Rehberi (Section 11. Solar Radiation and Shadow Oriented Urban Design Guide for Yeşil Ada in Isparta-Eğirdir)	163-170
<i>Hatice ALP, Seda AKLİMAN, Prof. Dr. Şükran ŞAHİN</i>	
BÖLÜM 12. Isparta-Eğirdir İlçesi için Yağmur Suyu Yüzey Akışı Odaklı Kentsel Tasarım Rehberi (Section 12. Rainfall Surface Water Runoff Oriented Urban Design Guide for Isparta-Eğirdir)	171-190
<i>Öğr. Gör. Yekta KÖSE, Gözde OK, Prof. Dr. Şükran ŞAHİN</i>	
BÖLÜM 13. Eğirdir Kent Parkı Peyzaj Tasarımı (Section 13. Eğirdir City Park Landscape Design)	191-198
<i>Tuğba TURAN, Prof. Dr. Oğuz YILMAZ</i>	
BÖLÜM 14. Süleyman Demirel Üniversitesi Doğu Yerleşkesi Peyzaj Tasarımı: (Section 14. Landscape Design in East Campus of Süleyman Demirel University)	199-228
<i>Göksucan YILDIRIM, Gülşah YAKUT, Didem PALA, Yağmur RESNE, Prof. Dr. Oğuz YILMAZ</i>	
BÖLÜM 15. Eğirdir Şehir Merkezinde Ekolojik Başarım Üzerine Bir Değerlendirme (Section 15. An Evaluation on Ecological Performance in Eğirdir City Center)	229-236
<i>Serap GÜNEŞ, Prof. Dr. Şükran ŞAHİN</i>	
BÖLÜM 16. Sokak İyileştirme Yaklaşımı: Eğirdir Şehir Merkezi Örneği (Section 16. A Street Improvement Approach: The Case of Eğirdir City Center)	237-250
<i>Gizem DİNÇ, Mehmet PEKGÖZ, Ayşe Gülnur HAMMALOĞLU, Gamze ÖNDER, Özlem ÖZEN, Prof. Dr. Atila GÜL</i>	

BÖLÜM 17. Eğirdir Hükümet Meydanı Peyzaj Tasarım Yaklaşımı
(Section 17. Eğirdir Government Square Landscape Design Approach) 251-262

Mert AKOĞLU, Çağla AYDEMİR, Almira UZUN, Tuğba AKIN, Doç. Dr. Murat AKTEN

BÖLÜM 18. Eğirdir Kenti İçin Kent Botanik Bahçesi Tasarımı
(Section 18. Urban Botanical Garden Design for Eğirdir City) 263-270

Sema YILMAZ, Prof. Dr. Halim PERÇİN

BÖLÜM 19 Eğirdir Kent Merkezi Ulaşım Sisteminde Mevcut Sorunlar ve İrdelenmesi
(Section 19. Suggestions and The Current Problems on Road Transportation of Eğirdir City Center) 271-297

Fatma ÖZKAN, Dr. Öğr. Üyesi Ali ÖZ, Dr. Öğr. Üyesi Abdullah DEMİR, İskender Emre GÜL, Prof. Dr. Atila GÜL

BÖLÜM 1:

EĞİRDİR YÖRESİ DOĞAL VE KÜLTÜREL KAYNAK DEĞERLERİ

- Dr. Öğr. Üyesi Mahmut TUĞLUER
- Gizem DİNÇ
- Tuğba KÜÇÜKOĞLU
- Prof. Dr. Atila GÜL

1.EĞİRDİR YÖRESİ DOĞAL VE KÜLTÜREL KAYNAK DEĞERLERİ

Öz:

Sağlıklı bir yaşam ortamının sağlanması ve gelecek nesillere aktarılabilmesi için ülkelerin sahip olduğu doğal değerleri koruması gerekmektedir. Buna ek olarak, kültürel değerler toplum değerlerinin yaşatılmasına katkıda bulunur. Bu sayede, kültürel değerler, sosyal bütünlüğün ve sosyal gelişimin korunmasını sağlamaktadır. Batı ve doğunun kesiştiği noktada bulunan ve önemli bir doğal güzelliğe sahip olan Türkiye, birçok medeniyetin doğup geliştiği bir yerdir. Türkiye'nin Isparta ilinde bulunan Eğirdir ilçesi de sahip olduğu doğal ve kültürel özellikleri ile birçok medeniyete ev sahipliği yapmıştır. Bu kapsamda alanla ilgili literatür araştırılması yapılarak, Eğirdir'in arazi örtüsü, toprak grupları, erozyon durumu, maden alanları ve diğer doğal verilerinin envanteri yapılmıştır. Anıtsal yapıları, antik yolları, milli parkları, koruma alanları, arkeolojik ve doğal sit alanları listelenmiştir. Tüm bu veriler, coğrafi bilgi sistemleri kullanılarak, ArcGIS programı ile haritalandırılmıştır. Çalışmanın amacı Eğirdir ilçesinin doğal ve kültürel özelliklerinin öneminin anlaşılması, korunması ve gelecek nesillere ulaştırılması için bir kaynak oluşturulmasıdır.

Anahtar Kelimeler: Eğirdir, doğal değerler, kültürel değerler, envanter, peyzaj

NATURAL AND CULTURAL RESOURCE VALUES OF EĞİRDİR REGION

Abstract:

In order to provide a healthy living environment and to transfer this environment to future generations, it is necessary to protect the natural values of the countries. In addition, cultural values contribute to maintaining community values. In this way, they ensure the protection of social integrity and social development. Thanks to its located on the intersection of west and east and it has a significant natural beauty, Turkey is a place where many civilizations born and flourish. Eğirdir district of Isparta in Turkey also has quite remarkable natural and cultural features. In this context, in the literature, the area was researched and inventories of Eğirdir's land cover, soil groups, erosion status, mine areas and other natural data were made. Monumental structures, ancient roads, national parks, conservation areas, archaeological and natural sites of Eğirdir were listed. All these data were mapped with the ArcGIS program using geographic information systems. The aim of the study is to create a source for understanding, preserving and transferring the importance of the natural and cultural features of Eğirdir district to future generations.

Keywords: Eğirdir, natural values, cultural values, inventory, landscape

1.1. Giriş

Günümüzde bir ülkenin sahip olduğu doğal ve kültürel değerler o ülkenin zenginliği olarak kabul edilmektedir. Varolan doğal ve kültürel zenginlikleri korumak ve yaşatmak bu değerlerin gelecek kuşaklara aktarılması açısından büyük önem taşımaktadır. Türkiye de bulunduğu konum nedeniyle sahip olduğu doğal güzellikleri ve binlerce yıllık medeniyetlere ev sahipliği yapmış olduğu içinsahip olduğu kültürel değerleri ile ön plana çıkmaktadır. Türkiye'nin Isparta iline bağlı Eğirdir ilçesi birçok medeniyete ev sahipliği yapmış ve birçok kültürü barındırmıştır. Eğirdir, doğal ve kültürel özellikleri ile Isparta'nın önemli ilçelerinden biridir.

Eğirdir ilçesi Türkiye'nin Akdeniz bölgesinde Isparta İli sınırları içerisinde, D 30°43'59"- D 31° 11' 33" enlemleri ile K 38°13'30"- K 37°30'18" boylamları arasında bulunmaktadır. 2019 verilerine göre nüfusu 31.632'dir (TÜİK, 2020). İlçe kuzeyden Yalvaç ve Gelendost ilçeleri, doğudan Şarkikaraağaç ve Aksu ilçeleri, güneyden Sütçüler ilçesi, güneybatıdan Burdur ili, batıdan Isparta merkez ve Atabey ilçeleri ile kuzeybatıdan Senirkent ilçesi ile komşudur. İlçenin kuzey kesiminde oldukça büyük bir alanı kaplayan Eğirdir Gölü ile, göl alanını Isparta çöküntü alanından ayıran dağlar, ilçenin yüzey şekillerinin esasını oluşturur. Kuzeybatıda Barla Dağı, batıda Davraz Dağı, doğuda ise, bu kesimi kuzey-güney doğrultusunda kesen Dedegöl Dağı yer alır (T.C. Isparta Valiliği, 2009).

Eğirdir kentinin Lidya'nın son hükümdarı Kroisos (M.Ö.560-547) tarafından kurulduğu ve ilk adının "Krozos" olduğu sanılmaktadır. Şehrin iç kalesi Lidyalılar tarafından yaptırılmıştır.

Romalılar döneminde ilçe Prostanna diye anılmıştır. Yörede ilk Türk yerleşiminin 1071'den birkaç yıl sonra gerçekleştiği sanılmaktadır. Anadolu Selçuklu hükümdarı III. Kılıçaslan 1204 yılında çevredeki şehirler ile birlikte, Eğirdir'i de Selçuklu egemenliği altına almıştır. Selçuklular, sayfiye yeri olarak kullandıkları Eğirdir'e doğal güzelliklerinden dolayı Cennetâbad ismini vermişlerdir. 1391'de Eğirdir ve yöresi Osmanlı egemenliğine girmiştir. Daha sonra Timur ve Karaman oğulları idaresine de giren Eğirdir, Sultan II. Murat zamanında 1423'te tam olarak Osmanlı topraklarına katılmıştır. Tanzimat'tan sonra ise Konya Vilayeti Hamit Sancağına bağlı bir kaza olmuştur. Cumhuriyetin kurulmasından sonra da Eğirdir, ilçe statüsünü korumuştur (T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı, 2020).

Eğirdir ve çevresinin Arzava Krallığı M.Ö. 2000-1200 döneminden beri meskun olduğu buluntulardan ve kayıtlardan anlaşılmaktadır. Eğirdir Gölü güney ucu merkez olmak üzere Burdur Gölüne kadar olan bölgeye İlkçağda Askania adı verildiği sanılmaktadır. Eğirdir Gölünün güney ucu kıyıları kuşkusuz bölgedeki ilk kentçiklerden birinin ya da birkaçının yeriydi. Bu yöreye Luwi uygarlığı çağında Askawana yani Ada Ülkesi adı verilmiştir. Yöre, Arzava Krallığından sonra M.Ö. 1200 yıllarında Friglerin egemenliğine girdi. Daha sonra M.Ö. 687-547 yılları arasında Lidyalılar tarafından işgal edildi. Eğirdir kentinin Lidyanın son hükümdarı Kroisos M.Ö.560-547 tarafından kurulduğu ve ilk adının da Krozos olduğu sanılmaktadır. Şehrin iç kalesi de Lidyalılar tarafından inşa edilmiştir (Eğirdir Belediyesi, 2020).

Eğirdir aynı zamanda 1999 yılında İtalya'nın Greve in Chianti kentinde kurulan Cittaslow Birliğine üyedir. İtalyanca Citta (Şehir) ve İngilizce Slow (Yavaş) kelimelerinin birleşmesiyle türetilen Cittaslow kelimesi, Türkçe'de genellikle sakin şehir olarak adlandırılmıştır. Cittaslow hareketi ile kentin doğasına, esnafına, kültürüne, tarihine, yemeklerine, ürünlerine saygı duyarak ve sahip çıkarak geliştirilmesi sosyal ve ekonomik hayatın canlanması amaçlanmıştır. Tarihi ve doğal zenginlikleri ile Eğirdir ilçesi Türkiye'de Cittaslow üyesi olan on beş belediyeden birisidir (Alagöz, 2018).

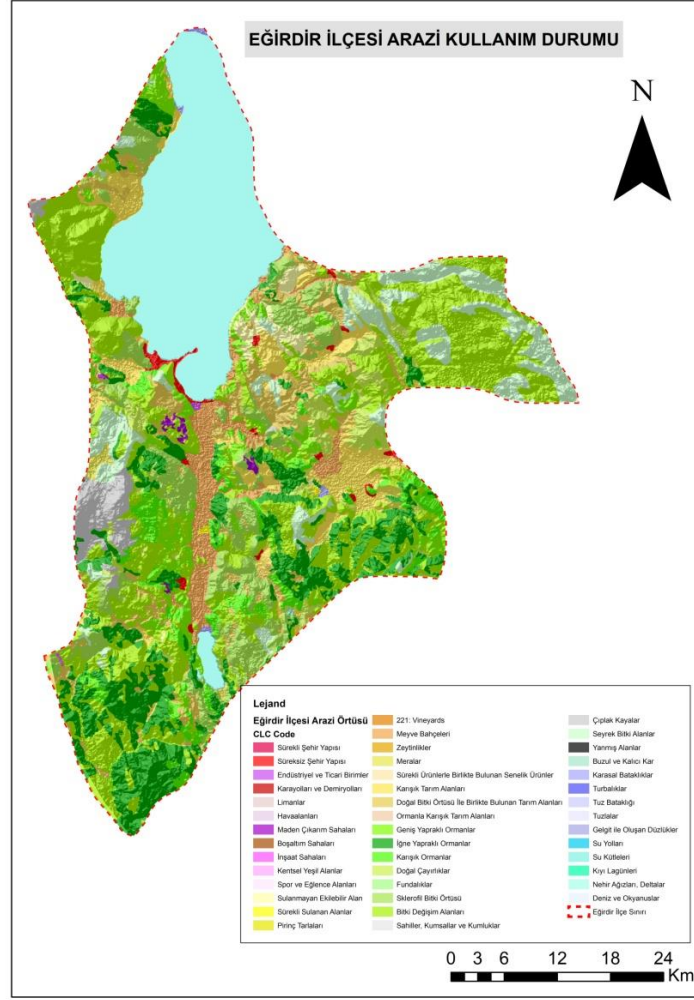
Bu çalışmada Eğirdir'in sahip olduğu doğal ve kültürel değerler ile ilgili envanter verileri ve literatür bilgileri araştırılmıştır. Coğrafi bilgi sistemleri kullanılarak, ArcGIS programı ile elde edilen veriler haritalandırılmıştır. Bu sayede Eğirdir ilçesinin doğal ve kültürel özelliklerinin öneminin anlaşılması, ön plana çıkartılması, bu değerlerin korunması, yaşatılması ve gelecek nesillere ulaştırılabilecek bir kaynak olarak sunulması hedeflenmiştir.

1.2. Eğirdir İlçesi Doğal ve Kültürel Verileri

1.2.1. Doğal Veriler

Eğirdir ilçesi 2517 km²'lik bir alana sahiptir, Eğirdir Gölü'nün büyük bir bölümü ile Kovada Gölü'nün tümünü içine alan Eğirdir'de ovalar, gittikçe genişleyerek Eğirdir Gölü'ne dökülen derelerin vadi tabanlarında toplanmıştır. Eğirdir ilçesinin genelde, toprakları III. jeolojik zamanda oluşmuştur ve beyaz tebeşir kalkerden meydana gelmiştir. Arazi oldukça dağlık ve engebelidir. İlçede dağlar üzerinde önemli yaylalar bulunmaktadır. Genelde, ilçenin üzerinde bulunduğu plato, bayırları, dağları, dalgalı arazileri, gölleri ve birkaç dar alüviyal düzlüğü içeren eden parçalı bir görünümündedir. Eğirdir ilçesinin deniz seviyesinden yüksekliği ortalama 918 m'dir (T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı, 2020).

İlçe iklim bakımından Akdeniz ve İç Anadolu iklimleri arasında bir geçiş alanında yer almaktadır. Bu iklim tipine bağlı olarak, ilçede ne Akdeniz'inyağışlı ne de İç Anadolu'nun kurak iklimi söz konusudur. Yıllık sıcaklık ortalaması 11.9 C°, yağış ortalaması ise 705 milimetre dolaylarındadır. Göller Bölgesi'ndeki en büyük göl olan Eğirdir Gölü'nün büyük bir kesimi İlçe sınırları içinde bulunmaktadır. İlçedeki diğer bir göl de Kovada Gölü'dür.(T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı, 2020). Eğirdir ilçesi arazi kullanım durumuna ait veriler Şekil 1.1 ve Tablo 1.1.'de verilmiştir.

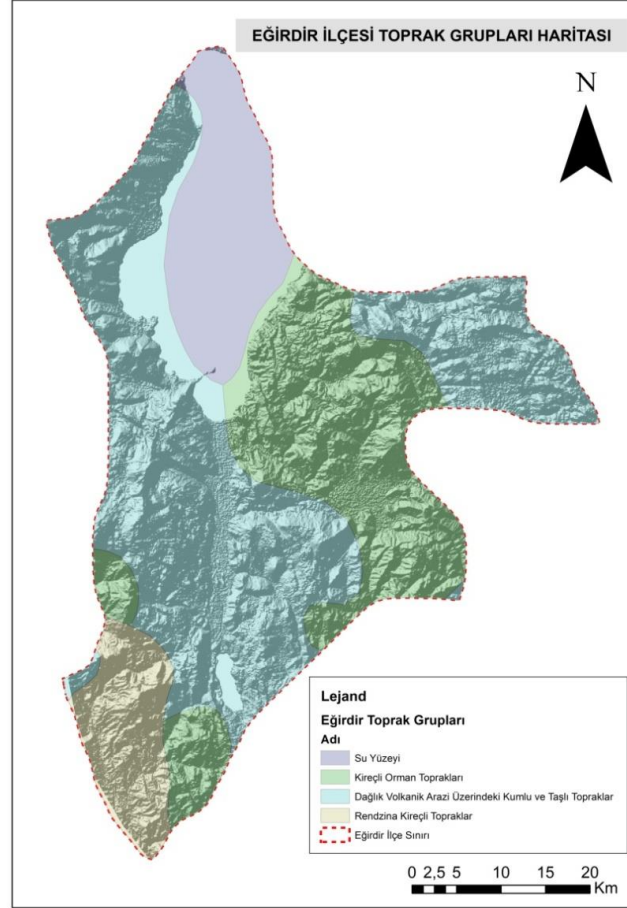
Şekil 1.1.Eğirdir ilçesi arazi kullanım durumu

Tablo 1.1. Eğirdir ilçesi arazi kullanım durumu yüzdeleri

Kodu	Adı	Kapladığı Alan (km ²)	Yüzdelik Oranı (%)
112	Sürekli Şehir Yapısı	8,43	%0,33
121	Endüstriyel ve Ticari Birimler	0,47	%0,01
131	Maden Çıkarma Sahaları	3,84	%0,15
133	İnşaat Sahaları	0,2	%0,007
211	Sulanmayan Ekilebilir Alan	17,48	%0,69
212	Sürekli Sulanan Alan	1,03	%0,04
222	Meyve Bahçeleri	54,44	%2,16
231	Meralar	6,79	%0,26
242	Karışık Tarım Alanları	83,97	%3,33
243	Doğal Bitki Örtüsü ile Birlikte Bulunan Tarım Alanları	86,31	%3,42
311	Geniş Yapraklı Ormanlar	58,15	%2,31
312	İğne Yapraklı Ormanlar	204	%8,10
313	Karışık Ormanlar	54,57	%2,16
321	Doğal Çayırliklar	51,20	%2,03
323	Sklerofil Bitki Örtüsü	128,89	%5,12
324	Bitki Değişim Alanları	381,06	%15,13

332	Çıplak Kayalar	33,95	%1,34
333	Seyrek Bitki Alanlar	101,49	%4,03
411	Karasal Bataklıklar	2,19	%0,08
512	Su Kütleleri	285,91	%11,35
Toplam		2517	%100

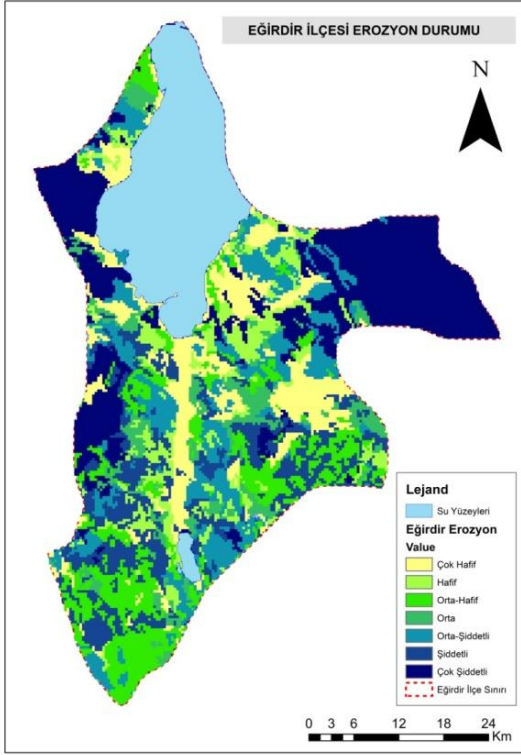
Eğirdir ilçesi sınırları içerisinde 3 farklı büyük toprak grubu bulunmaktadır. Kireçli orman toprakları ve volkanik arazi üzerinde yer alan topraklar 1969 km²lik bir alanla en fazla bulunan toprak gruplarıdır. Eğirdir ilçesine ait büyük toprak grupları haritası Şekil 1.2'de verilmiştir.

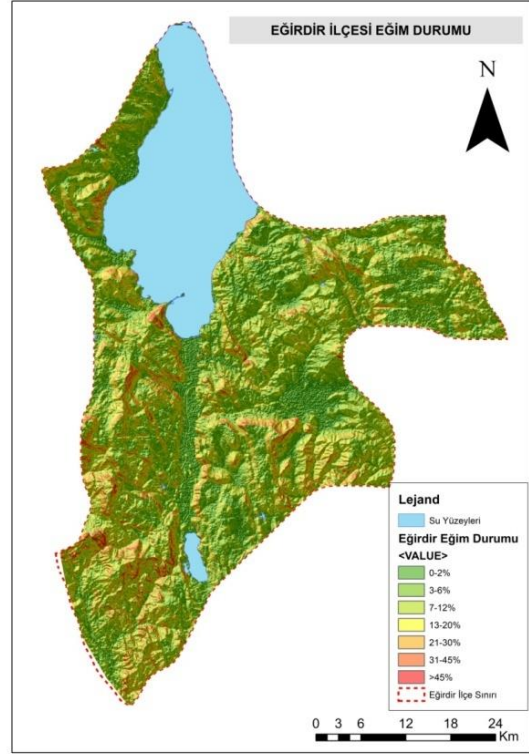
Şekil 1.2. Eğirdir İlçesi büyük toprak grupları

Eğirdir ilçesinde tarım alanları ve meyve bahçelerinde tespit edilen erozyon genellikle çok hafif ya da hafiftir. Dağlık kesimlerde ve eğimin yüksek olduğu noktalarda erozyon artmaktadır. Yüzeyin bitki örtüsü seyredikçe erozyonun şiddeti de artış göstermektedir. Eğirdir İlçesi erozyon durumu haritası Şekil 1.3.'de, Eğirdir İlçesi eğim durumu haritası Şekil 1.4.'de verilmiştir.

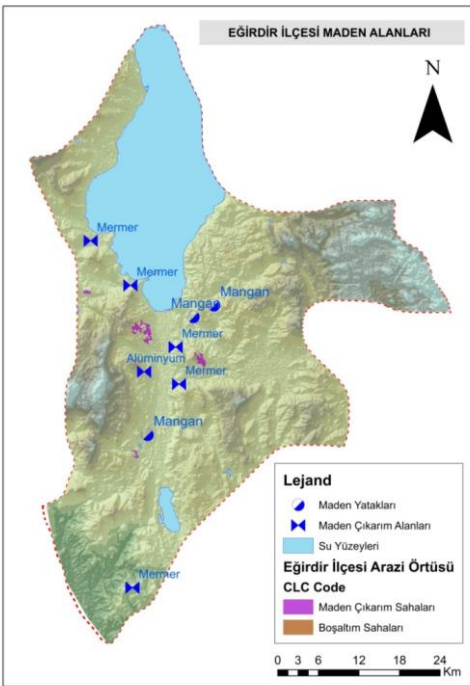
Eğirdir ilçesinde aktif maden çıkarım sahaları tamamen mermer üzerine kurulu durumdadır, bunların dışında 4 farklı maden yatağı tespit edilmiştir. Bunların üçü mangan diğeri ise alüminyum yatağıdır. Eğirdir İlçesi maden alanları haritası Şekil 1.5.'de verilmiştir.

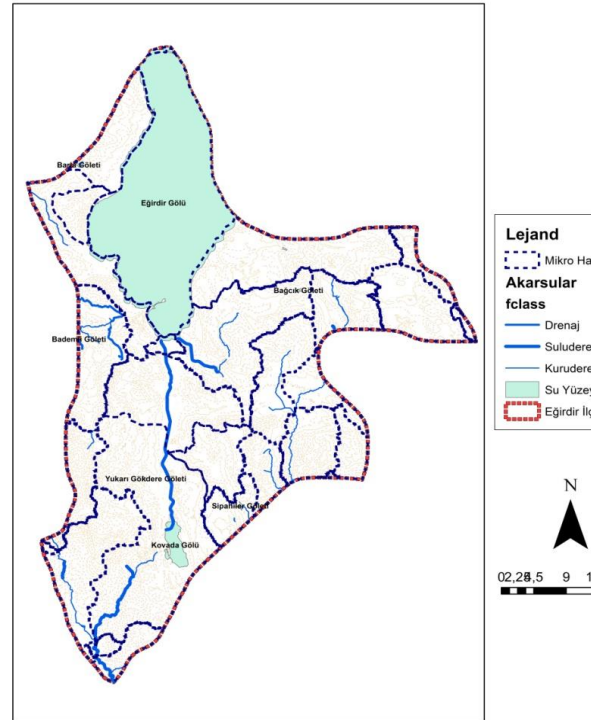
Şekil 1.3. Eğirdir ilçesi erozyon durumu

Şekil 1.4. Eğirdir ilçesi eğim durumu

Şekil 1.5. Eğirdir ilçesi maden alanları

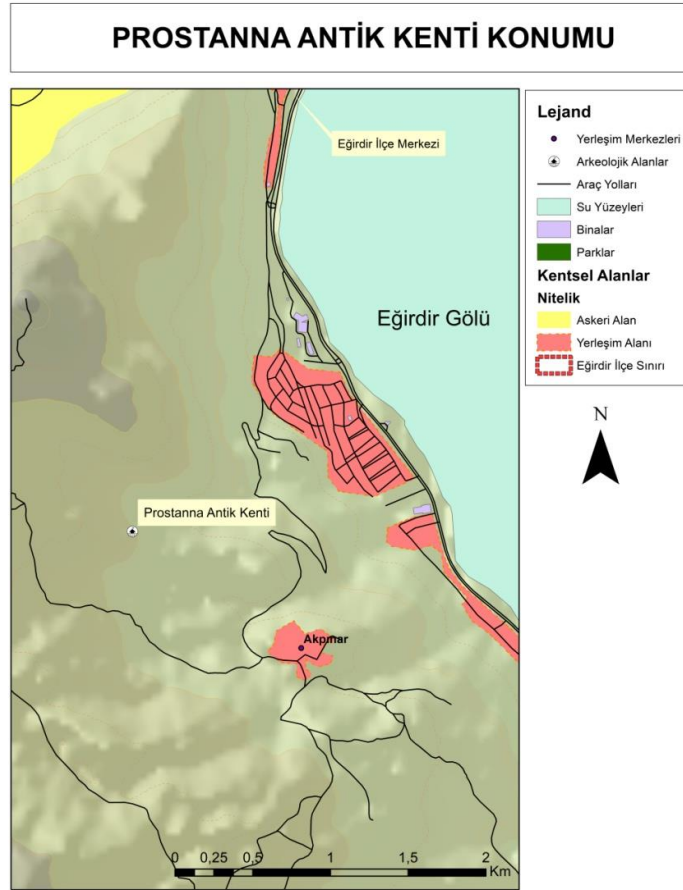
Şekil 1.6. Eğirdir ilçesi sulak alanları

1.2.2. Kültürel Veriler

1.2.2.1. Arkeolojik ve Doğal Sit Alanları

a) Prostanna Antik Kenti

Eğirdir İlçesinde bulunan Prostanna Antik Kenti Eğirdir Sivrisi'nin eteğinde kurulmuştur. Antik kentin konumu L. Robert'in Bedre Köyü yakınında bulunduğu sınır yazıtıyla kesinleşmiştir. 1957 yılında buradaki kalıntıları inceleyen M.H. Ballance'a göre Prostanna Helenistik devirden önce kurulmuş ve bir şehirden çok karakoldür. Kent Roma döneminden sonra terkedilmiştir. Şehirle ilgili en eski belge, Asia eyaletinden bir görevli şerefine dikilen M.Ö. 113 yılına tarihlenen bir yazıttır. Bu yazıtta "Pisidia'daki Prostanna halkı" yazmaktadır. Kent sikkeleri M.Ö. I. yüzyıldan itibaren görülmektedir. İmparatorluk döneminde de İmparator Antoninus Pius'dan (M.S. 138-161) Claudius II'ye kadar sikke basmıştır. Şehrin akropolisi Eğirdir Sivrisi'nin güneyindeki alçak bir tepe üzerindedir. Hem bu tepe hem de Sivri üzerinde sur vardır. Her iki tepenin arasındaki boyunda podiumlu tapınak kalıntısı olabilecek yapı temelleri yer almaktadır. Bu kısım surla kaplı değildir. Küçük tepedeki sur içinde kare biçimli yapı temelleri mevcuttur. Kent üzerinden toplanan sunak, mimari parça ve kitabeler Isparta Müzesine getirilmiştir (T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı, 2020). Prostanna Antik Kentinin konumu Şekil 1.7.'de, görüntüleri Şekil 1.8.'de verilmiştir.

Şekil 1.7. Prostanna Antik Kenti'nin konumu

Şekil 1.8. Prostanna Antik Kenti (Türkiye Kültür Portalı, 2020)

b) Parlais Antik Kenti

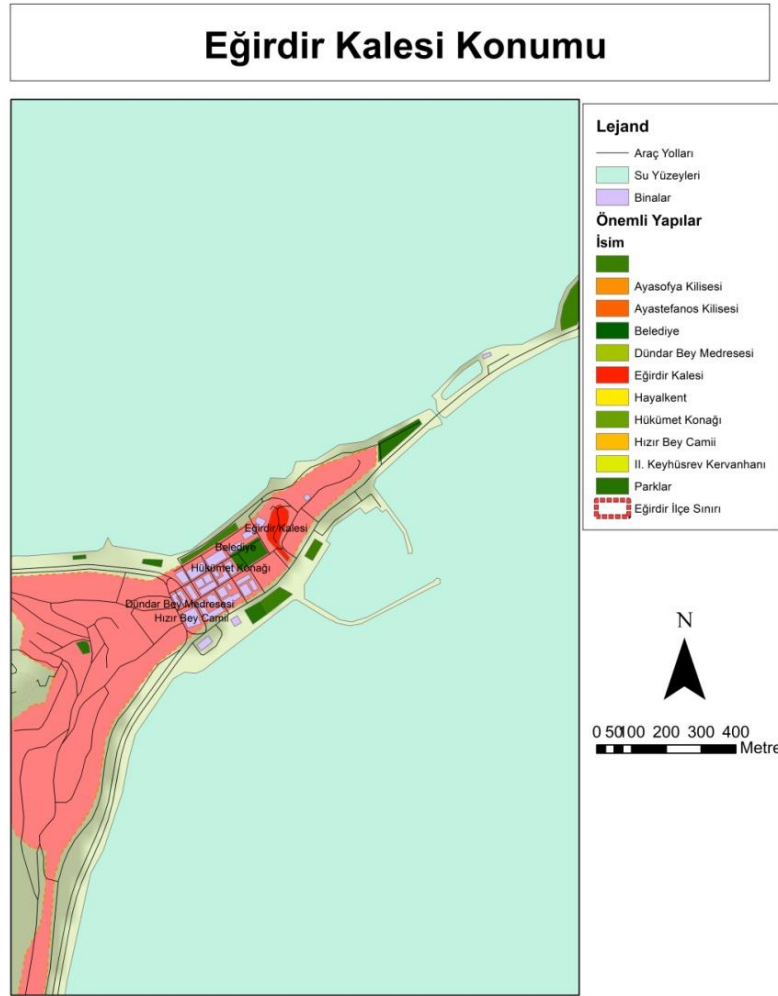
Eğirdir ilçesi Barla kasabasında bulunan Parlais Antik Kenti M.Ö. I. yüzyıldan itibaren para basmıştır. Şehrin kesin yeri konusunda uzun süre görüş birliğine varılamamıştır. L. Robert'in Bedre Köyü yakınında bulunduğu sınır yazıtıyla Prostanna (Eğirdir) ve Parlais'in (Barla) yeri net olarak tespit edilmiştir. M.Ö. I. yüzyıldan itibaren sikke basan kentin ne zaman şehir hüviyetine kavuştuğu bilinmemektedir. M.Ö. 25 yılında İmparator Augustus tarafından Galatia eyaletine dahil edilen şehrin ismi "Colonia Julia Augusta Parlais" olarak değiştirilmiş ve kent bir Roma kolonisine dönüştürülmüştür. Ordu üssü olarak kullanılan kent Pisidia ve komşu İsauria (Konya-Bozkır) halklarını denetim altına almıştır. Şehir Roma İmparatorluk çağında İmparator Marcus Aurelius'dan (M.S. 161-180) İmparator Caracalla (M.S. 198-217) dönemine kadar sikke basmıştır. Yüzeyde fazla bir kalıntı yoktur (T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı, 2020). Parlais Antik Kenti'ne ait konum yukarıda Şekil 1.7.'de, görüntüleri Şekil 1.9.'da verilmiştir.

Şekil 1.9. Parlais Antik Kenti

c) Eğirdir Kalesi

Eğirdir Kalesi M.Ö. 4. yüzyılın başında Lidya Kralı Krezus tarafından yaptırılmıştır. Yapı tarzı bakımından Lidya mimarisinin özelliklerini yansıtan kalenin yapımında taşlar arasında boydan boya ardıç ağacından hatıllar atılmıştır. Duvar yapımında taş bloklar kullanılmıştır ve iç kısmında ise moloztaş dolgu maddesinden yararlanılmıştır. İlçede göle doğru uzanan yarımada üzerinde iç ve dış kale bulunmaktadır. Yarımadayı ve Kale Mahallesi'ni kuzey-güney doğrultusunda kesen ve günümüze kadar varlığını koruyan İç Kale özellikle gölden ve karadan (Sivri Dağı'ndan) gelebilecek saldırılara karşı korunmak amacıyla üç tarafı su ile çevrili yarımadanın en güvenli bir yerinde yapılmıştır. Dış kale ise, temel kalıntıları bulunan Demir Kapı Mahallesi'ne kadar ulaşmaktadır (Türkiye Kültür Portalı, 2020). Eğirdir Kalesi'nin konumu Şekil 1.10.'da, görüntüleri Şekil 1.11.'de verilmiştir.

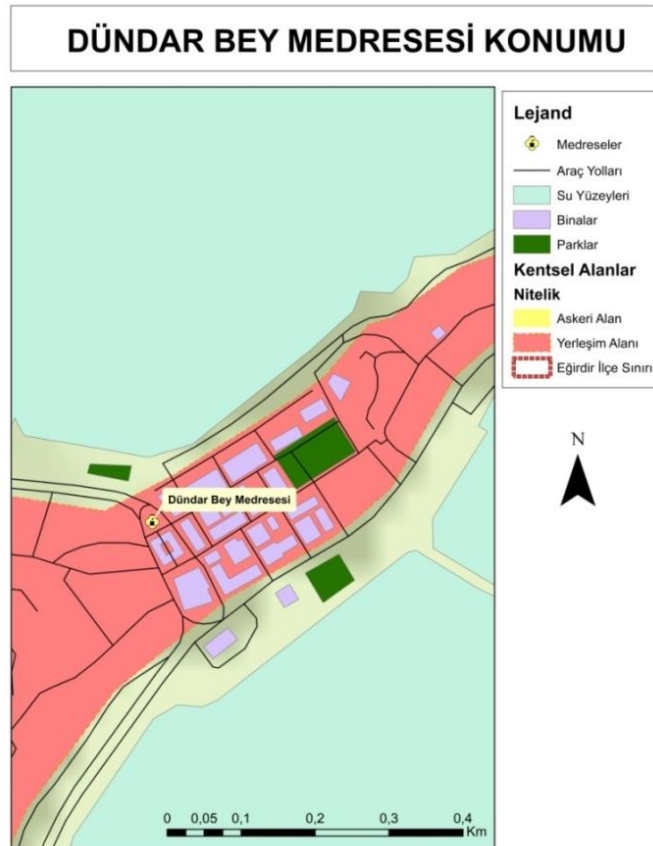
Şekil 1.10. Eğirdir Kalesi'nin konumu

Şekil 1.11. Eğirdir Kalesi (Türkiye Kültür Portalı, 2020)

d) İç Kale ve DüNDAR Bey Medresesi

İlçenin en merkezi yerinde bulunan ve taş medrese adıyla da anılan bina,1237 yılında Gıyaseddin Keyhüsrev zamanında han olarak yapılmıştır. Daha sonra 1301 yılında Hamidoğlu DüNDAR Bey tarafından medrese haline getirilmiştir. Medrese 2 katlı olup ortasında avlu yer alır ve 30 hücresi vardır. Medresenin girişinde büyük bir taç kapı vardır. Kapının etrafında Selçuklu karakterinde geometrik şekille süslenmiştir. Yapının malzemeleri yakındaki Kervansaray'dan sökülerek getirilmiştir. Medrese bugün Kapalıçarşı olarak kullanılmaktadır (Türkiye Kültür Portalı, 2020). DüNDAR Bey Medresesi'nin konumu Şekil 1.12.'de, görüntüleri Şekil 1.13.'de verilmiştir.

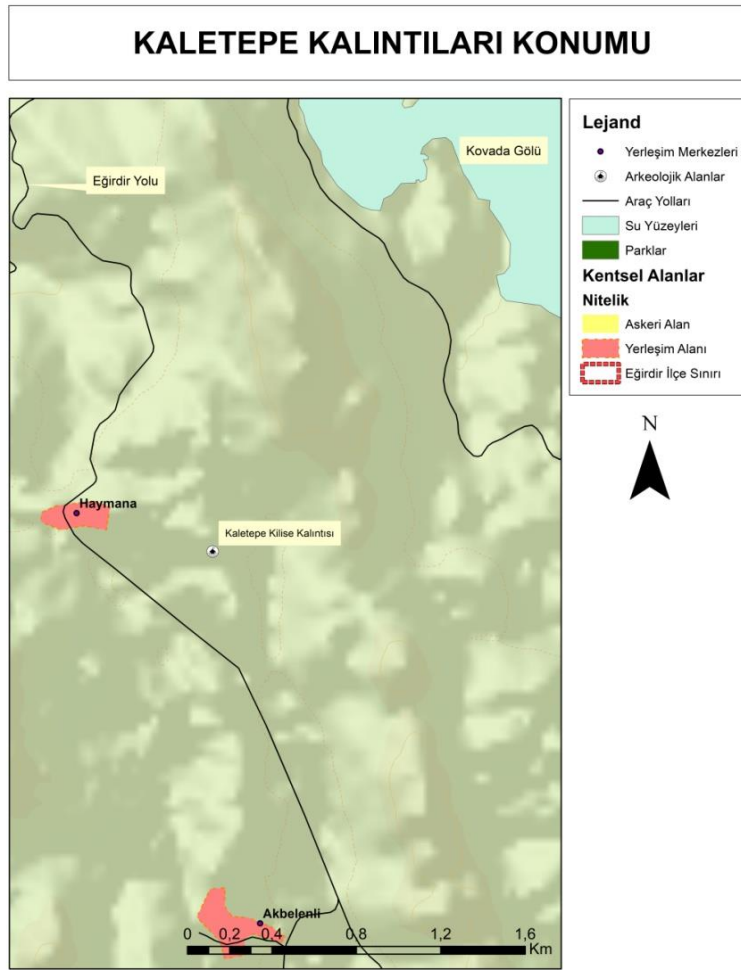
Şekil 1.12. DüNDAR Bey Medresesi'nin konumu

Şekil 1.13. Dünder Bey Medresesi (Türkiye Kültür Portalı, 2020)

e) Kaletepe Kilise Kalıntısı

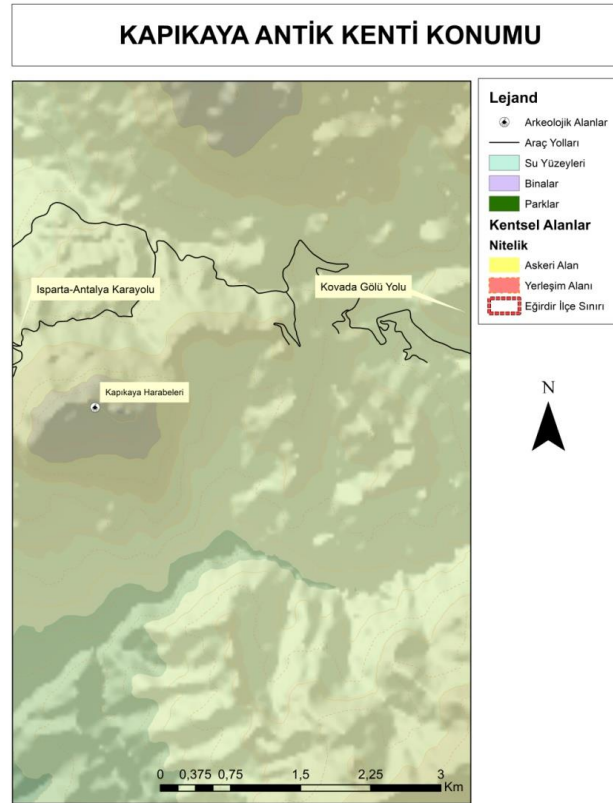
Akbelenli köyü, Kaletepe mevkiinde yer alan kilise kalıntısının yan duvarları görülebilmektedir. Kilise kalıntısının yanında bir sarnıç bulunmaktadır(T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı, 2020).Kaletepe Kilise Kalıntısının konumu Şekil 1.14.'de verilmiştir.

Şekil 1.14. Kaletepe Kilise kalıntısının konumu

f) Kapıkaya Harabeleri

Kentin adı bilinen fakat tespit edilemeyen Sandallion, Minassos, Tityassos gibi kentlerden birisi olduğu düşünülmektedir. Şehir Hellenistik dönemde kurulmuştur. Eğimli arazide yer alan kentin güney tarafı surla çevrili, kuzey tarafında ise yüksek bir kayalık bulunmaktadır. Kente girişte iki yandaki kayalara Sagalassos'da olduğu gibi nişler oyularak ostotekler (külkabi) yapılmıştır. Kentin doğu ve batı yamacında teraslar oluşturularak yapılar yerleştirilmiştir. Güneydeki geniş düzlükte 5 sıra oturma basamaklı at nalı biçimli toplantı alanı, doğusunda işlevi belli olmayan kentin en büyük binası bulunur. Tapınak olabilecek bir yapı ve haç planlı bir şapel yer alır. Kentte lahit mezar ve kapak üzerine mezar sahibinin işlendiği iki adet lahit kapağı ve heykeller yer almaktadır. Heykeller Isparta müzesine nakledilmiştir. Kentin güneybatısında antik basamaklarla ulaşılan doğal bir mağara bulunur. Mağara muhtemelen bir kutsal alan olmalıdır (Türkiye Kültür Portalı, 2020).Kapıkaya Harabelerinin konumu Şekil 1.15.'de görüntüleri Şekil 1.16'da verilmiştir.

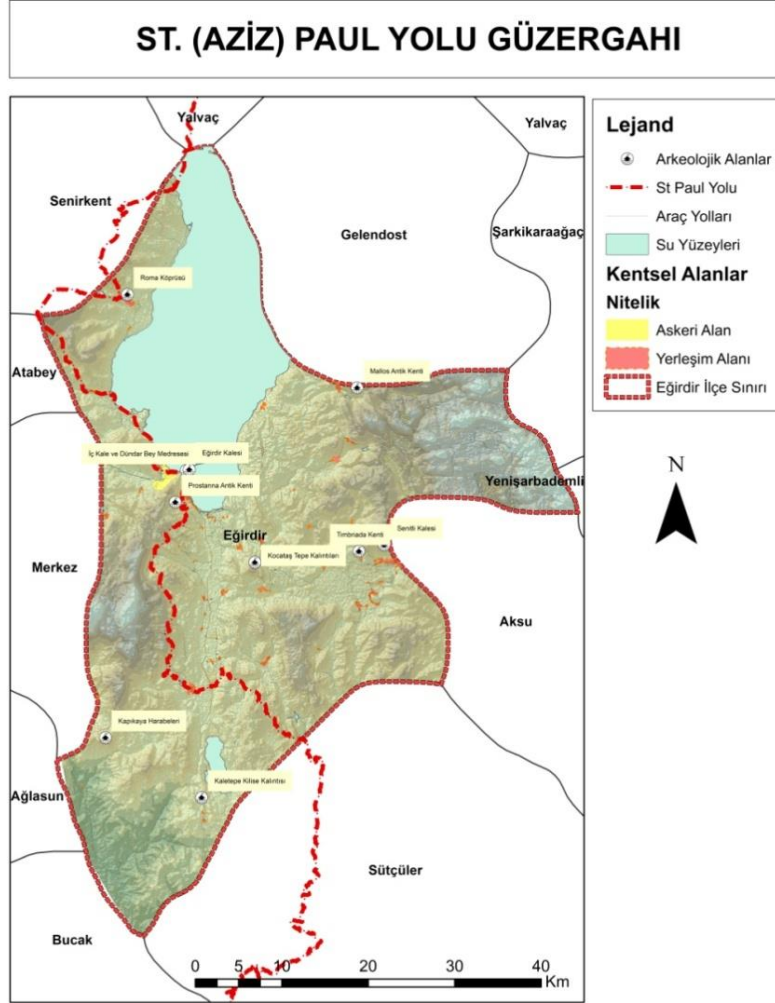
Şekil 1.15. Kapıkaya Harabeleri'nin konumu

Şekil 1.16. Kapıkaya Harabeleri (Türkiye Kültür Portalı, 2020)

g) St. Paul (Aziz) Yolu

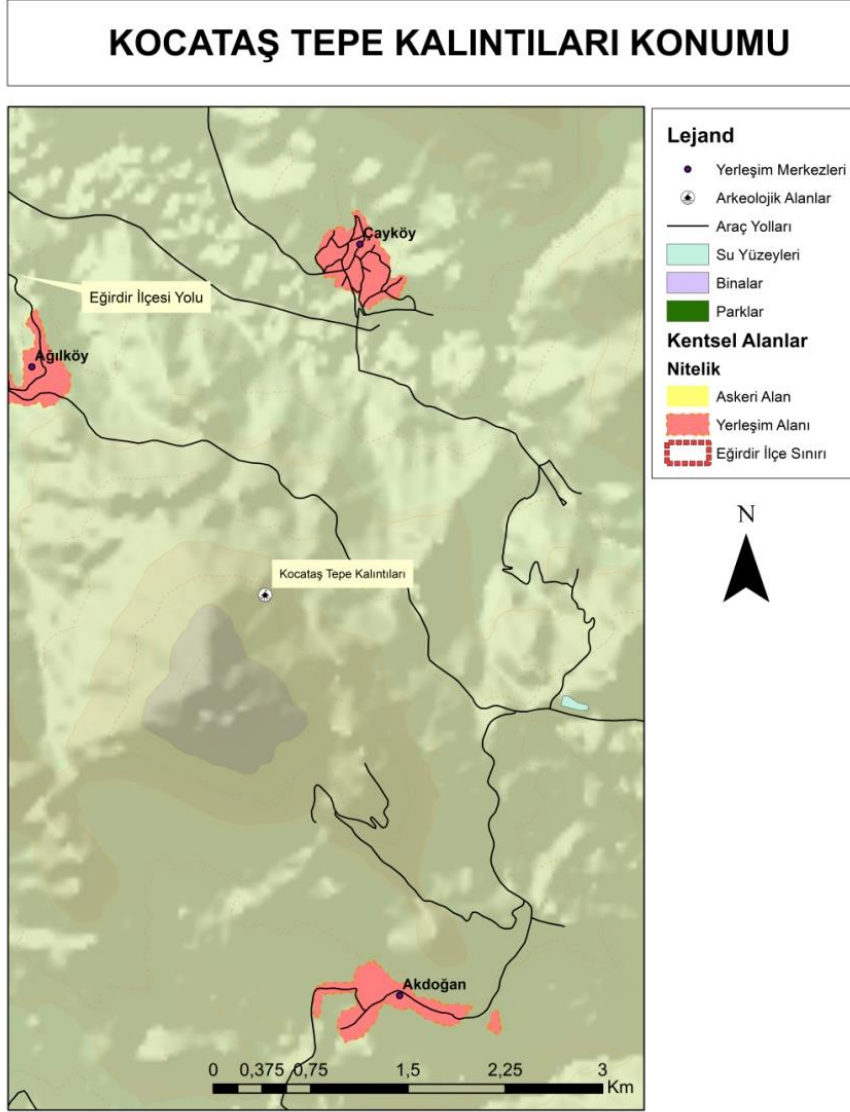
St. Paul yolu, bir kolu Antalya Perge'den diğeri Aspendos'dan başlayıp Sütçüler yakınındaki Adada antik kentinde birleşerek Eğirdir gölü üzerinden Isparta-Yalvaç'a kadar uzanan Türkiye'deki işaretlenmiş yürüyüş yollarından, Likya yolundan sonra ikinci en uzun olanıdır. 2004 yılında Kate Clow-Terry Richardson'ın organizasyonunda işaretlenen ve yaklaşık 410 km uzunluğunda olan bu patika yol, tarihsel olarak hristiyanlığın yayılmasına çok büyük katkıda bulunan Aziz Paul'un Hristiyanlığı Kudüs'te yaşayan Museviler dışındaki diğer kavimlere yaymak üzere Anadolu'ya ilk geldiğinde izlediği güzergahı içermektedir (Türkiye Kültür Portalı, 2020). St. Paul Yolunun konumu Şekil 1.17.'de verilmiştir.

Şekil 1.17. St. Paul Yolu'nun konumu

h) Kocataş Tepe Kalıntıları

Eğirdir İlçesi, Akdoğan Köyü, İncebel-Kocataş Mevkiinde tepenin batı yamacında dört ayrı yerde kalınlıkları bir metreden daha fazla olan muhtemelen sur duvarı olduğu düşünülen bazı duvar kalıntıları bulunmaktadır. Tepenin güney yamacı üzerinde güney batı köşede üst örtüsünün büyük kısmı hala ayakta olan, içi pembe kalın bir sıva ile sıvanmış üzeri tonoz ile örtülü sarnıç kalıntısı vardır. Tepenin zirvesine daha düzgün ve büyük blok taşlarla yapılmış iki yapının duvarları temel seviyesinde hala ayakta. Ayrıca Kocataş Tepe'nin kuzeydoğusunda yaklaşık 200 metre uzaklıkta, düzlükte; düzeltilmiş büyük yassı taşlarla bir duvar kalıntısı ile arazi üzerinde moloz taş yığınları ve teraslar bulunmaktadır (Türkiye Kültür Portalı, 2020). Kocataş Tepe kalıntısının konumu Şekil 1.18.'de verilmiştir.

Şekil 1.18. Kocataş Tepe kalıntısının konumu

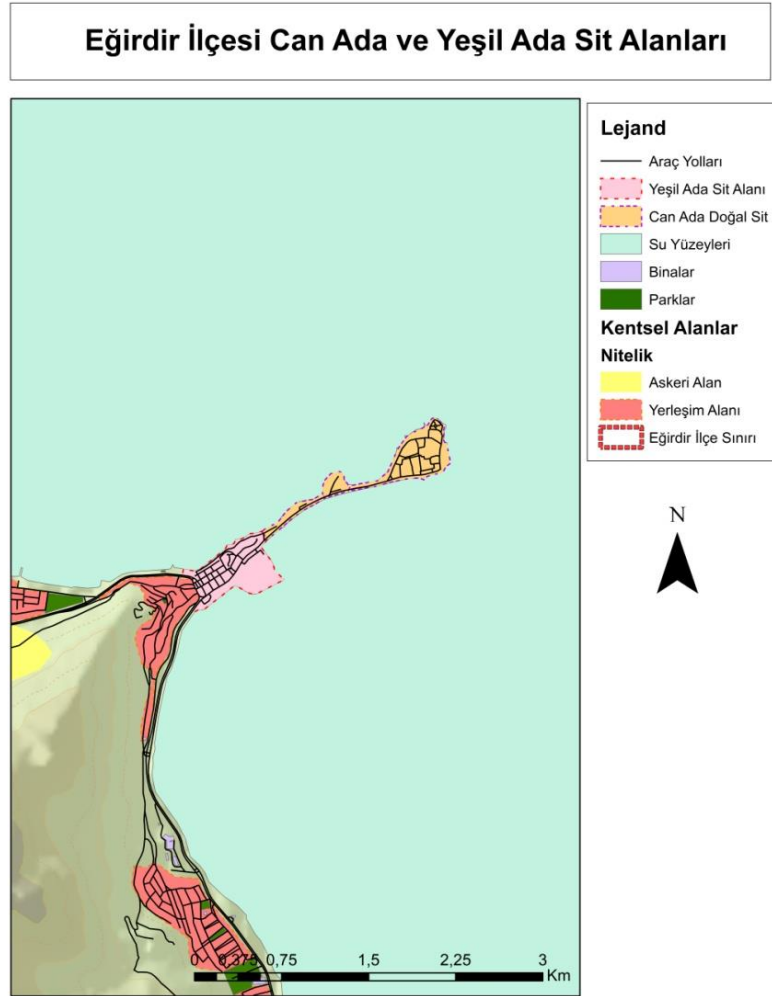
i) Yeşil Ada

Eğirdir'in turizm bölgesi olarak nitelendirilebilecek Yeşil Ada Doğal Sit Alanıdır. Doğa güzelliklerinin yanında Aya Stefanos Kilisesi gibi tarihi zenginliklerde bulunmaktadır. Eğirdir şehir merkezine 1.5 km. uzaklıkta olan Yeşil Ada, 9 hektar alan üzerinde taş temelli ahşap evleri, dar sokakları ve küçük balıkçı barınağı ile otantik özelliğini korumaktadır. Eskiden halk arasında NİS olarak bilinen Yeşil Ada'da, Yerli ve yabancı turistlere hizmet veren balık lokantaları ve ev pansiyonculuğu gelişmiştir (T.C. Eğirdir Kaymakamlığı, 2020). Yeşil Ada'nın konumu Şekil 1.19.'de, görüntüleri Şekil 1.20.'de verilmiştir.

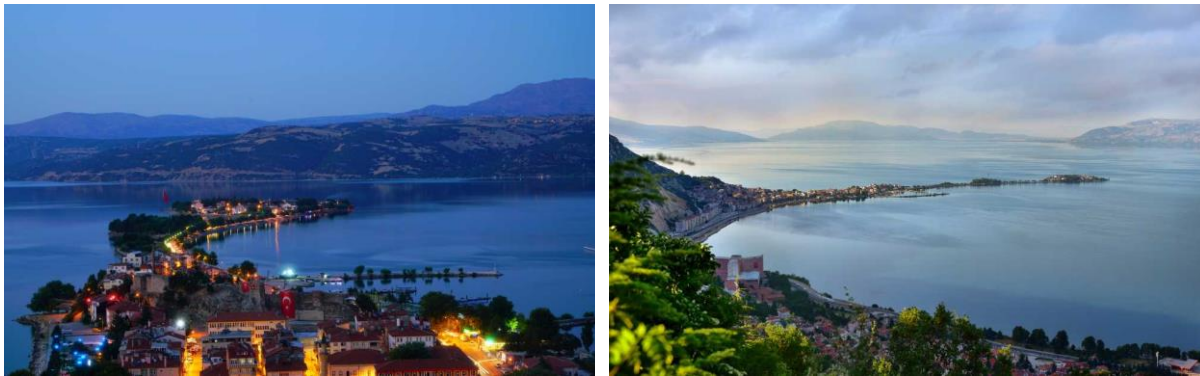
j) Can Ada

Can Ada; Eğirdir ile Yeşilada arasında yer alan ve 7 dönümlük (7000 m²) bir alana sahip olan küçük bir adacıktır. Doğal Sit Alanıdır. Yerleşim alanı olmayıp, çadır ve karavan turizmi ile piknik alanı olarak kullanılmaktadır. Atatürk ün Eğirdir'i ziyareti sırasında Canada, 1 Şubat 1933 tarihli Belediye encümeni kararıyla kendisine hediye edilmiş, daha sonra Atatürk'ün mirasçılarına, onlardan da Eğirdir Belediyesi'ne geçmiştir (T.C. Eğirdir Kaymakamlığı, 2020). Can Ada'nın konumu Şekil 1.19.'de, görüntüleri Şekil 1.20.'de verilmiştir.

Çevre ve Şehircilik Bakanlığı Tabiat Varlıklarını Koruma Genel Müdürlüğü'nün "Isparta ili, Eğirdir ilçesi sınırları içerisinde yer alan Yeşilada ve Can Ada Doğal Sit Alanları 09/04/2020 tarihli 85401 sayılı OLUR'u ile "Doğal Sit-Nitelikli Doğal Koruma Alanı" ve "Doğal Sit-Sürdürülebilir Koruma ve Kontrollü Kullanım Alanı" olarak tescil edilmiştir.

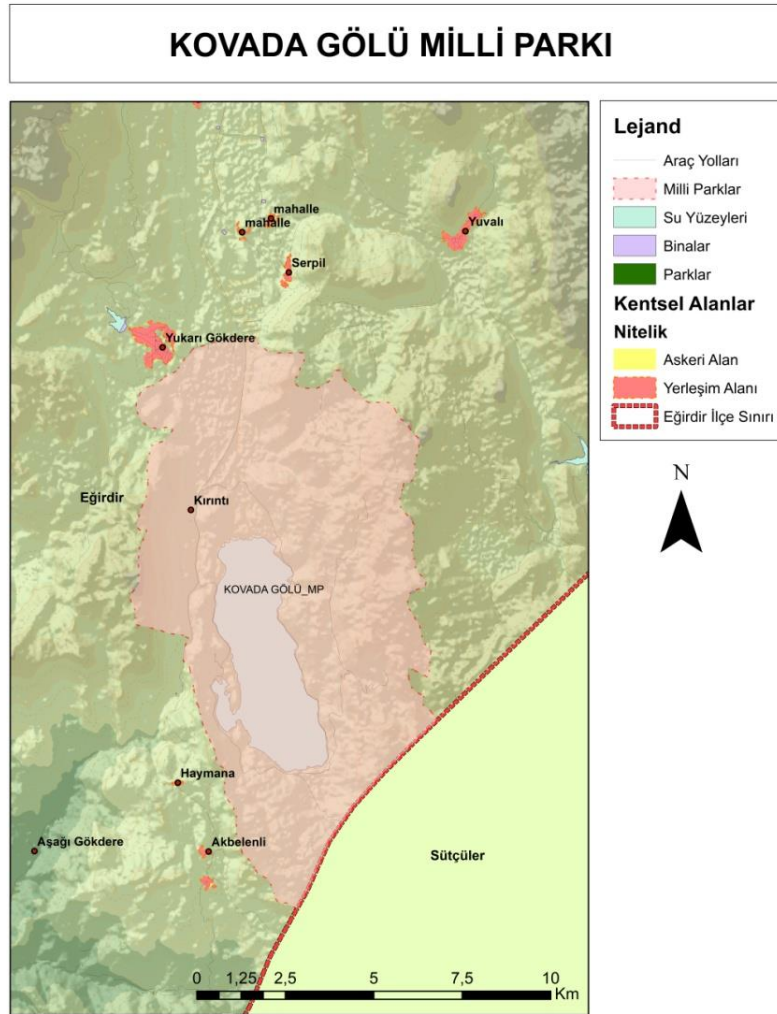
Şekil 1.19. Yeşil Ada ve Can Ada'nın konumu

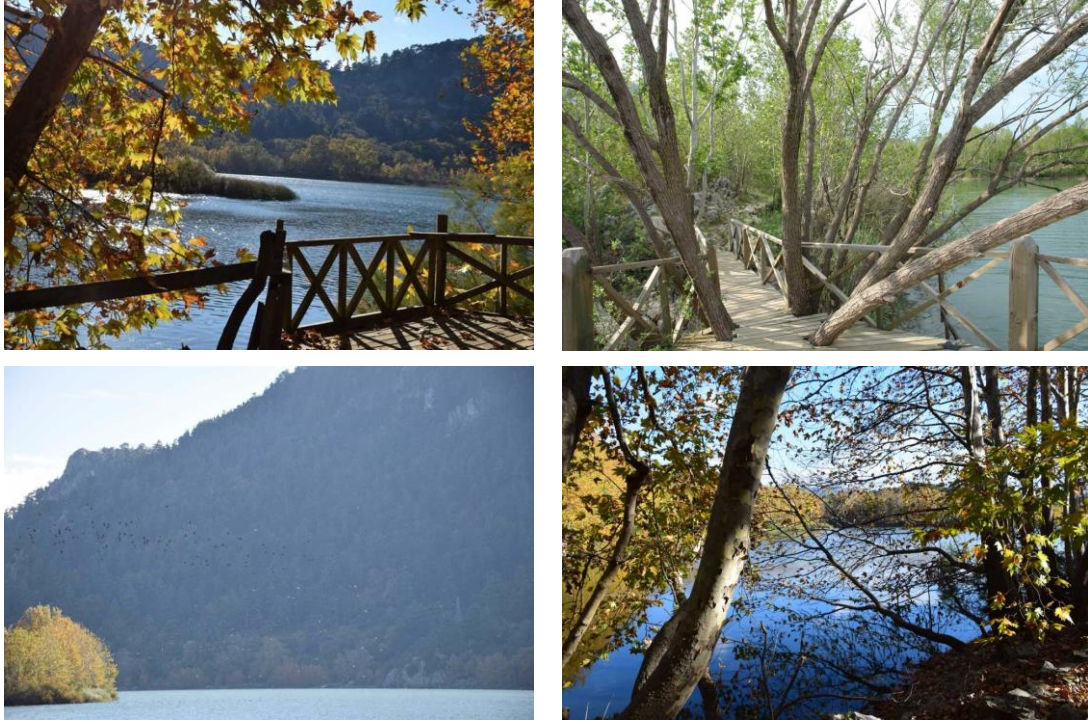
Şekil 1.20. Yeşil Ada ve Can Ada (Türkiye Kültür Portalı, 2020)

k) Kovada Gölü Milli Parkı

Eğirdir Gölü'nün doğal bir uzantısı olan Kovada Gölü, Eğirdir'e 25 km uzaklıkta bulunmaktadır. Kovada Gölü'nün çevresi zengin bitki örtüsüne sahiptir ve yüzlerce çeşit hayvan barındırmaktadır. Bu özelliklerinden dolayı 1970 yılında Milli Park ilan edilmiştir. Yaklaşık 40 km² yüzölçümü olan ve karstik çuküntülerden meydana gelmiş olan Kovada Gölü'nün rakımı 900 metre olup uzunluğu 6 km, genişliği 2–3 km, derinliği ise, 6-7 metredir. Kovada Gölü, Antalya Körfezinin kuzeyinde kuzey güney yönünde uzanan kırık üzerinde yer alır. Eğirdir gölü çukurluğu güneye doğru Boğaz ova adıyla uzanır. Burası vadi özelliği gösterir, yer yer genişler ve ova görünümü kazanır. Bazı yerler sazlık, kamışlıktır. Eğirdir gölünden gelen sular yer yer düdenlere girerek gözden yiter; sonra yeniden yüzeye çıkar. Kovada gölü, işte bu kuzey-güney doğrultulu çukurluğun güneyinde oluşmuştur. Karstik bir çuküntüyü kapsayan bu göl 15 km uzunlukta ve 2–3 km enindedir. Kovada gölü denizden 900 metre yüksekte yer alır, 11 km² yüz ölçümü vardır ve en derin yeri 6 metre kadardır. Suları tatlıdır. Gideğen olarak Kurudere, gölün sularını akıtır. Göl, en çok düdenlerle su yitirir. Batan sular haymana köyü yakınlarında yeryüzüne çıkar. Kovada gölünde yaşayan balıklar avlanabilir. Kovada gölü, Ulusal Park olarak koruma altında alınmıştır. Kovada gölünün ekonomiye katkısı da büyüktür. Kovada 1 ve Kovada 2 Hidroelektrik santralleri Isparta ve Burdur yöresinin gereksinim duyduğu elektriği sağlamaktadır (T.C. Eğirdir Kaymakamlığı, 2020). Kovada Gölü Milli Parkı'nın konumu Şekil 1.21'de, görüntüleri Şekil 1.22.'de verilmiştir.

Şekil 1.21. Kovada Gölü Milli Parkı'nın konumu

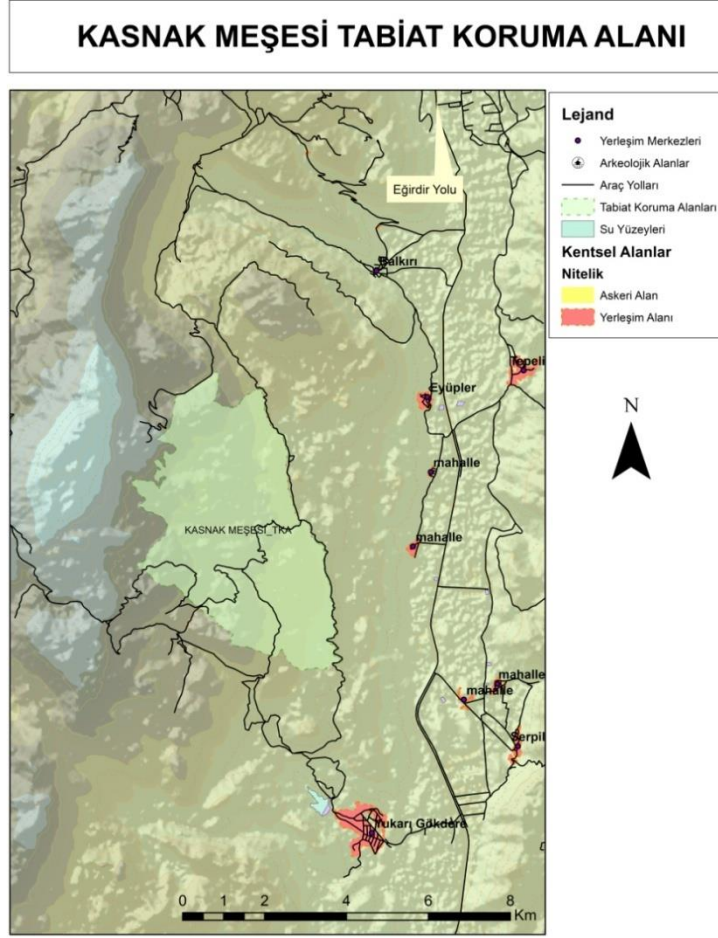
Şekil 1.22. Kovada Gölü Milli Parkı (Türkiye Kültür Portalı, 2020)

I) Kasnak Meşesi Tabiat Koruma Alanı

Isparta İli, Eğirdir İlçesi, Yukarı Gökdere Köyü hudutları içerisinde bulunan Kasnak Meşesi Ormanı 1987 yılında tabiat koruma alanı olarak ilan edilmiştir. Alanı kaplayan Kasnak Meşesi Ormanı, Isparta il merkezine, Eğirdir ilçe merkezine uzaklıktadır. Yüksekliği ise 1300- 1848 m arasındadır.

Koruma alanı içerisinde 218 bitki türü tespit edilmiştir. Yörede kasnak meşesi, saçlı meşesi, makedonya meşesi, mazı meşesi, lübnan sediri, karaçam, kızılçam, toros köknarı, kakar ardıcı, boylu ardıcı, çınar yapraklı akçaağaç, akçaağaç, çiçekli dişbudak, sivri meyveli dişbudak gibi ağaçlar ile tilki, porsuk, sansar, kurt, yaban domuzu ve sincap gibi yaban hayvanları bulunmaktadır.

Kasnak meşesi, küçük grup ve kümeler halinde bulunur. Toprağın derin olduğu ve çukur alanlarda en iyi gelişmeyi gösterir. 25-30 m boy ve 1.6 m kadar çapa ulaşmaktadır. Kasnak meşesi, akmeşe grubuna dahil olup, sadece Türkiye'de yetişen bir türdür. Düzgün gövdesiyle kaplamacılıkta ve parkecilikte kullanılmaktadır. Yıllar önce bu ağaç fiçı ve esnek malzeme yapımında kullanıldığı için yöre halkı tarafından kasnak meşesi adıyla anılmıştır (T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı, 2020). Kasnak Meşesi Tabiat Koruma Alanı'nın konumu Şekil 1.23.'de, görüntüleri Şekil 1.24.'de verilmiştir.

Şekil 1.23. Kasnak Meşesi tabiat koruma alanının konumu

Şekil 1.24. Kasnak Meşesi tabiat koruma alanı (Isparta Valiliği, 2020)

1.2.2.2. Anıtsal Yapılar

a) Camiler

Merkez Ağa Cami

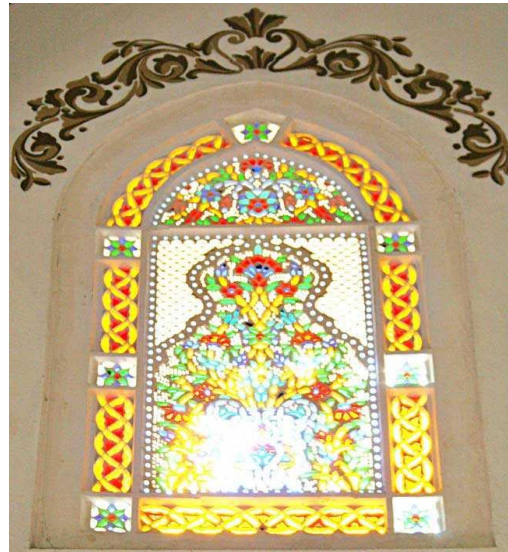
Cami dikdörtgen planlıdır. Son cemaat mahalli üç ahşap direk tarafından taşınmaktadır. Giriş kapısının sağından yukarıdaki kadınlar mahfeline geçilmektedir. Giriş kapısının üzerindeki kitabesi eksik olup Arap rakamlarıyla Hicri 1124/Miladi 1712 tarihi okunabilmektedir. Caminin minaresindeki kitabede ise "Sahibü'l-hayrat ve'l-hasenat Hacı Osman Ağa İmamzade sene 1191" yazmaktadır. Kitabeye göre minaresi Hacı Osman Ağa tarafından Miladi 1812 yılında yaptırılmıştır. Cami daha önce toprak damlı bir mescit iken sonradan Hasan Ağa isimli bir kişi tarafından Miladi 1712 tarihinde minber eklenerek camiye dönüştürülmüştür. Yaklaşık 300 yıllık bir tarihi geçmişi ile cami döneminin nadide bir örneği sayılmaktadır (T.C Isparta Valiliği, 2012) (Şekil 1.25.).

Şekil 1.25. Merkez Ağa Cami (Türkiye Kültür Portalı, 2020)

Ada Camii

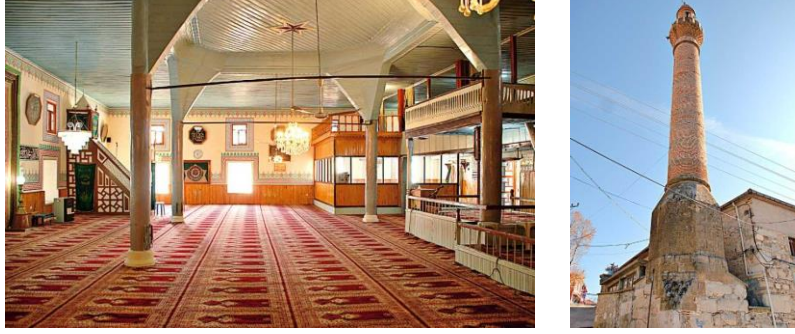
Yeşilada (Nis Adası) içinde bulunan Cami, kiliseden camiye çevrilmiştir. Daha önceki dönemlerde toprak damlı iken şu anda kırma çatılı ve üzeri kiremitle örtülmüştür. 1618 yılında II. Osman'ın fermanı ile ibadete açılmıştır. Kilisenin ilk adı Kız Kilisesi'dir. Yapı kare planlı, tek minarelidir. Önceden toprak dam ile örtülü olan caminin damı, kırma çatı olarak yeniden yapılmış ve üzeri kiremit ile örtülmüştür (T.C Isparta Valiliği, 2012) (Şekil 1.26.).

Şekil 1.26. Ada Cami (Türkiye Kültür Portalı, 2020)

Barla Çeşnigir Sinan Paşa Camii

Barla Kasabası Orta Mahalle'de bulunan caminin kapı üzerindeki kitabesinde H. 777 / M. 1376 tarihinde Çeşnigir Sinan Paşa tarafından yaptırıldığı yazmaktadır. Buna göre caminin Isparta ve civarının Osmanlı idaresine geçmesinden altı yıl önce yapıldığı anlaşılmaktadır. Yan duvarları kâgir, üzeri ahşap ve toprak damlı, minaresi soğan biçimli ve renkli tuğlalardan yapılmıştır. Kapının içerisinde sol tarafta gömülü bulunan bir kişinin mezar taşında Hafız Tuti'i Karamani ibaresi ve H. 794 / M. 1392 tarihi görülmektedir. Cami, 1878 yılında onarılarak damı kiremitli hale getirilmiştir. Cumhuriyet döneminde tekrar onarılarak bugünkü durumuna getirilmiştir (T.C Isparta Valiliği, 2012) (Şekil 1.27.).

Şekil 1.27. Barla Çeşnigir Sinan Paşa Cami (Türkiye Kültür Portalı, 2020)

Hızırbey Cami

Eğirdir'deki camilerin en büyüğüdür. Duvarları, kâgir ve üstü toprak dam olarak Hızırbey tarafından yaptırıldığı söylenmektedir. Cami, 3000 kişi alacak şekilde olup, kışın damına biriken karları atmak mümkün olmadığından, damın ortası açık bırakılmış ve caminin içinde bir kar kuyusu oluşturulmuştur. Caminin cadde üzerinde bulunan kapısı, karşısındaki Dünderbey Medresesi'nin kapısına bakar. Bu caddeye, doğuya doğru kemerli bir kapıdan geçilir. Kemerin üzerinde bir minare yer alır. Tarihi önemi, büyüklüğü ve minberinin yapısı bakımından önemli bir kültür varlığıdır. Ayrıca, kemer üzerine yapılan minaresiyle dünyada tek olduğu iddia edilmektedir (T.C Isparta Valiliği, 2012) (Şekil 1.28.).

Şekil 1.28. Hızırbey Cami (Türkiye Kültür Portalı, 2020)

b) Türbeler Mezarlıklar

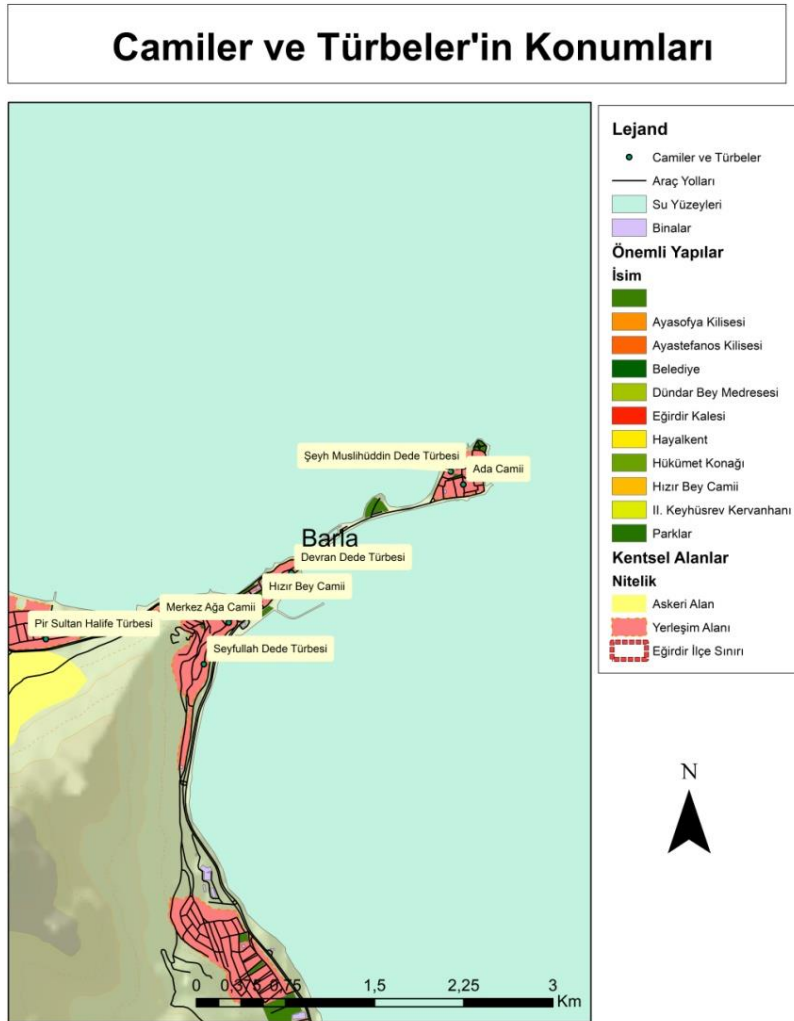
Baba Sultan Türbesi

Yazla Mahallesi'ndedir. Anayolun hemen kuzeyinde, sekizgen gövdeli ve konik çatılıdır. Kövke taşı ile yapılan türbe Selçuklu sitilindedir. Her yüzde kör kemerler olup, karşılıklı ikisinde pencere, birinde giriş kapısı vardır. Çatı da sekizgen koniktir. Türbe kapısında bulunan kitabeye göre, Hamidoğlu İlyas Bey tarafından H. 759 / M. 1358 yılında İsa bin Musa isimli şahıs için yaptırıldığı anlaşılmaktadır. Türbe içinde Baba Sultan'dan başka Sureti Baba (Zorti Baba) ile Palaz Baba adlı kişiler de vardır. Türbe içindeki kişinin, Timur'un Eğirdir'i zapt

ettiğinde adaya kaçan halkı öldürülmekten kurtardığı söylenir. Rivayete göre; Timur, Eğirdir'e gelip halka işkenceye başlayınca bu kişi halka eziyet etmemesi için Timur'a ricada bulunmuştur. Timur bu ricayı kabul etmeyince "Senin gibi Emir'e zort" demiş, o da öfkelenip boynuna taş bağlatarak göle atmış; fakat Eğirdir Rehberi 31 gölde batmayan ve askerlere taş atan şeyh gölden çıkarak, her rastladığı yerde Timur'a "Zorttt" demeye devam etmiştir. Bu nedenle adı Zorti Baba olarak kalmıştır (T.C Isparta Valiliği, 2012) (Şekil 1.29.).

Şeyh Müslihittin Türbesi

Yeşilada (Nis) içinde olup, ahşap bir mezar ve mescitten ibarettir. Mescid kısmına ahşap bir merdivenle çıkılır. Çatı alaturka kiremitle kaplıdır. IX. veya X. yüzyılda yaşadığı sanılmaktadır. Türbesinde bulunan dikişsiz bir gömlek Konya Müzesine gönderilmiştir (T.C Isparta Valiliği, 2012) (Şekil 1.29.).

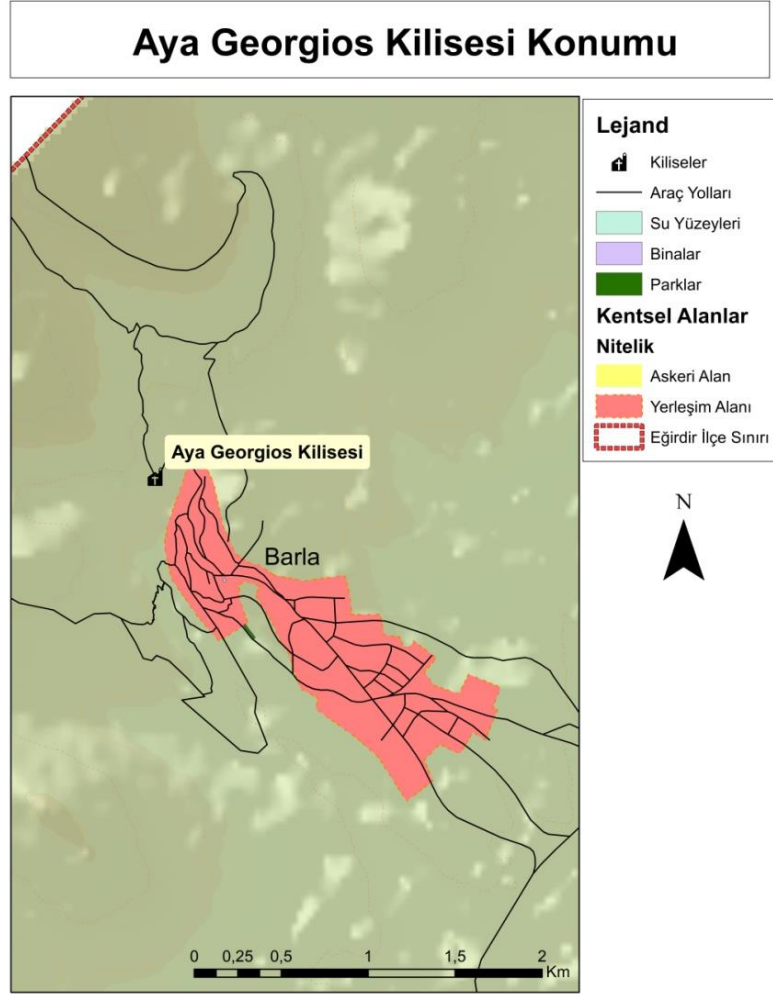

Şekil 1.29. Eğirdir İlçesi tarihi cami ve türbelerinin konumu

c) Kiliseler

Aya Georgios Kilisesi

Eğirdir ilçesi Barla Kasabası Rum mahallesinde yer alan kilise dikdörtgen planlıdır. Kilisenin dış duvarları, narteks kısmı ve orta mekanı moloz taşlarla yapılmıştır. Narteks binanın güneyindedir. Doğusunda üstte yuvarlak kemerli bir pencere, altında niş vardır. Orta mekan üç neflidir. Doğuda apsis, yanlarda birer niş vardır. Yapı oldukça tahrip olmuş bir durumdadır (T.C Isparta Valiliği, 2012). Aya Georgios Kilisesi'nin CBS ortamında harita üzerindeki konumu Şekil 1.30.'da, görüntüsü Şekil 1.31.'de verilmiştir.

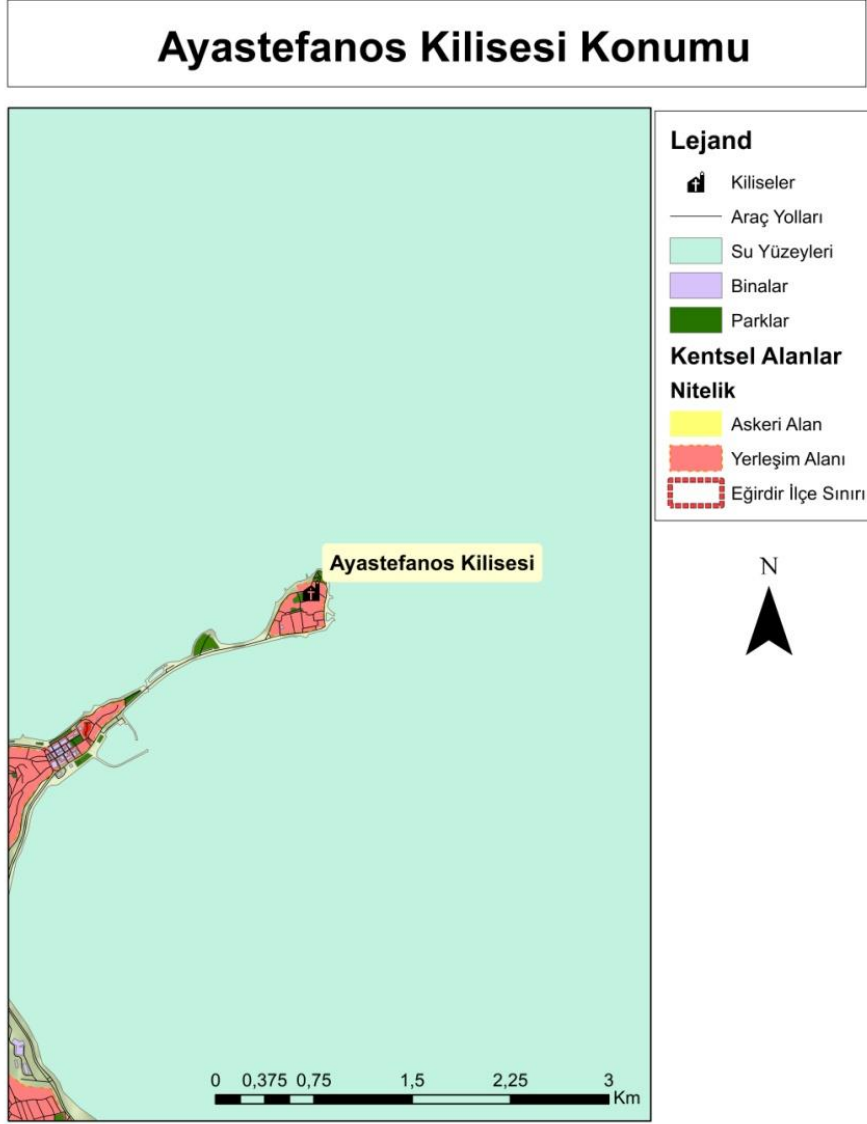
Şekil 1.30. Aya Georgios Kilisesi'nin konumu

Şekil 1.31. Aya Georgios Kilisesi (Türkiye Kültür Portalı, 2020)

Aya Stefanos Kilisesi

Eğirdir ilçesi Yeşilada içinde bulunur. Doğu batı yönünde uzanan kilise dikdörtgen planlı olup, üç nefli ve apsislidir. XIX. yüzyılın ikinci yarısında yapılmıştır. Yan duvarlar moloz taş ile örülmüştür. Çatı beşikçatı olup, içyüzü harç sıvalıdır. Dışı sıvalı ahşap direkler üzerine oturan çatı alaturka kiremitle kaplıdır. Yapının doğu duvarında dışa çıkık yarım yuvarlak apsis bulunmaktadır. Apsisin aydınlatılması altta bir, üstte ikinci kat seviyesinde iki pencere ve en üstte yuvarlak bir pencere ile yapılmaktadır. Pencere kenarları beyaz mermer bloklarla çevrelenmiştir. İçte alçı süslemeler dökülmüştür. Kilise restorasyon kapsamına alınmış, daha sonra çatı kaplaması yenilenerek, dış duvarları yapılmış, iç ahşap kısımlar yenilenmiştir (T.C Isparta Valiliği, 2012). Aya Stefanos Kilisesi'nin konumu Şekil 1.32.'de, görüntüleri Şekil 1.33'de verilmiştir.

Şekil 1.32. Aya Stefanos Kilisesi'nin konumu

Şekil 1.33. Aya Stefanos Kilisesi (Türkiye Kültür Portalı, 2020)

d) Medreseler

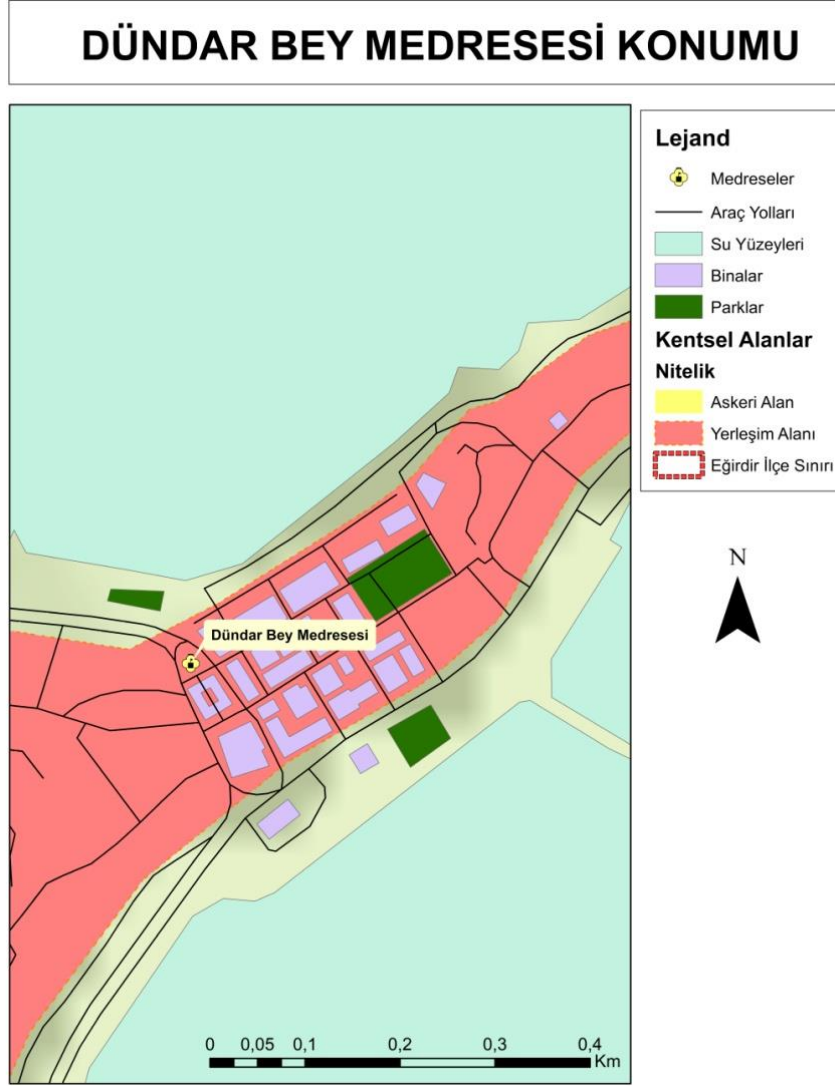
Dündar Bey Medresesi

Eğirdir İlçesi'nin merkezinde bulunan, Taş Medrese adıyla da anılan yapı; 1237 yılında Selçuklu Sultanı II. Gıyaseddin Keyhüsrev zamanında han olarak yaptırılmıştır. Daha sonra 1301 yılında Hamidoğlu Dündar Bey tarafından medrese haline getirilmiştir. Medrese iki katlı olup, ortada avlu yer alır ve otuz hücresi vardır. Medresenin, dış taç kapısı Selçuklu tarzında olup, geometrik desenlerle süslenmiştir. Büyük kapıdan içeri girilince kısa bir dehlizden sonra, ikinci kapıdan avluya girilir. Avlu kareye yakın dikdörtgen şeklindedir. Medrese iki katlıdır. Üst kısmı yıkılmış fakat daha sonra tekrar yapılmıştır. İkinci kata çıkmak için 12 basamaklı bir merdiven vardır. Medresenin 11 odası, mermer sütunlu revak altına tesadüf eder. Odaların altısı avlunun sağında, beşi solundadır. Büyük kapının karşısındaki kemerli divanhane Eğirdir Rehberi 27 veya dershanenin altında odalar vardır (T.C Isparta Valiliği, 2012).

Yapının girişinde büyük bir taç kapısı vardır. Yapının etrafı Selçuklu karakterinde geometrik şekillerle süslenmiştir. Bu süs kuşağını, kitabe çevreler. Yapının malzemeleri, yakınındaki Eğirdir Kervansaray'ından getirilmiştir. Eğirdir Kervansaray'ında yapılan 1993 yılı kazısında bulunmuş taç kapı portalı parçası, yapının 1301 yılında, handan sökülerek medresenin inşasında kullanılmıştır. Dündarbey Medresesi bugün kapalı çarşı olarak kullanılmaktadır. Dündar Bey Medresesinin konumu Şekil 1.34.'de, görüntüleri Şekil 1.35.'de verilmiştir.

Şekil 1.35. Dündar Bey Medresesi (Türkiye Kültür Portalı, 2020)

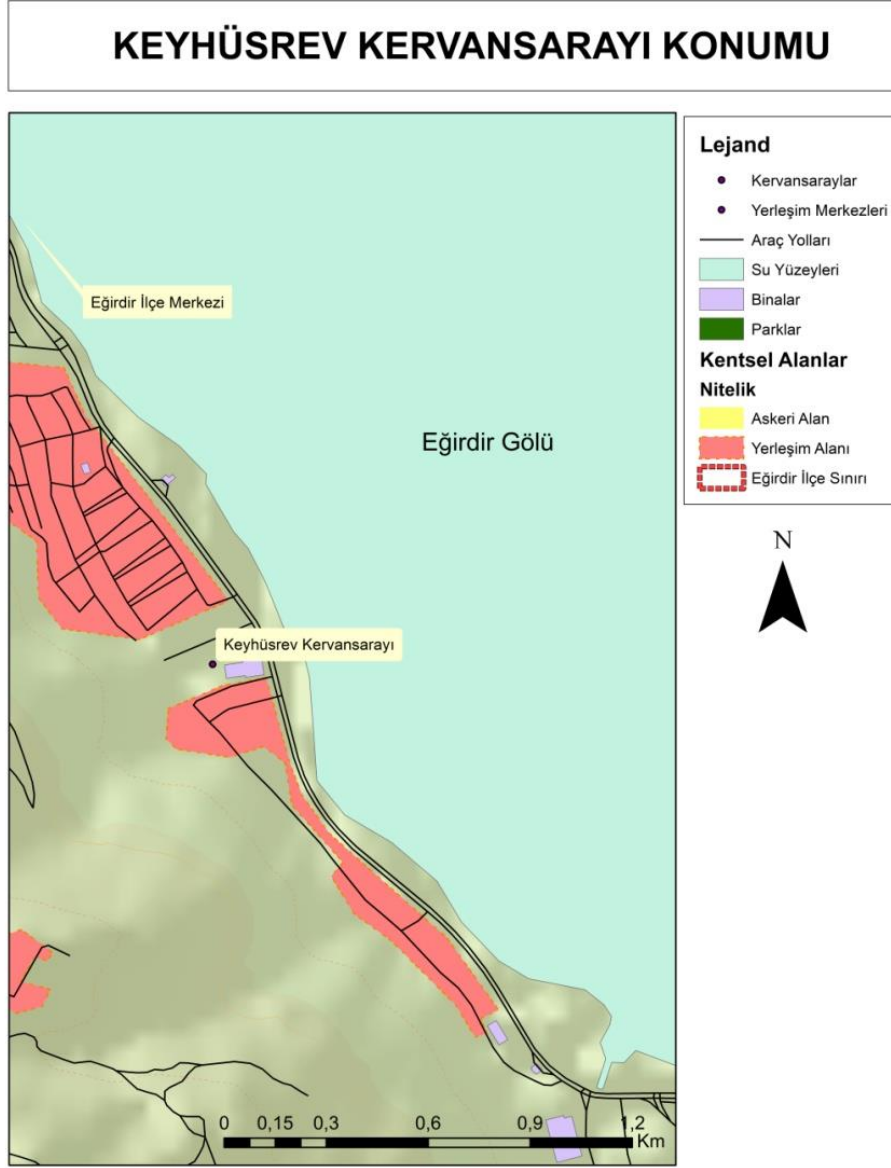

Şekil 1.34.DüNDAR Bey Medresesi'nin konumu

e) Kervansaraylar

Keyhüsrev Kervansarayı

Yeni mahallede bulunan Eğirdir Hanı, klasik Selçuklu hanları özelliğini taşımaktadır. İlçe merkezinin 3 km güneyinde, göl kıyısında yer alan yapı, Anadolu Selçuklu kervansaraylarının en büyüklerindedir. Konya-Antalya kervan yolu üzerindeki yapı, avlu ve kapalı mekan olmak üzere iki bölümlüdür. Her iki bölüm de yıkılmıştır. Avlunun doğu duvarı ortadan kalkmış, günümüze kalabilen diğer beden duvarlarının kaplamaları sökülmüş, bu nedenle duvarlar bir hayli incelmıştır. Açıkta kalan moloz taş örgünün içine sızan sular duvarların daha fazla yıpranmasına sebep olmaktadır. Eğirdir Hanı, 1237 yılında II. Gıyaseddin Keyhüsrev tarafından yaptırılmıştır. 1237 yılında yaptırılan han 64 yıl gibi kısa bir süre sonra bir yangınla işlevini yitirmiştir. Hanın tarihi kesin olarak bilinmemektedir. 1993 yılında kervansarayda yapılan kazılar sonucu ortaya çıkarılan geometrik süslü taş parçası DüNDARbey Medresesi'nin portalindeki sol mihrabiye'nin çerçeve bordüründeki kırık yere tam oturmuş ve kompozisyon tamamlanmıştır. DüNDARbey Medresesi'nin, 1301 yılında inşası sırasında portalin handan sökülerek taşındığı ve dolayısıyla hanın inşa tarihinin portalde belirtildiği üzere 1237 olduğu kesinlik kazanmıştır (T.C Isparta Valiliği, 2012). Keyhüsrev Kervansarayının konumu Şekil 1.36.'da, görüntüleri Şekil 1.37.'de verilmiştir.

Şekil 1.36. Keyhüsrev Kervansarayı'nın konumu

Şekil 1.37. Keyhüsrev Kervansarayı (Türkiye Kültür Portalı, 2020)

f) Hamamlar

Esma Sultan Hamamı

Dikdörtgen planlı hamamın doğu ve batı cephelerinde sonradan eklenmiş dükkanlar bulunmakta, güney duvarında ise çok yakın devam eden yapılar sebebiyle cephe algılanamamaktadır. Duvarlar moloz taş örtülü olup, üst örtü betonla kaplanmıştır. Hamam güney doğuda bulunan girişten merdivenle inilmektedir ve girişi beşik tonoz örtülü bir koridor şeklindedir. Bu bölümden sonra üçgenlerle geçilmiş kubbeyle örtülü ılıklik bölümü bulunmaktadır. Kubbede yedi adet aydınlık gözü mevcuttur. Bu mekana açılan dört hücre görülmektedir. ılıklik bölümünden geçilen sıcaklık ise pandantif geçişli, yedi adet aydınlık gözü olan kubbeyle örtülüdür. Kubbeye açılan dört adet eyvan olduğu izlerinden anlaşılmaktadır. Günümüzde ise batı, doğu ve güneyde yer alan birer eyvan vardır. Batı eyvanında su deposuna açılan yuvarlak kemerli bir pencere bulunmaktadır. Güneyde bulunan eyvan ise ılıklik ile bağlantıyı sağlayan kapının holü şeklinde kullanılmaktadır. Kuzey cephede bulunan ikinci giriş ise kadınlar bölümüne açılır. Girişin iki yanında birer pencere vardır. Kapıdan girilen mekan üzeri beşik tonozla örtülmüş üç adet aydınlık feneri bulunan ve iki adet küçük hücreye sahiptir. Bu mekandan kubbeyle örtülü sıcaklık bölümüne geçilir ve yedi adet aydınlık gözü mevcuttur. Kubbeye geçiş üçgenlerle sağlanmaktadır(Türkiye Kültür Portalı, 2020). Eğirdir İlçe Merkezinde bulunan ve kullanımı devam eden hamamın mülkiyeti belediyeye aittir. (Şekil 1.38.).

Şekil 1.38. Esma Sultan Hamamı (Türkiye Kültür Portalı, 2020)

Kale Mahallesi Hamamı

Eski Hoyrat Mevkii'nde, kuzey-güney doğrultusunda olan yapı beşik tonoz örtülüdür. Yapının malzemeleri harç, moloztaş, örgülüdür. Tek mekândan oluşan yapının içi sonraları kuru duvar örgüsü ile ikiye ayrılmıştır. İçi hamam kurumları olan yapının tavan kısmı yarıya kadar yıkık olup içten ahşap hatıllar dıştan teneke parçaları ile korunmaktadır (T.C Isparta Valiliği, 2012) (Şekil 1.39.).

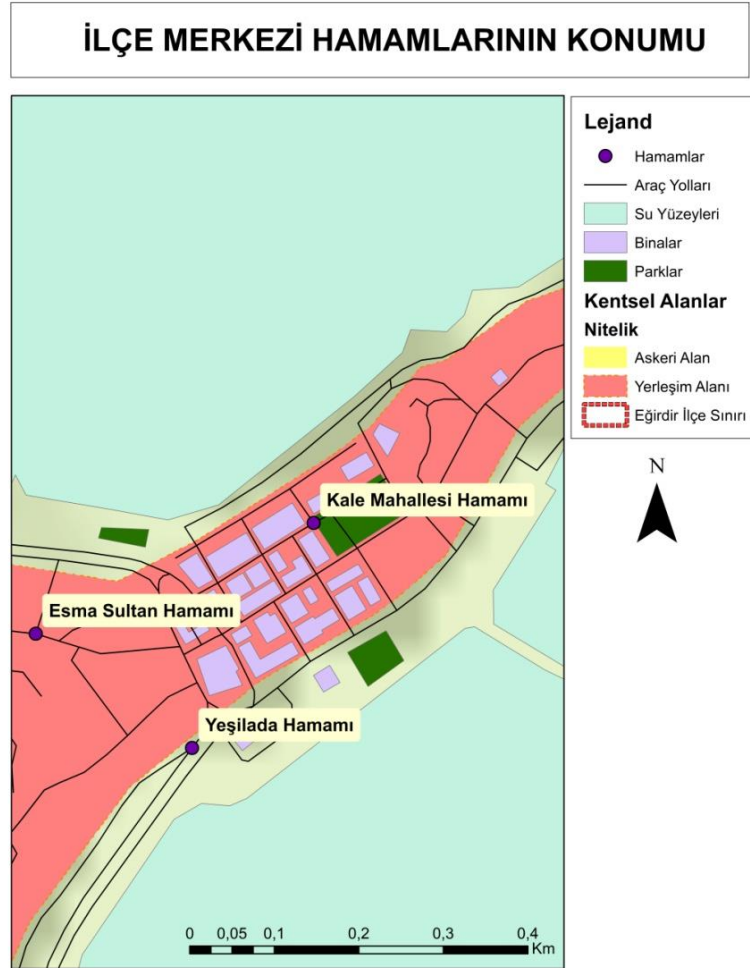
Şekil 1.39. Kale Mahallesi Hamamı (Türkiye Kültür Portalı, 2020)

Yeşilada Hamamı

Yeşilada'da bulunan, soyunmalık, ılıklik, sıcaklık ve külhan bölümlerinden oluşan yapı kagir olup; soyunmalık mekanının üstü ahşap kırma çatı ile örtülü Marsilya tipi kiremitle kaplıdır. Sıcaklık mekânının üstü tuğla tonoz örtülü olup, aydınlatma kubbe üzerindeki fil gözlerinden sağlanmaktadır. Ilıklık mekânının üstü ise tuğla tonozla örtülüdür (T.C Isparta Valiliği, 2012) (Şekil 1.40.).

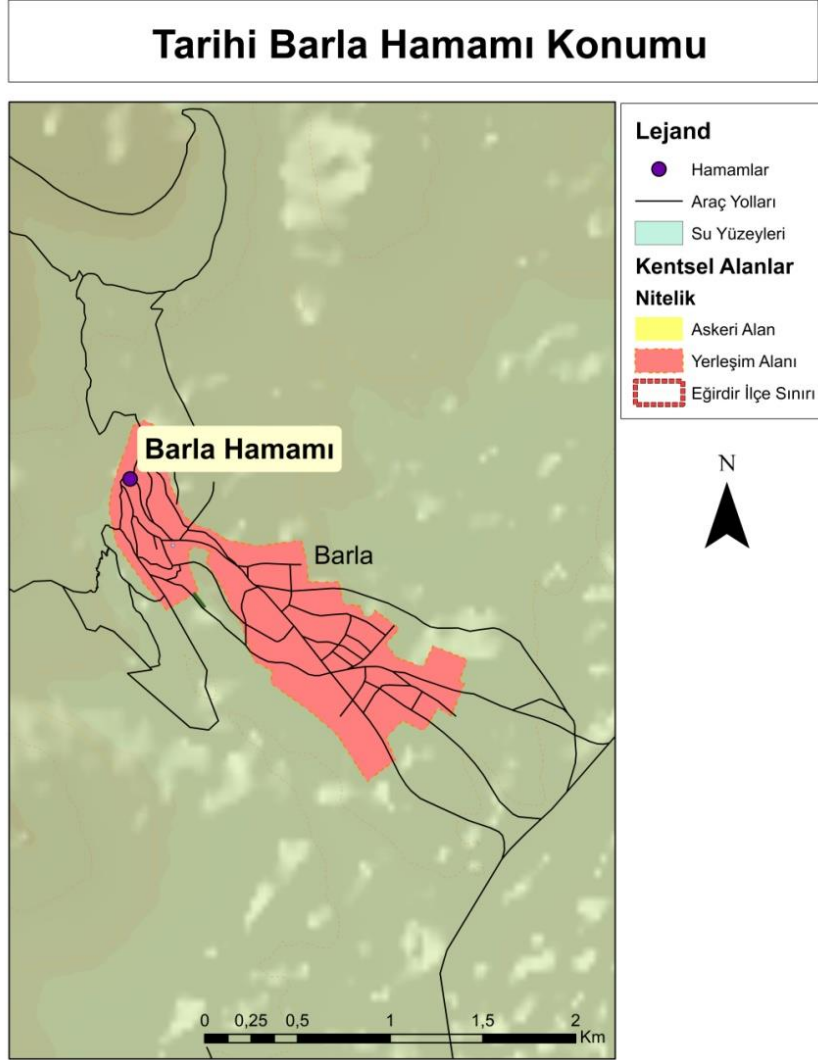
Şekil 1.40. Yeşilada Hamamı (Türkiye Kültür Portalı, 2020)

Şekil1.41. Esmâ Sultan, Kale Mahallesi ve Yeşilada Hamamı'nın konumu

Barla Hamamı

Barla Kasabası'nın güney yamacındadır. Giriş kısmında kövke planlı giyinme soyunma odaları vardır. Ortada bir taş fiskeye vardır. Sıcaklık kısmında kubbeli iki mekan ve odalar yer alır (T.C Isparta Valiliği, 2012). Barla Hamamının konumu Şekil 1.42.'de, görüntüleri Şekil 1.43'de verilmiştir.

Şekil 1.42. Barla Hamamı'nın konumu

Şekil 1.43. Barla Hamamı (Türkiye Kültür Portalı, 2020)

g) Köprüler

Osmanlı Köprüsü I

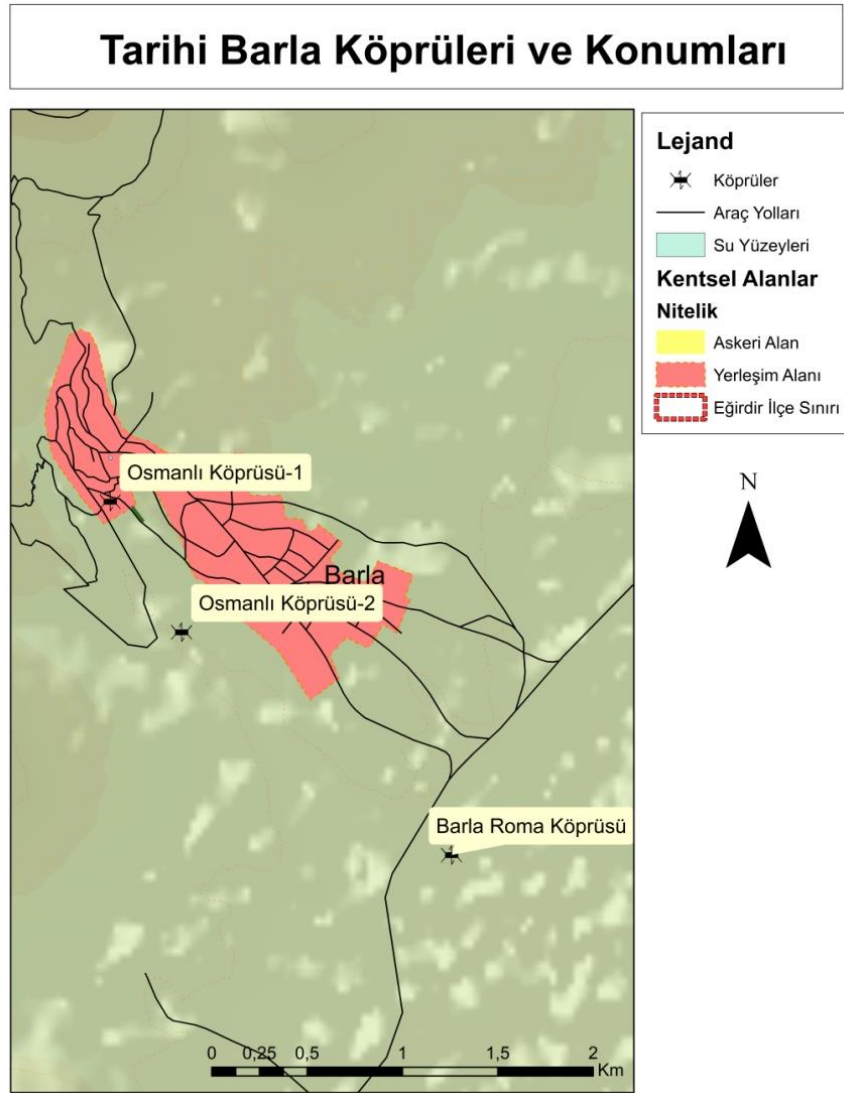
Barla Deresi üzerinde bulunan köprü sivri kemerlidir. Kemer düzgün kesme bloklarla inşa edilmiştir. Üzeri moloz taşlarla kaplıdır. Taş döşeme yolda da devam eder (T.C Isparta Valiliği, 2012)(Şekil 1.44.).

Osmanlı Köprüsü II

Köprüsü II Barla Deresi üzerinde bulunan köprü sivri kemerlidir. Kemer düzgün kesme taşlardan inşa edilmiş, yanları moloz taşlarla doldurulmuş, üstü taş kaplıdır. Bu köprü halen kullanılmaktadır (T.C Isparta Valiliği, 2012)(Şekil 1.44.).

Roma Köprüsü

Barla Deresi üzerinde, yeni yol yakınındaki köprü MS II. yüzyıla tarihlenir. Kemerli olan köprü'nün yan yüzü kesme taştan yapılmış olup, üst kısmı moloz taşlarla kaplıdır. Zindan Mağarası önündeki köprüye benzer (T.C Isparta Valiliği, 2012)(Şekil 1.44.).

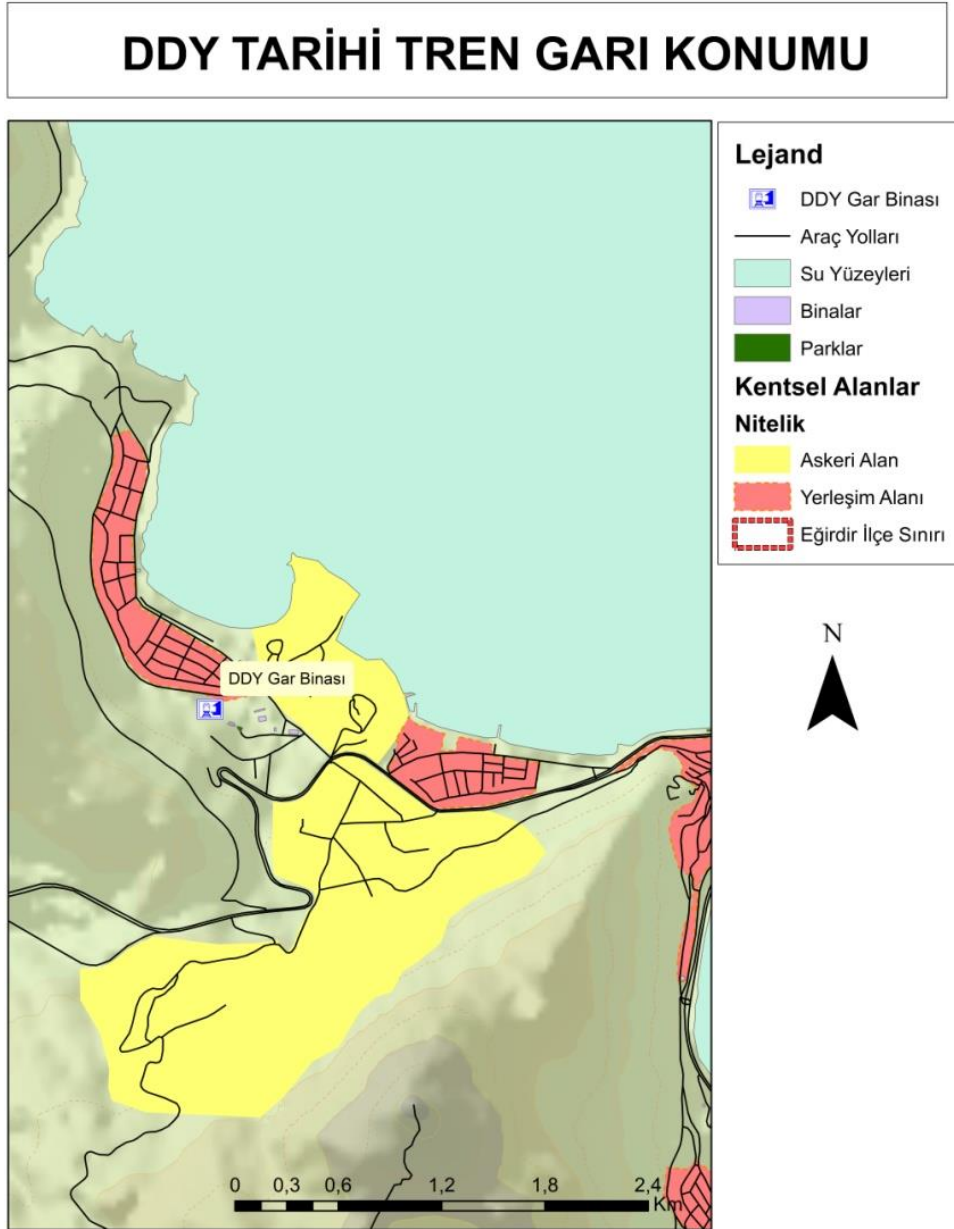

Şekil 1.44. Osmanlı Köprüsü I - II ve Barla Roma Köprüsü'nün konumu

h) Resmi Binalar

DDY Gar Binası

1907 yılında İngilizlerce yapılmış olan, Eğirdir Garı Göller Ekspresi'nin son durağıdır. Ancak 2001 yılında itibaren hizmete kapalı durumdadır. Ana Hizmet Binası dikdörtgen formlu, pencereleri söveli ve üstleri tuğla süslemelidir. Bazı pencereleri ahşap kepenkli, bazıları demir parmaklıdır. Ana yapıda kullanılan banko, dolap, bilet kutusu vb. malzemeler de yapıldığı döneme aittir. Binaya bitişik ahşap strüktürlü, beşik çatılı, peron kısmı bulunmaktadır. Kompleks içinde, lojman olarak yapılmış, bugün misafirhane olarak kullanılan iki katlı yapı bulunmaktadır. Gar kullanımını nedeniyle, yapıldığı dönemi yansıtan önemli simgesel yapıdır (Türkiye Kültür Portalı, 2020) DDY Gar Binasının konumu Şekil 1.45'de verilmiştir.

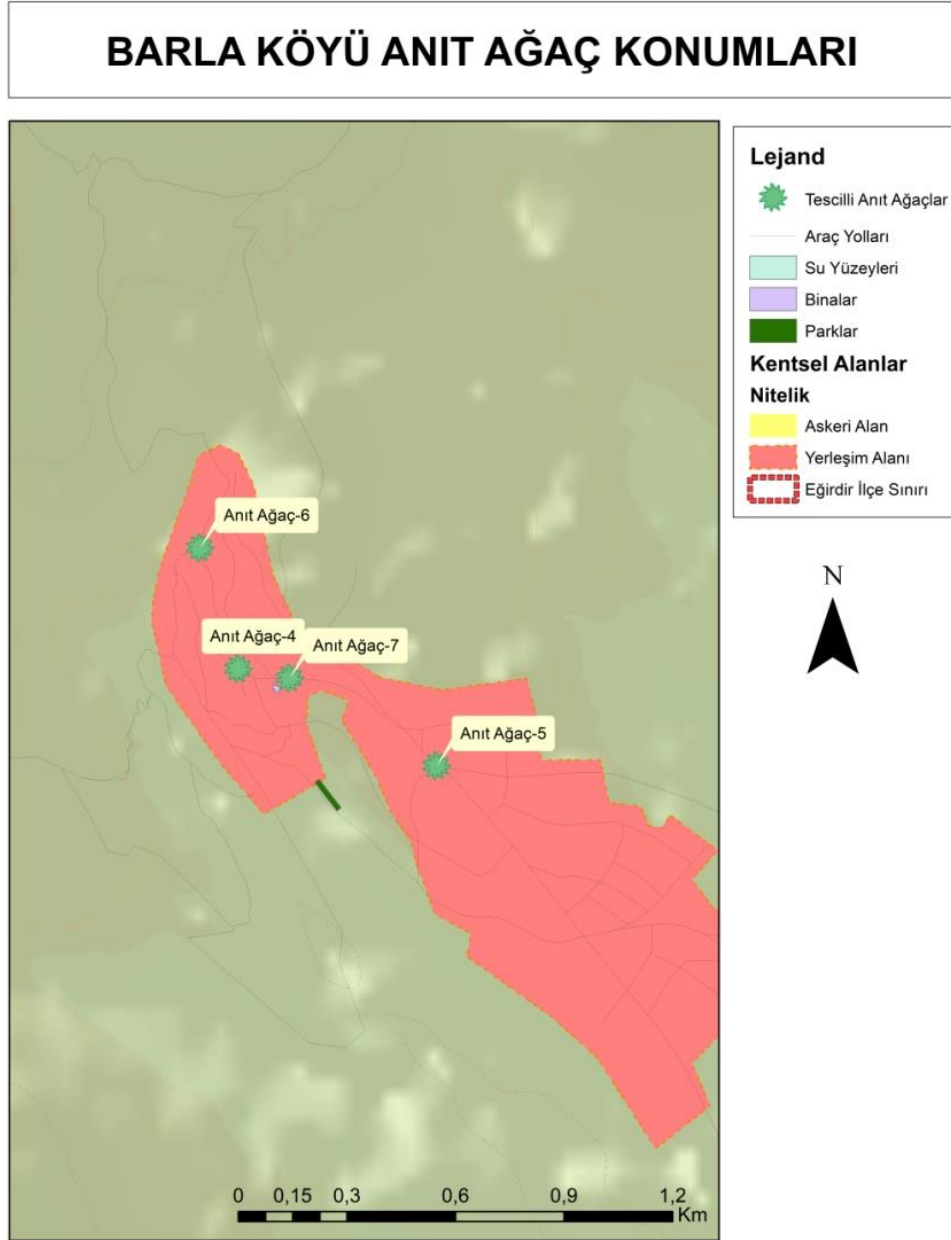
Şekil 1.45. DDY Gar Binası'nın konumu

i)Anıt Ağaçlar

Eğirdir ilçesinde 4 adet ilçe merkezinde, 4 adet Barla'da olmak üzere toplamda 8 adet anıt ağaç tespit edilmiş olup harita üzerindeki konumları Şekil 1.46. ve Şekil 1.47'de verilmiştir.

Şekil 1.46. Anıt ağaç çınar I-II-III-IV konumu

Şekil 1.47. Anıt ağaç çınar IV -V-VI-VII konumu

1.2.2.5. Diğer Kültürel Değerler

a) Altınkum Plajı

Merkezden 3 km uzaklıkta tren istasyonunun altında bulunan plaj, yerinin koy olması nedeniyle ince kumludur. Göl burada sakindir ve yüzmeye en elverişli yerdir. Kıyından 200 m uzaklaşıldığı halde boyu geçmeyen sığlığıyla güvenli bir plajdır. Soyunma kabinleri, duşu, gazinoları, büfeleri, elektriği, telefonu ve 50 çadırlık kamping alanı ile kapalı kum banyosu havuzları vardır. İlk yardımın yapılacağı sağlık kabini vardır. Alt yapı ve çevre düzenlemeleri sonucunda “Mavi Bayrak” ile ödüllendirilmiştir (T.C Isparta Valiliği, 2012).

b) Bedre Koyu Plajı

Eğirdir-Barla yolu üzerinde, merkeze 11 km mesafede, 1.550 m sahil şeridi ile güzel bir dinlenme yeri, sığ suyu ve kumsalıyla güvenli bir plajdır. Soyunma kabinleri ve kamping alanları bulunmaktadır (T.C Isparta Valiliği, 2012).Kaymakamlık bünyesinde, atıl durumdayken yenilenip 2016 yılında hizmete açılan Bedre Plajı, 160 bin metrekarelik bir alana kurulu ve 1500 metrelik kum sahiline sahiptir (T.C. Eğirdir Kaymakamlığı, 2020).

c) Akpınar Köyü Seyir Terası:

Akpınar Köyü, Eğirdir şehir merkezinden 7 km uzaklıkta, Eğirdir Gölü'nün kuşbakışı olarak seyredilebildiği bir köydür. Akpınar Köyü, Eğirdir Gölü, Yeşil ve Can adaları, Barla Dağı, Anamas Dağları ve Boğaz Ova'nın izlenilerek fotoğraflanabildiği bir manzara noktasıdır (T.C Isparta Valiliği, 2012).

d) Pınar Pazarı

Eğirdir İlçesi, Bağlar Mahallesi'nde yeşil bir alan içerisinde geleneksel olarak kurulan bir pazardır. 600 yıllık bir geçmişi vardır. Her yıl temmuz ayından itibaren 14 hafta boyunca devam etmektedir. Haftada bir gün (pazar günleri) panayır mahiyetinde kurulan pazarda; ticari eşyalar,et ve süt ürünleri ile yörede yetiştirilen sebze ve meyveler satılmaktadır (T.C Isparta Valiliği, 2012).

1.3. Sonuç

Türkiye'nin doğal kültürel ve kaynak değerlerinin korunması amacıyla çalışmalara kaynak oluşturacak envanter verilerinin sınıflandırılması önceden belirtildiği üzere büyük bir öneme sahiptir. Bu çalışmada Eğirdir yöresi doğal ve kültürel doğal kaynak değerleri envanteri kapsamlı bir şekilde derlenerek sunulmuştur.

Çalışmada doğal veriler incelendiğinde Yörede Eğirdir ve Kovada gölü bulunmaktadır.Alansal olarak en çok alan kaplayan ilk üç arazi örtüsününbitki değişim alanları,su kütleleri ve iğne yapraklı ormanlarolduğu görülmüştür. Kireçli orman toprakları ve volkanik arazi üzerinde yer alan topraklar en fazla bulunan toprak gruplarıdır.İlçede 9 adet maden alanı bulunmaktadır. Bunların çoğu mermer yataklarından oluşmaktadır.

Arkeolojik ve doğal sit alanlarıincelendiğinde Prostanna Antik Kenti, Parlais Antik Kenti, Eğirdir Kalesi, İç Kale ve DüNDAR Bey Medresesi, Kaletepe Kilise Kalıntısı, Kapıkaya Harabeleri, St. Paul Yolu, Kocataş Tepe Kalıntıları, Yeşil Ada, Can Ada, Kovada Gölü Milli Parkı, Kasnak Meşesi Tabiatı Koruma Alanı önemli değerlerdir.

Anıtsal yapılar incelendiğinde Merkez Ağa Cami, Ada Camii, Barla Çeşnigir Sinan Paşa Camii, Hızırbey Cami, Baba Sultan Türbesi ve Şeyh Müslihittin Türbesi, Aya Georgios Kilisesi, Aya Stefanos Kilisesi, DüNDAR Bey Medresesi, Keyhüsrev Kervansarayı, Esmâ Sultan Hamamı, Kale Mahallesi Hamamı, Yeşilada Hamamı, Barla Hamamı, Osmanlı Köprüsü I, Osmanlı Köprüsü II, Roma Köprüsü, DDY Gar Binasıbulunmaktadır. Buna ek olarak ilçede 8 adet anıt ağaç bulunmaktadır.

Yöredeki diğer kültürel değerler Altinkum Plajı, Bedre Koyu Plajı, Akpınar Köyü Seyir Terası ve Pınar Pazarı'dır.Tarihte Eğirdir'insahip olduğu doğal değerlerenedeniylebirçok kültürü barındırdığı,birçok medeniyete ait kalıntı ve yapılara ek olarak camii ve kiliseler ile farklı medeniyetlere ve farklı inançlara ev sahipliği yaptığını görülmektedir. Günümüzde de milli park alanları, koruma alanları ve Cittaslow özelliği ile bu değerlerin korunduğu ve vurgulandığı görülmektedir.

Sonuç olarak çalışmada görüldüğü üzere Eğirdir yöresi gölleri, birçok antik kent, kervansaray, hamam vb. doğal ve kültürel kaynak değerleri ile oldukça zengindir. Özellikle ülkemizin en önemli tatlı su özelliğinde olan ve yedi renk veren doğal ve estetik güzellikleri ile Eğirdir Gölü önemli bir yerel kimlik değeri ve odak noktasıdır. Bu nedenle Eğirdir yöresinde yapılacak tüm

planlama ve yönetim çalışmalarında gölün korunması ve sürdürülebilirliğin sağlanması temelinde stratejik eylemler ve çözümler üretilmelidir.

Son söz olarak, Eğirdir yöresinin sahip olduğu bu değerlerin korunarak gelecek nesillere aktarılması insani bir sorumluluk ve zorunluluktur.

Kaynaklar

Alagöz, M, 2018. Sürdürülebilir Kent Bağlamında Cittaslow Yaklaşımı, Eğirdir İlçesinin Cittaslow Kriterleri Açısından İncelenmesi, Asia Minor Studies, 6 (AGP Sempozyum Özel Sayısı1), 138-149

Eğirdir Belediyesi, 2020. Erişim Tarihi: 13.02.2020 <http://www.egirdir.bel.tr/icerik.aspx?iid=3>

T.C. Eğirdir Kaymakamlığı, 2019. Erişim Tarihi: 13.02.2020 <http://www.egirdir.gov.tr/adalar>

T.C. Isparta Valiliği, İl Kültür ve Turizm Müdürlüğü, 2009. Isparta Kültür Envanteri (1). 1. Cilt, Isparta, 357s.

T.C. Isparta Valiliği, İl Kültür ve Turizm Müdürlüğü, 2012. Eğirdir Gezi Rehberi, 1. Baskı, Isparta, 87s.

T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı, 2020. Erişim Tarihi: 13.02.2020 <https://isparta.ktb.gov.tr/TR-70971/oren-yerleri.html>

Türkiye Kültür Portalı, 2020. Erişim Tarihi: 13.02.2020 <https://www.kulturportali.gov.tr/>

TÜİK, 2020. Erişim Tarihi: 13.02.2020 <https://biruni.tuik.gov.tr/medas/?kn=95&locale=tr>

BÖLÜM 5:

KOVADA GÖLÜ MİLLİ PARKI REKREASYONEL ETKİNLİKLER VE EŞİK ANALİZLERİ

- Çağla AYDEMİR
- Tuğba AKIN
- Ahmet Erkan METİN
- Prof. Dr. Atila GÜL

5. KOVADA GÖLÜ MİLLİ PARKI REKREASYONEL ETKİNLİKLER VE EŞİK ANALİZLERİ

Öz:

Bu çalışma kapsamında Kovada Gölü Milli Parkı'nın sınırları içerisinde ekolojik, kültürel ve ekonomik açıdan bazı rekreasyonel etkinlikleri için uygun alanlar önerisi getirilmiştir. Rekreasyonel etkinlik öneri alanların belirlenmesinde GZFT, Kaynak Envanter Çalışması ve Coğrafi Bilgi Sistemleri (CBS) aracından faydalanılmıştır. İlk öncelikle rekreasyonel etkinlikleri belirlemek için alan GZFT çalışması ile eş zamanlı alanın Envanter Analiz Çalışması yapılmış olup burada alanın bize sunduğu doğal ve kültürel verilerin güçlü ve fırsatlar olanakları değerlendirilerek önerileri getirilmiştir. Alan için önerilen rekreasyonel etkinlikler; at çifliği ve atlı gezi güzergahı, doğa yürüyüşü, karavan, piknik, foto safari ve su sporlarıdır. Çalışmanın daha sonrasında "Uygunluk Eşik Değerler" yönteminden yararlanılmıştır. Bu yöntem aracılığı ile alanın doğal ve kültürel verileri CBS ortamında sayısal veri tabanı oluşturulmuştur. Oluşturulan sayısal veri tabanı aracılığı ile uygunluk sınıf değerleri her rekreasyonel aktivite için ayrı ayrı belirlenmiş olup tablolarde eşik analiz ölçütleri şeklinde verilmiştir. CBS ortamında Kovada Gölü Milli Parkı için uygunluk analizleri yapılarak rekreasyonel etkinlik alan önerileri getirilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Kovada Gölü Milli Parkı, CBS, Eşik Analizi, Rekreasyonel Alan

KOVADA NATIONAL PARKS RECREATIONAL ACTIVITIES and THRESHOLD ANALYSIS

Abstract:

Within the scope of this study, suggestion of suitable areas for some recreational activities in terms of ecological, cultural and economic within the borders of Lake Kovada National Park has been brought. This study SWOT, Resource Inventory Study and Geography Information Systems (GIS) tool was used. First of all, in order to determine recreational activities, the field SWOT study was performed simultaneously with the Inventory Analysis Study of the area, where strong and opportunities of natural and cultural data presented to us were evaluated and their suggestions were made. Recreational activities recommended for the area; caravan, picnic, photo safari, horse farm and horseback sightseeing route, trekking and water sports. Later on, the "Eligibility Threshold Values" method was used. With this method, the natural and cultural data of the area has been created as a digital database in the GIS environment. Compliance class values are determined for each recreational activity by means of the digital database created and are given in the form of threshold analysis criteria in the charts. In GIS environment, suggestions for recreational activities were made by making suitability analyzes for Lake National Park in the bucket.

Keywords: Kovada Lake National Park, GIS, Threshold Analysis, Recreational Area

5.1. Giriş

Isparta ili Eğirdir İlçesi içerisinde kalan, toplam 6.534 hektar alana sahip olan Kovada Gölü Milli Parkı; 03.11.1970 tarihli Bakanlık olur'u ile 6.534 hektar olarak milli park, 1992 yılında da I. derece doğal sit alanı olarak ilan edilmiştir (Anonim 2019). Milli Park alanının yaklaşık 790 hektarlık kısmı göl yüzeyi, 4744 hektarlık kısmı orman alanı, 1000 hektarlık kısmı ise ziraat arazisidir. Göl uzunluğu 15 km, çevresi 20,6 km'dir. Rakım 905 metre ve göl derinliği 5-6 metreye kadar inmektedir (Karadağ ve Barış 2012; Anonim 2019).

Benzersiz flora zenginliği ve yaban hayatı çeşitliliğinin yanı sıra, açık havada dinlenme ve eğlenme imkânları bakımından büyük potansiyele sahip olması, doğal kaynakların ender bir peyzaj bütünlüğü içinde bir araya gelmesi, mevcut flora ve fauna zenginlikleri ile birlikte rekreasyonel kullanıma müsait olan Kovada Milli Parkı bölgenin önemli eko-turizm kaynağıdır. Yörenin oluşumunu sağlayan karst morfolojisi, bakir doğanın araştırılması, kampçılık, yürüyüş, manzara seyretme ve tırmanma için uygun alanları barındıran, doğal ve kültürel sentezlerin kompozisyonu ile alanda birçok aktivitenin yapılabilmesine olanak sağlamaktadır. Zengin bir bitki örtüsüne sahip olan Kovada Milli Parkı, çeşitli türlerde birçok bitki ve hayvan türlerini içinde

barındırmakta, ziyaretçilerin gününbirlik ve konaklama ihtiyaçlarına hizmet edebilecek potansiyele ve kolay ulaşılabilir bir konuma sahiptir. Parkta yürüyüş, manzara seyretme, tırmanma ve kampçılık rekreatif etkinlikler yapılabilmektedir. Ancak mevcut potansiyele rağmen rekreatyonel ve turizm açısından değerlendirilmemekte ve ziyaretçilerin ihtiyaçları ve talepleri karşılanamamaktadır.

Bu çalışmada KGMP alanın GZFT analizi ile mevcut durumun ortaya konulması, ziyaretçilerin talep ve ihtiyaçları dikkate alınması ve alanın mevcut potansiyele göre rekreatyonel etkinlikler için en uygun alanların belirlenmesi ile yeni kullanım alanlarının önerilmesi hedeflenmiştir.

5.2. KGMP Genel Bilgiler

Ulaşım: Isparta'nın Eğirdir ilçesine 24 kilometre, Isparta'ya 84 kilometre, Antalya'ya ise 180 kilometre mesafedeki Kovada Gölü Milli Parkı'na havayolu ile ulaşım için Isparta Süleyman Demirel Havalimanı kullanılabilir (Anonim 2019).

İklim: Akdeniz Bölgesi'nin kuzeyinde yer alan Kovada Gölü Milli Parkı, Akdeniz iklim kuşağında yer almakta olup yaz ayları sıcak ve kurak, kış ayları ise yağışlı ve nispeten ılımandır. Bölgede yaz aylarında yağış eksikliğine bağlı olarak kuraklık yaşanmaktadır (Anonim 2019).

Jeoloji: Kovada Gölü Milli Parkı 1. derece deprem kuşağında yer almaktadır. Milli Park alanının bulunduğu bölge bir grabendir. Gölü çevreleyen formasyonlar geniş alanları kaplayan massif kalkerlerdir. Güney tarafında kalkerlerin altında kil ve kumtaşı tabakaları da bulunmaktadır. Kuzeyde ise, en yeni jeolojik formasyon olan alüvyonlara rastlanmaktadır. Bu sebeplerle Kovada Gölü; tektonik hareketler sonucu oluşmuş karstik bir polyedir (Anonim 2005; Karadağ 2007).

Jeomorfoloji: Jeomorfolojik açıdan bir bütün olarak Kovada Gölü, göl kıyısındaki kumsallar, yarımadalar, göl içerisindeki adacık ve karstik çukurlardır (Anonim 2005; Karadağ 2007).

Hidroloji: Kovada Kanalı sularının büyük bölümü; durgun su ekosistemi Kovada Gölü olurken, akıntılı su sistemini ise kanallar ve mevsimsel akan dereler oluşturmaktadır (Anonim 2005; Karadağ 2007).

Ekoloji: Kovada Gölü Milli Parkı, karasal ve sucul olmak üzere iki ekosistemi içinde barındırmaktadır (Anonim 2005; Karadağ ve Barış 2012).

- Kovada Gölü Milli Parkı'nın en önemli karasal ekosistem tipi orman alanlarıdır. Milli Park'ta ılıman bölge vejetasyonu hakimdir. Anadolu karaçamı (*Pinus nigra subs pallasiana*), kızılçam (*Pinus brutia*), adi ardıç (*Juniperus excelsa*) ve kermes meşe (*Quercus coccifera*) ormanları geniş yayılım gösteren habitatlardır.
- Milli Park içerisinde çalılık, kayalık ekosistemi ile meyve bahçeleri (elma, ayva, nar, erik, vişne), sürülebilir tarım arazilerinde tahıl ürünleri ekimi yapılmaktadır.
- Kovada Gölü Milli Parkı'nda sucul ekosistem durgun su ekosistemi ve akarsu ekosistemi olmak üzere iki büyük gruba ayrılmaktadır. Bu sistemdeki durgun su ekosistemi Kovada Gölü olurken, akıntılı su sistemini ise kanallar ve mevsimsel akan dereler oluşturmaktadır.
- Kovada Gölü'nde, sazlık alanlar gölün sadece kuzey kesiminde Eğirdir'den gelen kanalın göle giriş yaptığı bölgedir.

Sonuç olarak; Milli Park'ın orman ekosistemi, çalı habitatı, kayalık habitatlar, durgun su ekosistemi, akıntılı su ekosistemi ve sazlık alan ekosistemi olarak tanımlanan kesimleri önemli doğal eşikleridir.

Flora: Kovada Gölü Milli Parkı'nda; 75 familyaya ait 259 cins, 361 tür, 44 alttür ve 10 varyete tespit edilmiştir (Anonim 2019).

- Çalışma alanından tespit edilen bitkilerin fitocoğrafik bölgelere dağılımı ise; İran-Turan 42 (%11,6), Avrupa-Sibirya 14 (%3,9) ve Akdeniz 41 (%11,3) şeklindedir. 264 tür (%73,1) ise birden fazla fitocoğrafik bölgeye aittir.
- Kovada Gölü Milli Parkı sınırları içerisinde 28 adet endemik bitki türü olduğu tahmin edilmektedir.

Fauna: KGMP karasal ve sucul canlılar için önemli beslenme, yuvalanma ve barınma alanlarına sahiptir. Milli Park içerisinde tespit edilmiş olan omurgalı türlerinin 183'ü, uluslararası sözleşmeler kapsamında korunması gereken türlerdir. Milli Park alanında tespit edilen 192 omurgalı türünün 167'si kuş türleridir. Milli Park alanı için elde edilmiş sayı, Türkiye'de bugüne kadar kaydedilmiş olan kuş türleri sayısının 1/3'ü kadardır (Gündoğdu 2002; Anonim 2019).

Memeliler: Kirpi, yaban keçisi, dağ keçisi, ağaç sansarı, yaban domuzu, porsuk, tavşan, kızıl tilki, ağaç sincabı Milli Park içinde bulunan memeli türleridir (Anonim 2001; Anonim 2019).

Balıklar: pullu sazan, kadife balığı, sudak, gümüş havuz balığı Kovada Gölü'nde bulunan türlerdir (Anonim 2001; Anonim 2019).

Sürüngenler: Milli Park sınırları içerisinde 13 sürüngen türünün yaşamakta olup adi kertenkele, kaplumbağa, yılan, benekli su kaplumbağası olmak üzere belli başlılarıdır (Anonim 2001; Anonim 2019).

Kültürel ve Arkeolojik Değerleri: Gölün en derin yeri günümüzde 7 m'dir. Suda bulunan ve göle yeşil renk veren tortular gölün dibinin görülmesini engellemektedir.

KGMP içerisinde eski medeniyetlere ait hiçbir emare bulunmamakla birlikte yakın çevresinde tarihi ve arkeolojik değeri çok yüksek önemli alanlar mevcuttur. Kovada Gölü, Greko-Romen Psidyasına çok yakındır. Neolitik devirden Omanlı Devrine kadar yakın çevresinde yaşayanlara ait, Yazılı Kanyon-Kral Yolu, Ağlasun (Sagalossos), Burdur (Hacılar Höyüğü), Eğirdir (Dündar Bey Medresesi, Hızır Bey Camii), Atabey Medresesi, Yalvaç (Psidia bölgesi) gölün yakın çevresindeki önemli kalıntı ve yapılarıdır (Anonim 2005).

Mevcut Arazi Kullanımı: Milli Park içinde bulunan Ziyaretçi Tanıtım Merkezi ve büfe ziyaretçilerin kullanımına açıktır. Ayrıca Milli Park içinde iki farklı yürüyüş rotası bulunmaktadır. Bunlar; Kırıntı Köyü – Giriş Kontrol Noktası - Kovada Koyu Günöbirlik Kullanım Alanı (rota uzunluğu 5 km) ve Kovada Koyu Günöbirlik Kullanım Alanı – Denizaltı Mevkii – Bahçıvanlar Manzara Seyir Noktası – Zamkadın Manzara Seyir Noktası (rota uzunluğu 8.5 km) dir (Anonim 2019).

5.3. BULGULAR

5.3.1. Kovada Gölü Milli Parkı GZFT Analizi

a) Güçlü Yönler

- Alanın en önemli kaynak değeri olan Kovada Gölü ve gölün yakın çevresi 1. Derece Doğal Sit Alanı olması nedeniyle alandaki biyo-çeşitliliğin ve ekolojik yapının korunması,
- Eğirdir-Antalya Karayolu üzerinde yer alması ve ulaşımın kolay olması (Isparta kent merkezine 84 Km., Eğirdir İlçesine 24 km. mesafede olması)
- Eğirdir-Sütçüler karayolunun MP içinden geçmesi,
- Alan içerisinde su ve orman peyzajının bir arada bulunması, rekreatif faaliyet çeşitliliğine olanak sağlaması,
- Alanda, 75 familyaya bağlı 259 cins ve 361 tür, 44 alttür ve 10 varyete teşhis edilmiş olup, alan yüksek bir flora zenginliğine sahip olması,
- Alanda 28 endemik bitki türü mevcut olması,
- Kovada Gölü ve çevresinde 167 kuş türünü barındırması,

- Alanda belirlenen 192 omurgalı türünün 183'ü, uluslararası sözleşmeler kapsamında korunması gereken canlılar olması,
- Park'ın topoğrafik yapısı, farklı açılardan göl ve orman manzarası görsel zenginliğine sahip olması,
- Her mevsim kendine özgü görsel zenginliğe sahip olması,
- Alanda meyve bahçelerinin yer alması,
- Alanda, dağcılık, fotoğrafçılık, yürüyüş ve kampçılık gibi farklı rekreatif etkinliklere imkan sunması.

b) Zayıf Yönler

- İçme ve kullanma su kaynaklarının yetersiz olması,
- Kovada kanalına atılan ilaç ve diğer atıklar nedeniyle gölün kirletilmesi,
- Etkinliklere yönelik peyzaj tasarım projelerinin ve mekânsal düzenlemelerin olmaması,
- Gölün kirlenmesi sonucu balık ve diğer makro fauna türlerinin ölümlerine yol açması,
- Su kuşları ve memelilere yönelik yasadışı avcılık faaliyetlerinin olması,
- Rekreasyonel tesislerin (Restoran, kafe ve konaklama vb.) imkanlarının yetersiz olması,
- Kovada Gölü rekreatif faaliyet amaçlı kullanılmaması,
- Alanda mevcut donatı elemanları bakımsız ve yetersiz olması.

c) Fırsatlar

- Turizm olanakları: KGMP' nın turizm olanakları bakımından zengin olan Eğirdir Gölüne yakın olması mevcut turizm potansiyelinden yararlanmasına imkan sağlaması,
- Süleyman Demirel Havalimanına yakın olması,
- Günümüzde doğa yürüyüşü, fotoğrafçılık, kuş gözlemciliği gibi aktivitelere ilginin artması,
- Park içinde ve çevresinde meyvecilik faaliyetlerinin gelişmiş olması,
- Isparta yerel kimliği bileşenlerinden birisi olması ve Isparta imajına katkıda bulunması,
- KGMP yakın çevresindeki yerleşim yerlerinde üretici birliklerinin mevcut olması ve argo/eko-turizm aktivitelerinin gelişmesine imkan sunması.

d) Tehditler

- Park yakın çevresinde Kovada HES I ve Kovada HES II mevcut olması ve gölü besleyen akarsuların verimliliğinin düşmesine neden olabilmesi,
- KGMP yakın çevresindeki başta Eğirdir olmak üzere diğer yerleşimlerin alt yapı yetersizliği nedeniyle kanalizasyon şebekesinin atıkları hiçbir arıtma yapılmadan direkt Kovada Kanalı'na deşarj edilmesi,
- Kovada Kanalı ve Kırıntı Köyü etrafındaki meyvecilik faaliyetlerinde kullanılan tarım ilaçları ve endüstriyel tesislerin atıkları gölü tehdit etmesi, toprak ve su kirliliğine neden olması,
- Kovada Gölü'nün kirlenmesi sonucu balık popülasyonunun önemli ölçüde azalması,
- Alanın kuzeydoğu bölümünde tarla açma faaliyetlerinin yoğun olması,
- Gölün doğusundaki mezralarda, otlatma baskısının fazla olması,
- Alanda yasadışı avcılık yapılması,
- Göl suyunun tarım amaçlı kontrolsüz kullanımı Kovada Gölünü besleyen akarsuların zayıf kalmasına neden olması.

5.4. KGMP Kaynak Envanteri ve Analizi

5.4.1. Eğim Analizi

KGMP eğim durumu incelendiğinde alanın %74,43'ü (toplam 48,49 km² alan) rekreasyonel etkinlik için uygun görülürken, alanın %25,51 ise (12 eğim üstü) rekreasyonel aktivite için uygun görülmemiştir. Alanın eğim grupları, km²'leri ve yüzdelik dilimleri Tablo 5.1 'de verilmiştir.

Tablo. 5.1. KGMP'ı eğim analizi yüzdesi (%)

Eğim Grupları	Alan (Km ²)	%
0-2	19,85	30,30
2,1-6	16,79	25,63
6,1-12	12,12	18,50
12,1-20	8,82	13,46
20,1-40	5,77	8,80
62,1<	2,13	3,31
Toplam Alan	65,50	100,00

5.4.2. Bakı Analizi

Alanda rekreasyonel aktiviteler açısından bakı analiz için doğu ve güney cepheler tercih edilmiş olup toplam alanının %38,24'nü bu bakı grupları oluşturmaktadır. Alanın bakı analizleri km² cinsinden ve yüzdelik dilimleri Tablo 5.2. 'de verilmiştir.

Tablo. 5.2. KGMP'ı bakı analizi yüzdesi (%)

Bakı Grupları	Alan (km ²)	%
Kuzey	14,85	22,67
Doğu	14,91	22,76
Güney	10,14	15,48
Batı	25,6	39,09
Toplam Alan	65,50	100,00

5.4.3. Yükselti Analizi

Kovada gölü milli parkının yükselti analizi altı grupta incelenmiştir. Rekreasyonel aktiviteler için toplamda alanın %26,65 uygun görülmektedir. Alanının yükselti grupları alan km² ve yüzdelikleri Tablo 5.3.'de verilmiştir.

Tablo. 5.3 KGMP'ı yükselti analizi yüzdesi (%)

Yükselti Grupları (m)	Alan (km ²)	%
0-91	1,52	2,32
91-138	5,89	8,99
138-170	10,05	15,34
170-197	35,04	53,49
197-253	12,98	19,81
Toplam Alan	65,50	100,00

5.4.4. Toprak Analizi

Kovada Gölü Milli Parkı toplam dört toprak grubu bulunmaktadır. Alanda %91,38 oranında Kırmızı-Kahverengi Akdeniz Toprağı görülmektedir. En az %0,31 Alüvyal toprak görülmektedir. Tablo 5.4. 'de toprak grupları, km²leri ve yüzdelik dilimleri verilmiştir.

Tablo. 5.4 KGMP'ı toprak analizi yüzdesi (%)

Toprak Grupları	Alan (km ²)	%
Kolüvyol toprak	3,79	5,78
Hidromorfik-alüvyal toprak	1,65	2,53
Alüvyal toprak	0,18	0,31
Kırmızı- kahverengi Akdeniz Toprağı	59,86	91,38
Toplam alan	65,50	100,00

5.4.5. Vejetasyon Analizi

Alanda 10 çeşit vejetasyon grubu görülmektedir. En yoğun vejetasyon grubu %46,36 ile meşe –ardıç grubudur. 1,01 km² çalılık alan ile 0,45 km² alan zaman içerisinde tarım alanı olarak açılmıştır. Alandaki vejetasyon grupları km²'leri ve yüzdelik dilimleri Tablo 5.5' de verilmiştir.

Tablo 5.5. KGMP'ı toprak analizi yüzdesi (%)

Vejetasyon Grupları	Alan (km ²)	%
Sazlık	1,08	1,64
Çalılık	1,01	1,54
Gök nar	0,35	0,53
Karaçam-Ardıç	0,15	0,22
Kayalık	0,20	0,30
Kızılçam	14,41	22
Meşe	2,27	3,46
Meşe- Ardıç	30,37	46,36
Göl	8,01	12,22
Tarım alanları	9,08	13,86
Toplam alan	65,50	100,00

5.4.6. Erozyon Analizi

Alanının % 67,57'si erozyon yönünden şiddetli ve çok şiddetli bölgelerden oluşmaktadır. Alanının %8,2'si erozyon yönünden rekreasyonel aktiviteler için uygun olduğu görülmektedir. Alanının erozyon grupları yüzdelik dilimleri ve km²'leri Tablo 5.6. 'da verilmiştir.

Tablo. 5.6. KGMP'ı erozyon analizi yüzdesi (%)

Vejetasyon Grupları	Alan (km ²)	%
Hiç veya çok az	5,02	7,66
Orta	0,36	0,54
Şiddetli	15,81	24,13
Çok şiddetli	36,38	55,51
Göl yüzeyi	7,90	12,06
Toplam alan	65,50	100,00

5.4.7. Mülkiyet Analizi

Kovada gölü milli parkı sınırları içerisinde toplam dört çeşit mülkiyet durumuna sahiptir. Alanda rekreasyonel aktivite kullanımı için %87,92 alan mevcuttur. Alanının mülkiyet grupları, yüzdelik dilimleri ve km² Tablo 5.7.'de verilmiştir.

Tablo 5.7. KGMP'ı erozyon analizi yüzdesi (%)

Mülkiyet Grupları	Alan (km ²)	%
Tapulama harici arazi	0,01	0,02
Hazine arazisi	0,15	0,23
Özel arazi	10	15,27
Devlet ormanı	47,44	72,43
Göl yüzeyi	7,9	12,06
Toplam alan	65,50	100,00

5.4.8. Mevcut Alan Kullanım Analizi

KGMP, mevcutta arazi kullanımına bakıldığında %72,43'nü orman arazisi, %13,88'ünü ise tarım alanları oluşturmaktadır. Alanının mevcut alan kullanım şekilleri, yüzdeleri ve km²'leri Tablo 5.8.'de verilmiştir.

Tablo. 5.8. KGMP'ı mevcut alan kullanım yüzdesi (%)

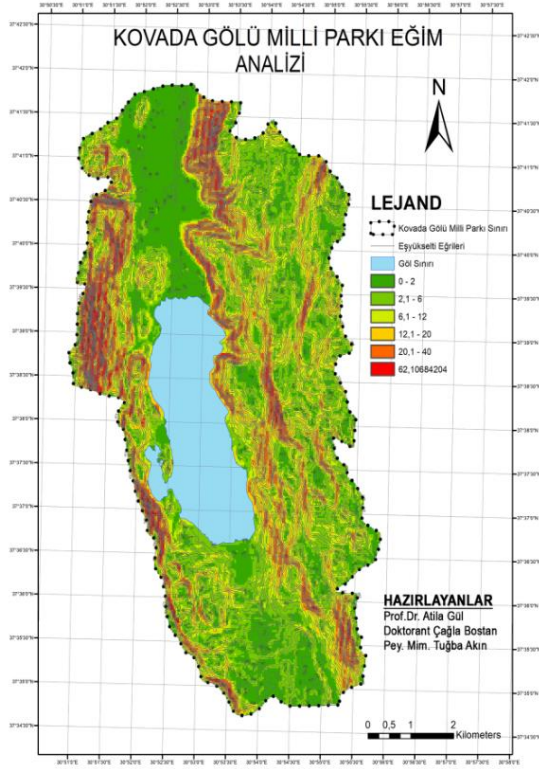
Mevcut Alan Kullanım Grupları	Alan (km ²)	%
Tarım alanı	9,09	13,88
Bitki örtüsü olmayan alanlar	0,35	0,53
Yerleşim alanları	0,28	0,43
Sazlık	1,09	1,66
Orman	47,44	72,43
Toplam alan	65,50	100,00

5.4.9. Arazi Sınıflandırma Analizi

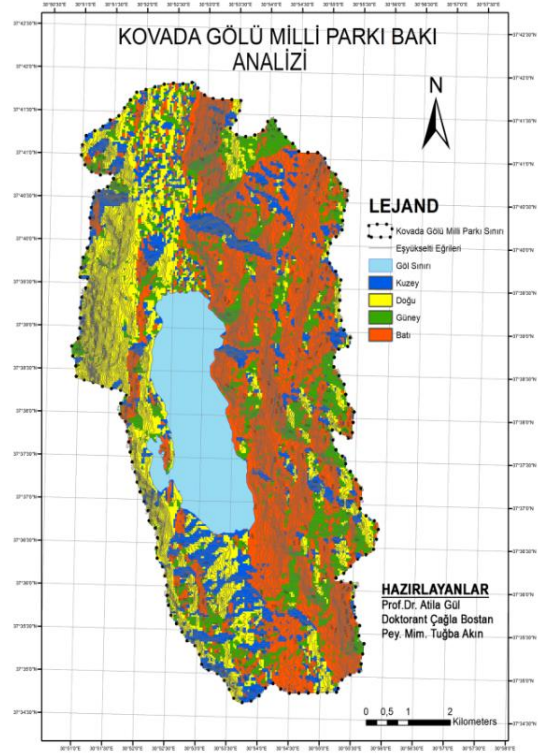
KGMP, arazi kullanımlarına bakıldığında doğal bitki örtüsüne sahip olup sonrasında tarım arazi olarak açılan alanlar %5,58 iken geniş yapraklı, iğne yapraklı, karışık ormanların toplam %26,51'ni oluşturmaktadır. Alanının sklerofilik bitki örtüsü %28,57'si oluştururken maki alanlar %13,80' ini ve sazlık alanlar ise %0,34'ünü oluşturmaktadır (Tablo 5.9.).

Tablo 5.9. KGMP'ı alan arazi sınıflandırma yüzdesi (%)

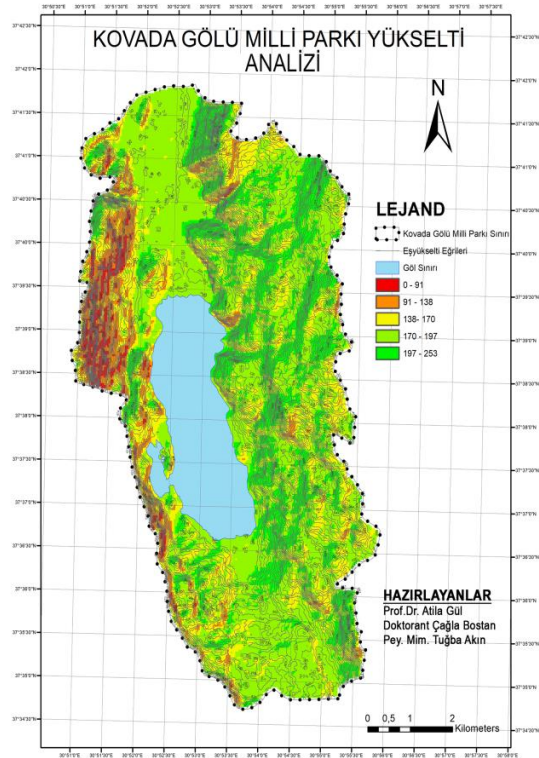
Arazi Sınıflandırma Grupları	Alan (km ²)	%
Sonradan tarım alanına dönüştürülen alanlar	3,6	5,58
Geniş yapraklı ormanlar	5,94	9,08
İğne yapraklı ormanlar	6,72	10,27
Karışık ormanlar	4,73	7,23
Sklerofilik bitki örtüsü	18,71	28,57
Maki	9,04	13,80
Sazlık	0,22	0,34
Su kütlesi	0,47	0,72
Toplam alan	65,50	100,00

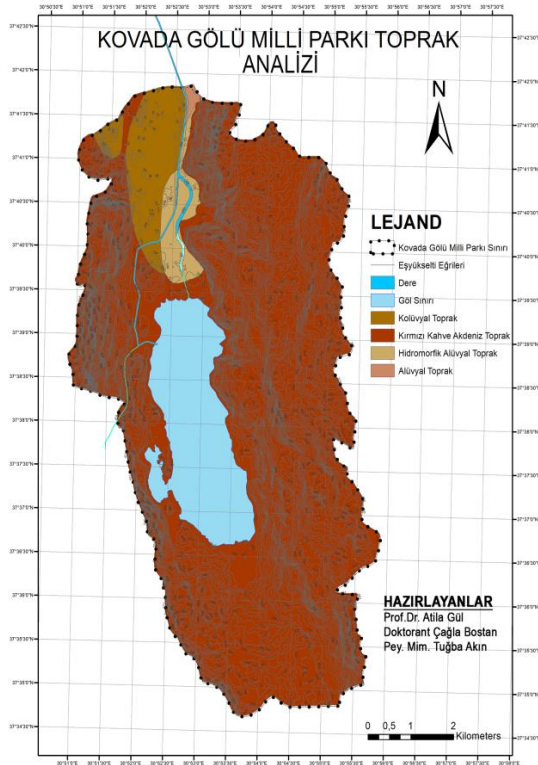
Şekil 5.1 KGMP eğim analizi

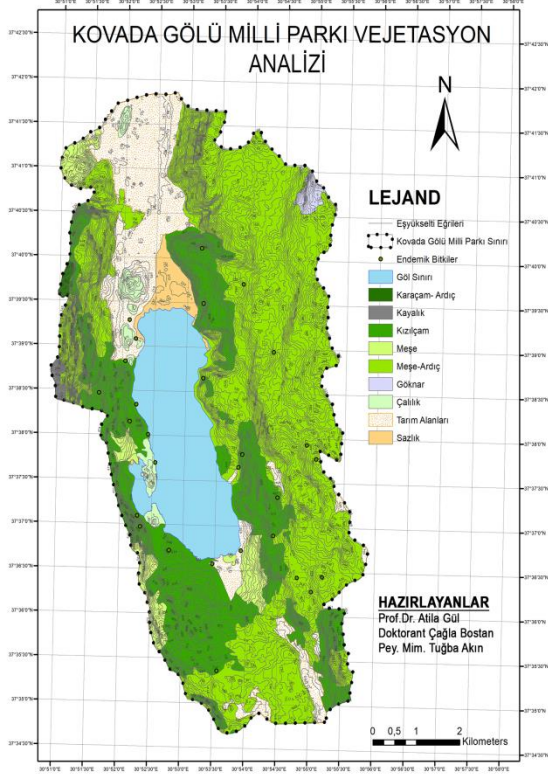
Şekil 5.2 KGMP bakı analizi

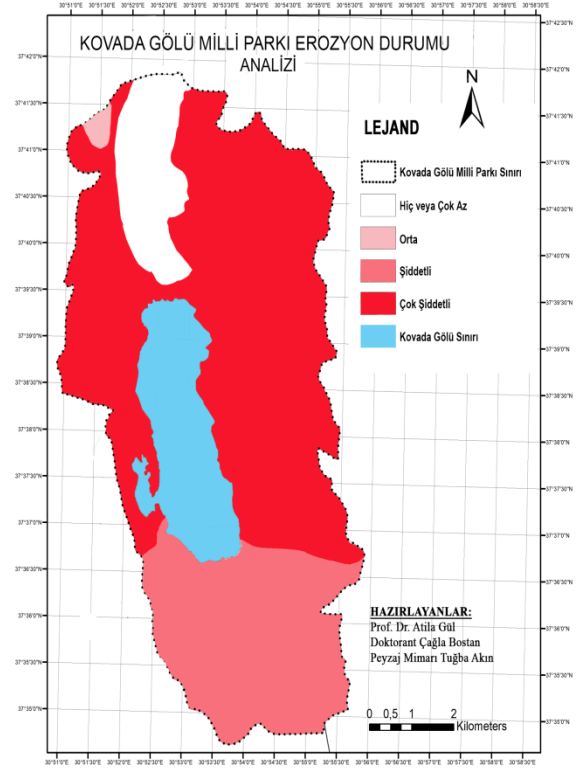
Şekil 5.3 KGMP yükselti analizi

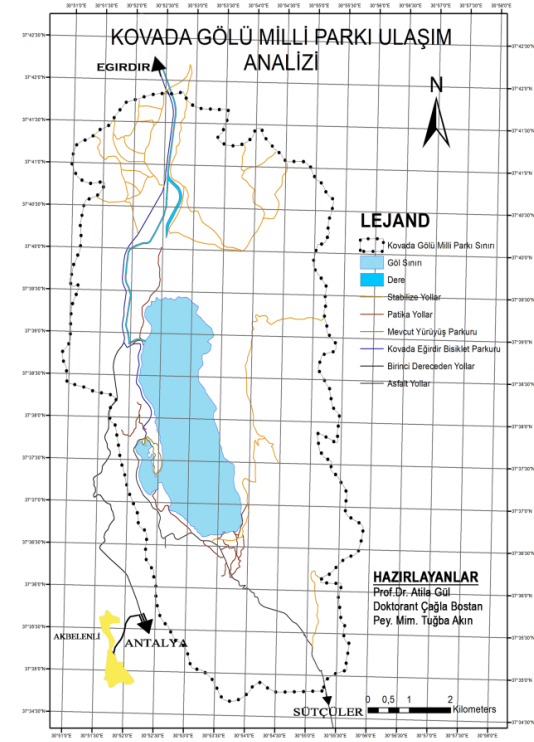
Şekil 5.4 KGMP toprak analizi

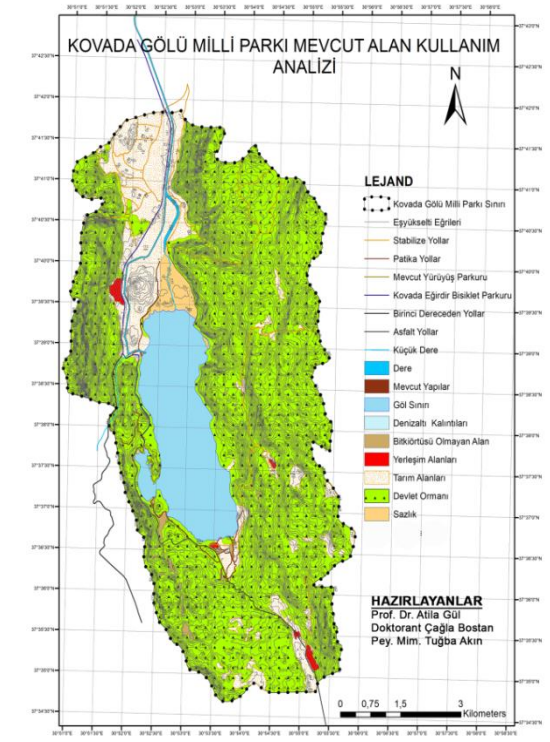
Şekil 5.5 KGMP vejetasyon analizi

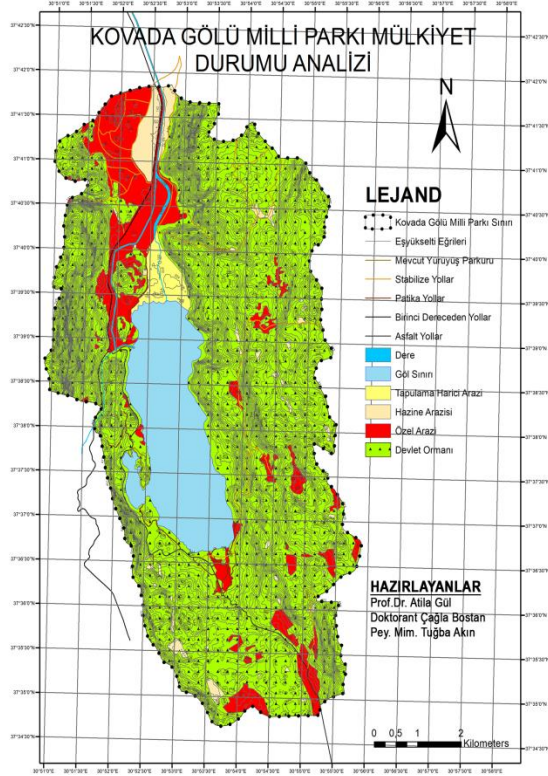
Şekil 5.6 KGMP erozyon analizi

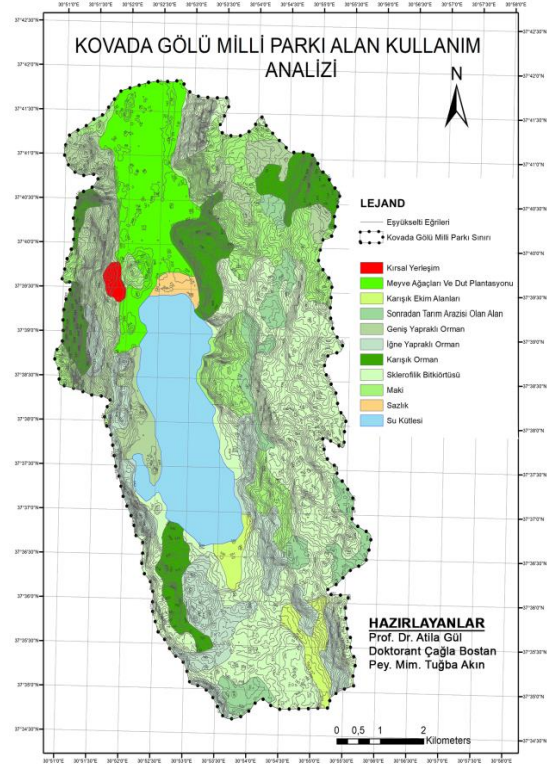
Şekil 5.7 KGMP ulaşım analizi

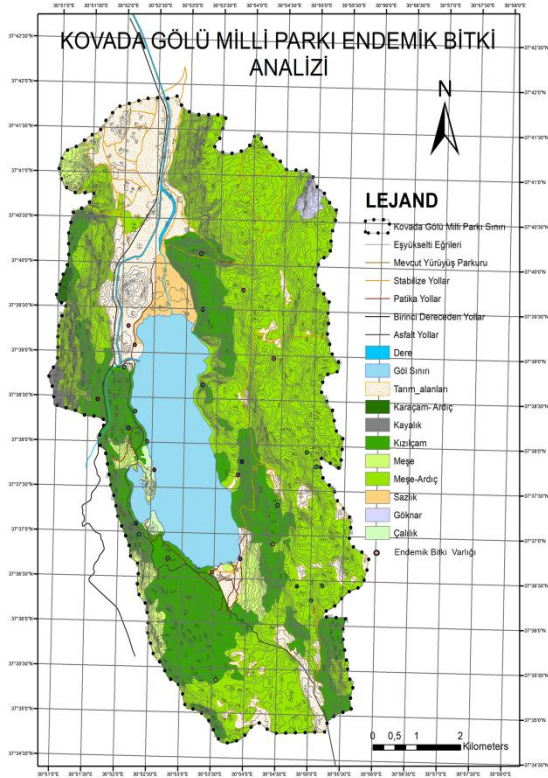
Şekil 5.8 KGMP mevcut alan kullanım analizi

Şekil 5.9 KGMP mülkiyet durumu analizi

Şekil 5.10 KGMP arazi sınıflandırma analizi

Şekil 5.11 KGMP endemik bitki analizi

Kovada gölü endemik bitki tür listesi (Anonim, 2019); *Abies cilicia subsp. isaurica* (Kök nar), *Alyssum pateri subsp. pateri* (Kuduz otu), *Arenaria acerosa* (Kum otu), *Diantlius anatolicus* (Karanfil), *Minuartia anatolica var. arachnoidea* (Minuatya), *Poronychia argyroloba* (Dolama otu), *Hoplophyllum telephioides* (-), *Alcea apterocarpa* (Ebe gümece), *Astragalus mesogitanus* (Geven), *Astragalus vulnenariae* (Geven), *Colutea melanocolyx subsp. melanocalyx* (Patlangaç), *Genista inuolukrata* (Katırtırnağı), *Bupleurum sulphureum* (Tavşan kulağı), *Eryngium kotschyi* (Çakır diken), *Ferulago platycarpa* (-), *Asperula stricta subsp. aucheri* (Asperulla), *Cirsium sintenisii* (Deve diken), *Helichrysum arenarium subsp. aucheri* (Ölmez otu), *Tanacetum cadmeum subsp. cadmeum* (Solucan otu), *Tripleurospermum collosum* (-), *Asyneuma linifolium subsp. Linifolium*, *Linaria genistifolia subsp. confertiflora* (Nevruz), *Origanum sipyleum* (Mercanköşk), *Phlomis armeniaca* (Kudus ada çayı), *Thymus sipyleus subsp. sipyleus var. sipyleus* (Kekik), *Wiedemannia aorientalis* (-), *Euphorbia falcata subsp. macrostegia* (Sütleğen), *Gladiolus anatolicus* (Gladiol) vb.

5.3. KGMP Rekreasyonel Etkinliklerin Uygunluk Analizleri

Alanda yapılan gözlem, inceleme ve analizler sonucunda alanda öngörülen rekreasyonel etkinlikler; kamp ve karavan, foto safari, piknik, at çiftliği, atlı gezi, doğa yürüyüşü (trekking) ve su sporları şeklinde belirlenmiştir. Bu etkinliklerin yer seçimine yönelik alan eşik analizi yapılmak suretiyle KGMP yönelik rekreasyonel etkinlik alanları öngörülmüştür.

5.3.1. Kamp ve Karavan Alanı Uygunluk Analizi

Alana gelen yerli ve yabancı turistlerin alanın eşsiz doğal güzellikleri ile iç içe oldukları konaklama alanı sunularak milli parkın yıl içerisinde her ay kullanılma açarak daha aktif hale getirmek ulusal ve uluslararası tanınabilirliğini arttırmak yerel halk ve yönetimin kalkınmasına destek sağlanması hedeflenmiştir. Kamp alanları uygunluk analizleri değerlendirme ölçütleri olarak doğa ve kültürel ölçütleri başlığında incelenmiştir. Doğal ölçütleri; eğitim, doğal hayvan varlığı açısından hassas alan varlığı, doğal bitki varlığı açısından hassas alan varlığı, endemik bitki türü varlığı, toprak drenajı, bakı, su kaynağı, tarım ve orman arazi varlığı açısından irdelenmiştir. Kültürel ölçütleri; ulaşım mesafesi dikkate alınmıştır. Burada doğal ve kültürel ölçütlerinin değerlendirme ölçütlerine en uygun 3 puan verilirken uygun olmayan ölçütlere 1 puan verilerek kamp alan eşik analiz ölçütleri (Tablo 5.10'da) oluşturulmuştur. Konaklama alanı 15 adet 16 m²'lik ahşap platform, 9 adet 10x6m²'lik karavan kamp alanı toplam 50 kişilik ziyaretçi kapasiteli alan öngörülebilmektedir. Alan içerisinde park ihtiyacının karşılanması amacıyla toplam 20 araçlık otopark alanı oluşturulabilmektedir. Kamp ve karavana alanı için uygun alan analizi Şekil 5.12'de verilmiştir.

Tablo 5.10. KGMP kamp ve karavan alanı eşik analiz ölçütleri

Değerlendirme Ölçütleri	Eşik Değerleri	
	En Uygun Eşik Aralığı (3 puan)	Uygun Olmayan Eşik Aralığı (1 puan)
Eğitim	% 0-2 % 2-6	% 6-12 %12-24 %24<
Doğal bitki açısından hassas alan varlığı	Yok	Var
Doğal hayvan açısından hassas alan varlığı	Yok	Var
Endemik tür varlığından mesafesi	300 m <	<300m
Toprak drenajı	İyi	Orta
Bakı	G, GB, GD, B	K, KB, KD, D
Su kaynağı	0-300 m	300 m<
Tarım arazisi varlığı	0-300 m	300 m<
Orman arazisi varlığı	0-300 m	300 m<
Ulaşım mesafesi	1. Asfalt yollar 0-300 m 2. Patika yollar 0-300m	1. Derece yollar 300m< 2. Stabilize yollar 300m<

5.3.2. Piknik Alanı Uygunluk Analizi

Piknik alanları uygunluk analizleri değerlendirilmesi doğa ve kültürel ölçütleri başlığında yapılmıştır. Doğal ölçütleri; eğim, doğal hayvan varlığı açısından hassas alanlar, doğal bitki varlığı açısından hassas alanlar, endemik bitki türü varlığı, toprak drenajı, bakı, su kaynağı, tarım ve orman arazi varlığı açısından irdelenmiştir. Kültürel ölçütleri; ulaşım mesafesi dikkate alınmıştır. Burada değerlendirilen ölçütlerin en uygun 3 puan verilirken uygun olmayan ölçütlerle 1 puan verilerek piknik alan uygunluk analizi oluşturulmuştur. Piknik turizmi için 10 adet ahşap üst örtü elemanı bulunan mangallı piknik gruplarıyla 40 kişilik kapasite öngörülebilmektedir. Ayrıca toplam 20 araçlık otopark ile araç park ihtiyacı karşılayabilecek şekilde alan oluşturulabilir. KGMP piknik alanı eşik analiz ölçütleri Tablo 5.11'de olup Şekil 5.13'de uygun alan analizi verilmiştir.

Tablo 5.11. KGMP piknik alanı eşik analiz ölçütleri

Değerlendirme Ölçütleri	Eşik Değerleri	
	En Uygun Eşik Aralığı (3 puan)	Uygun Olmayan Eşik Aralığı(1puan)
Eğim	% 0-2 % 2-6	% 6-12 % 12-24 % 24>
Doğal bitki açısından hassas alan varlığı	Yok	Var
Doğal hayvan açısından hassas alan varlığı	Yok	Var
Endemik tür varlığına olan mesafe	300 m<	<300 m
Toprak drenajı	İyi	Orta
Bakı	G, GB, GD, B	K, KB, KD, D
Su kaynağı	0-300 m	300m <
Tarım arazisi varlığı	0-300 m	300 m <
Orman arazisi varlığı	0-300 m	300 m <
Ulaşım mesafesi	1. Asfalt yollar 0-300 m 2. Patika yollar 0-300 m	1. Dereceden yollar 300 m< 2. Stabilize yollar 300 m<

5.3.3. Foto Safari Eşik Analizi

Foto safari eşik analizleri değerlendirme ölçütleri doğa ölçütleri; eğim, doğal hayvan varlığı açısından hassas alanlar, doğal bitki varlığı açısından hassas alanlar, endemik bitki türü varlığı, su kaynağı, vista noktaları iken kültürel ölçütleri; ulaşım mesafesi dikkate alınmıştır. Burada değerlendirilen ölçütlerin en uygun 3 puan verilirken uygun olmayan ölçütlerle 1 puan verilerek foto safari eşik analizi oluşturulmuştur. KGMP foto safari alanı eşik analiz ölçütleri Tablo 5.12'de verilmiştir.

Alana gezi amacıyla gelen yerli ve yabancı turistlerin uzun, orta ve kısa parkur olmak üzere üç alternatif yol güzergahı ön görülmüştür. Alanın mevcutta bulunan asfalt, patika ve stabilize yollarından öngörülerek oluşturulmuştur. Alana gelen ziyaretçilere alanın yaban hayatından, endemik türlerine kadar inceleyebilme fırsatı sunarken aynı zamanda parkurların birbirine bağlayan varış noktaları vista noktaları olup alanla ilgili genel bilgi verilecek şekilde konumlandırılmıştır. Ayrıca alana gelen ziyaretçilere essiz manzaralar sunan gözlem kuleleri ve yol tabelaları alan içerisinde öngörülebilmektedir. KGMP foto safari alan analiz noktaları Şekil 5.14'de gösterilmiştir.

Tablo 5.12. KGMP foto safari alanı eşik analiz ölçütleri

Değerlendirme Ölçütleri	Eşik Değerleri	
	En Uygun Eşik Aralığı (3 puan)	Uygun Olmayan Eşik Aralığı (1 puan)
Eğim	% 0-2 % 2-6 % 6-12	%12-24 % 24>
Doğal bitki açısından hassas alan varlığı	Yok	Var
Doğal hayvan açısından hassas alan varlığı	Yok	Var
Endemik tür varlığına olan mesafe	300 m<	<300m
Yaban hayatı varlığı	0-300 m	300 m <
Su kaynağı	0-300 m	300 m <
Vista noktaları	4,8,9	1,2,3,5,6,7,8,9,10,11,12
Ulaşım mesafesi	1. Asfalt yollar 0-300m 2. Patika yollar 0-300 m 3. Stabilize yollar 0-300 m	1.Dereceden yollar 300 m<

5.3.4. At Çiftliği Alanı Eşik Analizi

At çiftliği eşik analizleri değerlendirme ölçütleri olarak doğa ve kültürel ölçütleri başlığında incelenmiştir. Doğal ölçütleri; eğim, doğal hayvan varlığı açısından hassas alanlar, doğal bitki varlığı açısından hassas alanlar, endemik bitki türü varlığı, toprak drenajı, bakı, su kaynağı, boş arazi varlığı, tarım ve orman arazi varlığı açısından irdelenirken, kültürel ölçütleri; ulaşım mesafesi dikkate alınmıştır. Burada değerlendirilen ölçütlere en uygun 3 puan verilirken uygun olmayan ölçütlerle 1 puan verilerek at çiftliği için eşik analizi oluşturulmuştur. KGMP atlı çiftliği alanı eşik analiz ölçütleri Tablo 5.13.'de verilmiştir.

Alana gelen ziyaretçilerin essiz zaman geçirmesini sağlamak amacıyla öngörülmüştür. Alana gelen yerel ve yabancı ziyaretçilerin alanın essiz doğal güzelliği içerisinde eğitmenler eşliğinde çiftlikte at biniciliği yapabilecekleri gibi hem de alanda öngörülen yol güzergahında yolculuk ederek zaman geçirecekleri aktivitedir. Her bir at için 50 x 10 m² barınma alanı, 3000m² atlar için gezinti yerleri öngörülebileceği gibi alana gelen ziyaretçiler için 120m² yemek ve çay ocağı alanı ve 30 araçlık otopark alanı oluşturulabilir. KGMP atlı çiftliği alan analizi Şekil 5.15'de verilmiştir.

Tablo 5.13. KGMP at çiftliği alanı eşik analiz ölçütleri

Değerlendirme Ölçütleri	Eşik Değerleri	
	En Uygun Eşik Aralığı (3puan)	Uygun Olmayan Eşik Aralığı (1puan)
Eğim	% 0-2 % 2-6	% 6-12 % 12-24 %24>
Doğal bitki açısından hassas alan varlığı	Yok	Var
Doğal hayvan açısından hassas alan varlığı	Yok	Var
Endemik tür varlığına olan mesafe	300 m<	<300 m
Toprak drenajı	İyi	Orta
Bakı	G, GB, GD, B	K, KB, KD, D
Su kaynağı	0-300 m	300 m <
Tarım arazisi varlığı	0-300 m	300 m<
Orman arazisi varlığı	0-300 m	300 m<
Boş arazi varlığı	0-300 m	300 m <
Ulaşım mesafesi	1. Asfalt yollar 0-300 m 2. Patika yollar 0-300 m	1.Dereceden yollar 300m< 2. Stabilize yollar 300m <

5.3.5. Atlı Gezi Rotası Eşik Analizi

Atlı gezi güzergahı uygunluk analizleri değerlendirmede doğal ölçütleri; eğim, doğal hayvan varlığı açısından hassas alanlar, doğal bitki varlığı açısından hassas alanlar, endemik bitki türü varlığı, toprak drenajı, bakı, su kaynağı, tarım ve orman arazi varlığı. Kültürel ölçütleri; ulaşım mesafesi dikkate alınmıştır. Burada değerlendirilen ölçütlere en uygun 3 puan verilirken uygun olmayan ölçütlere 1 puan verilerek atlı gezi güzergahı için eşik analizi oluşturulmuştur. KGMP atlı gezi rotası eşik analiz ölçütleri Tablo 5.14.'de verilmiştir.

Atlı gezinti güzergâhı iki alternatif şeklinde öngörülebilmektedir. Bunlar;

1. Atlı Gezinti Rotası: Toplam 15 km'lik olarak öngörülen güzergah Kovada Gölü çevresinde ki mevcutta bulunan asfalt yol.

2. Atlı Gezinti Rotası: Alan içerisinde öngörülen at çiftliğinin çevresinde bulunan orman alanı içerisindeki patika yol olup 10km bir güzergah oluşturulabilir. KGMP atlı gezi rotası alan analizi Şekil 5.16.'da verilmiştir.

Tablo 5.14. KGMP atlı gezi rotası eşik analiz ölçütleri

Değerlendirme Ölçütleri	Eşik Değerleri	
	En Uygun Eşik Aralığı (3puan)	Uygun Olmayan Eşik Aralığı (1puan)
Eğim	% 0-2 % 2-6	% 6-12 % 12-24 % 24>
Doğal bitki açısından hassas alan varlığı	Yok	Var
Doğal hayvan açısından hassas alan varlığı	Yok	Var
Endemik tür varlığına olan mesafe	300 m<	<300m
Toprak drenajı	İyi	Orta
Su kaynağı	0-300 m	300 m <
Tarım arazisi varlığı	0-300 m	300 m <
Orman arazisi varlığı	0-300 m	300 m<
Ulaşım mesafesi	1. Asfalt yollar 0-300 m 2. Patika yollar 0-300m	1. Dereceden yollar 300 m< 2. Stabilize yollar 300 m<

5.3.6.Doğa Yürüyüşü (Trekking) Eşik Analizi

Doğa Yürüyüşü (Trekking) eşik analizleri değerlendirmede doğal ölçütleri; eğim, doğal hayvan varlığı açısından hassas alanlar, doğal bitki varlığı açısından hassas alanlar, endemik bitki türü varlığı, yaban hayatı varlığı jeolojik ve jeomorfolojik yapı varlığı, su kaynağı, orman arazi varlığı. Kültürel ölçütleri; ulaşım mesafesi dikkate alınmıştır. Burada değerlendirilen ölçütler için en uygun 3 puan verilirken uygun olmayan ölçütler için 1 puan verilerek doğa yürüyüşü (Trekking) için eşik analizi oluşturulmuştur. KGMP Doğa yürüyüşü (Trekking) eşik analizi ölçütleri Tablo 5.15'de verilmiştir. Alan için toplam 3 yürüyüş rotası öngörülebilmektedir. Bunlar;

1. Kısa Yürüyüş Rotası: Alana ilk defa gelenlerin kullanabileceği 3km olarak öngörülen parkur alana gelenlerin bilgilendirildiği 1. gözlem kulesine kadar olan güzergâhtır.

2. Orta Yürüyüş Rotası: Alana ilk defa ve daha önce gelmiş olan ziyaretçiler için öngörülen 2. gözlem kulesine kadar olarak belirtilen toplam 8 km'lik güzergâhtır.

3. Uzun Yürüyüş Rotası: Profesyonel yürüyüşçüler ve daha önce alana gelip keşfetmiş kişiler için öngörülen 3. gözlem kulesine kadar olarak belirlenen toplam 15km'lik güzergâhtır.

Tablo 5.15 KGMP doğa yürüyüşü (trekking) eşik analizi ölçütleri

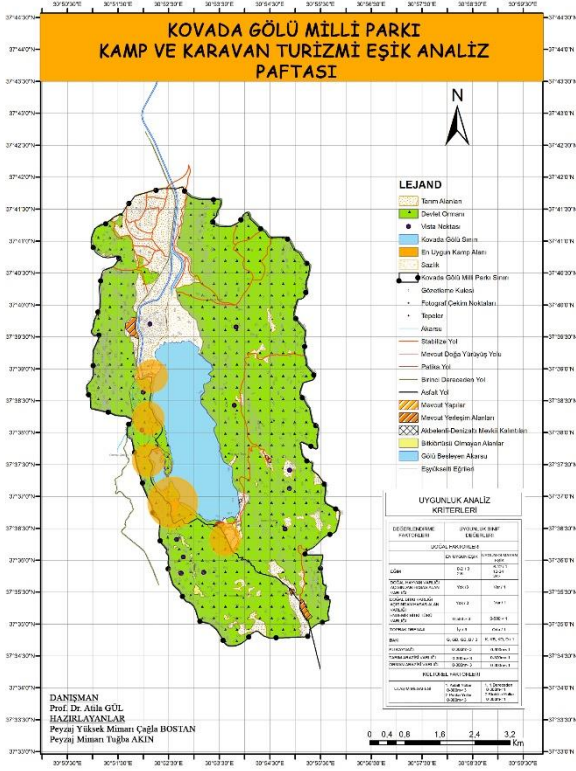
Değerlendirme Ölçütleri	Eşik Değerleri	
	En Uygun Eşik Aralığı (3puan)	Uygun Olmayan Eşik Aralığı (1puan)
Eğitim	%0-2 %2-6 %6-12	%12-24 %24>
Doğal Bitki Açısından Hassas Alan Varlığı	Yok	Var
Doğal Hayvan Açısından Hassas Alan Varlığı	Yok	Var
Endemik Bitki Tür Varlığına olan mesafe	300m<	<300m
Endemik Yaban Hayatı Varlığına olan mesafe	300m<	<300m
İlginc Jeolojik ve Jeomorfolojik Yapı Varlığı	Var	Yok
Orman Arazisi Varlığıolan mesafe	0-300m arası	300m<
Vista Noktaları	4,8,9	1,2,3,5,6,7,8,9,10,11,12
Ulaşım Mesafesi	1. Asfalt yollar 0-300m 2. Patika yollar 0-300m 3. Stabilize yollar 0-300m	1. Derece yollar-300m<

5.3.7. Su Sporları Eşik Analizi

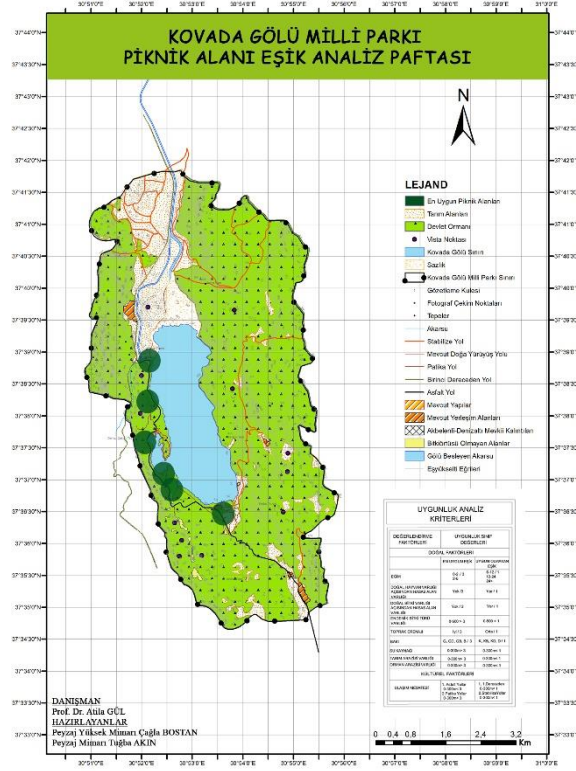
Alana gelen yerli ve yabancı ziyaretçilerin alanın essiz doğal güzelliği içerisinde zaman geçirmesini sağlamak amacıyla öngörülmüştür bir ativedir. Su sporları turizmi kovada gölünün eşik analizleri değerlendirme ölçütleri olarak doğal ve kültürel ölçütleri başlığında incelenmiştir. Doğal ölçütleri; kovada gölünü besleyen su kaynakları, sazlık alan varlığıdır. Kültürel ölçütleri; ulaşım mesafesi ve alanda yapı varlığı dikkate alınmıştır. Burada değerlendirilen ölçütleri en uygun 3 puan verilirken uygun olmayan ölçütleri 1 puan verilerek su sporları aktiviteleri için eşik analizleri oluşturulmuştur. KGMP su sporları eşik analiz ölçütleri Tablo 5.16'da verilmiş olup uygun alan analizi Şekil 5.18'de gösterilmiştir.

Tablo 5.16 KGMP su sporları eşik analiz ölçütleri

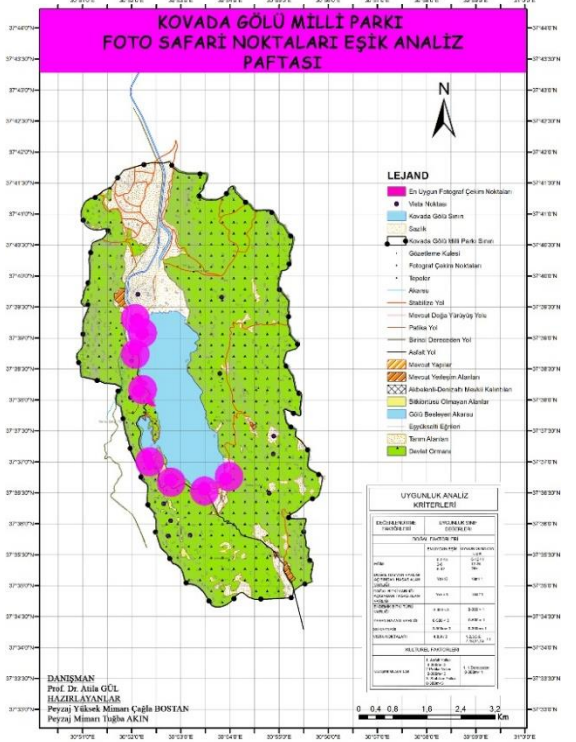
Değerlendirme Ölçütleri	Eşik Değerleri	
	En Uygun Eşik Aralığı (3puan)	Uygun Olmayan Eşik Aralığı (1puan)
Kova gölünü besleyen su kaynakları	Yok	Var
Sazlık alan varlığına mesafesi	0-300 m arası	300m <
Göl kuşları beslenme ve üreme alanları	Yok	Var
Göl balıklarının üreme ve yaşam alanları	Yok	Var
Ulaşım mesafesi	1. Asfalt yollar 0-300 m 2. Patika yollar 0-300 m 3.Stabilize yollar 0-300 m	1.Derece yollar 300m <
Mevcut yapı ve tesislere olan mesafesi (m)	0-50m arası	50m<

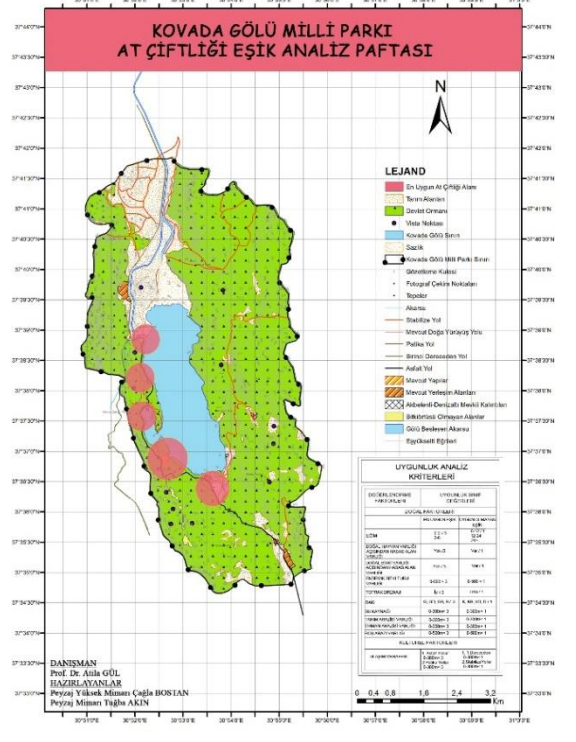
Şekil 5.12. KGMP'ı kamp ve karavan turizmi alanı eşik analizi

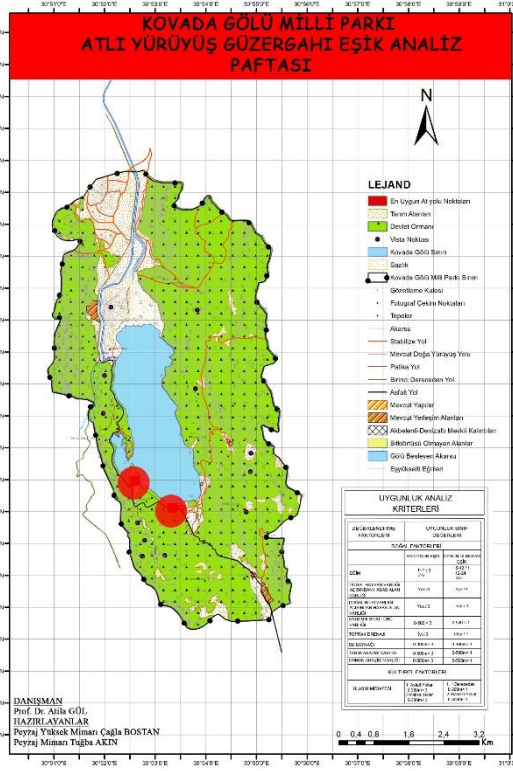
Şekil 5.13. KGMP'ı piknik alanı eşik analizi

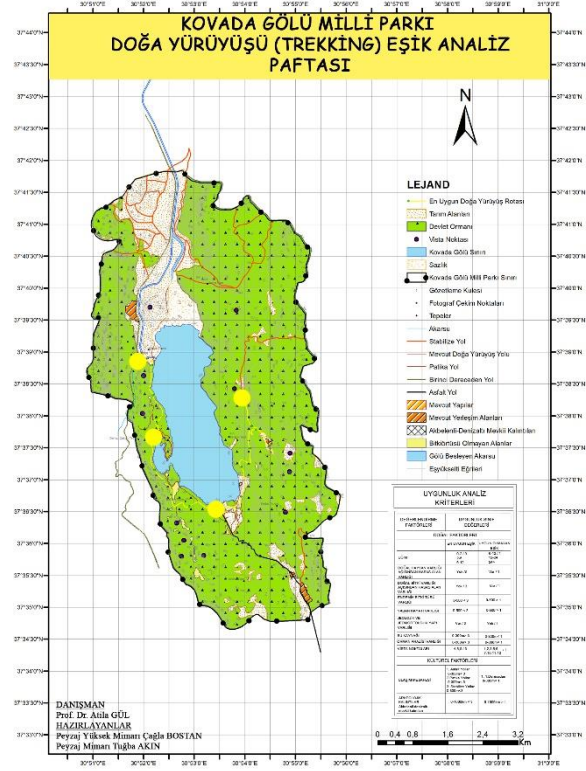
Şekil 5.14. KGMP'ı foto safari noktaları eşik analizi

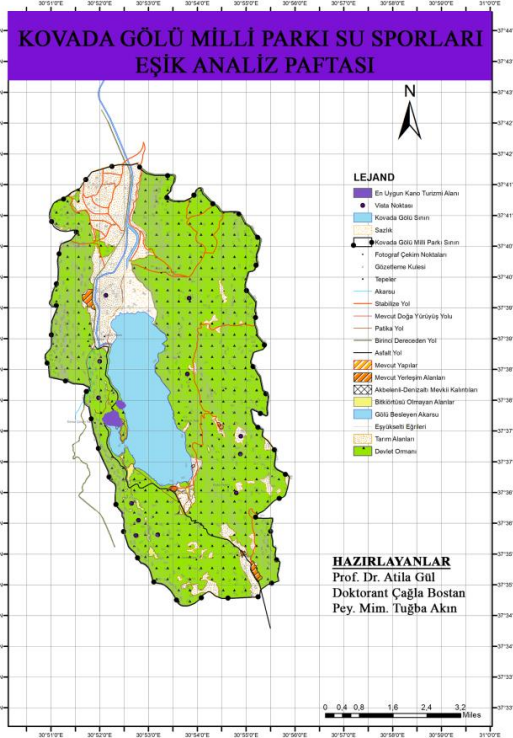
Şekil 5.15. KGMP'ı at çiftliği eşik analizi

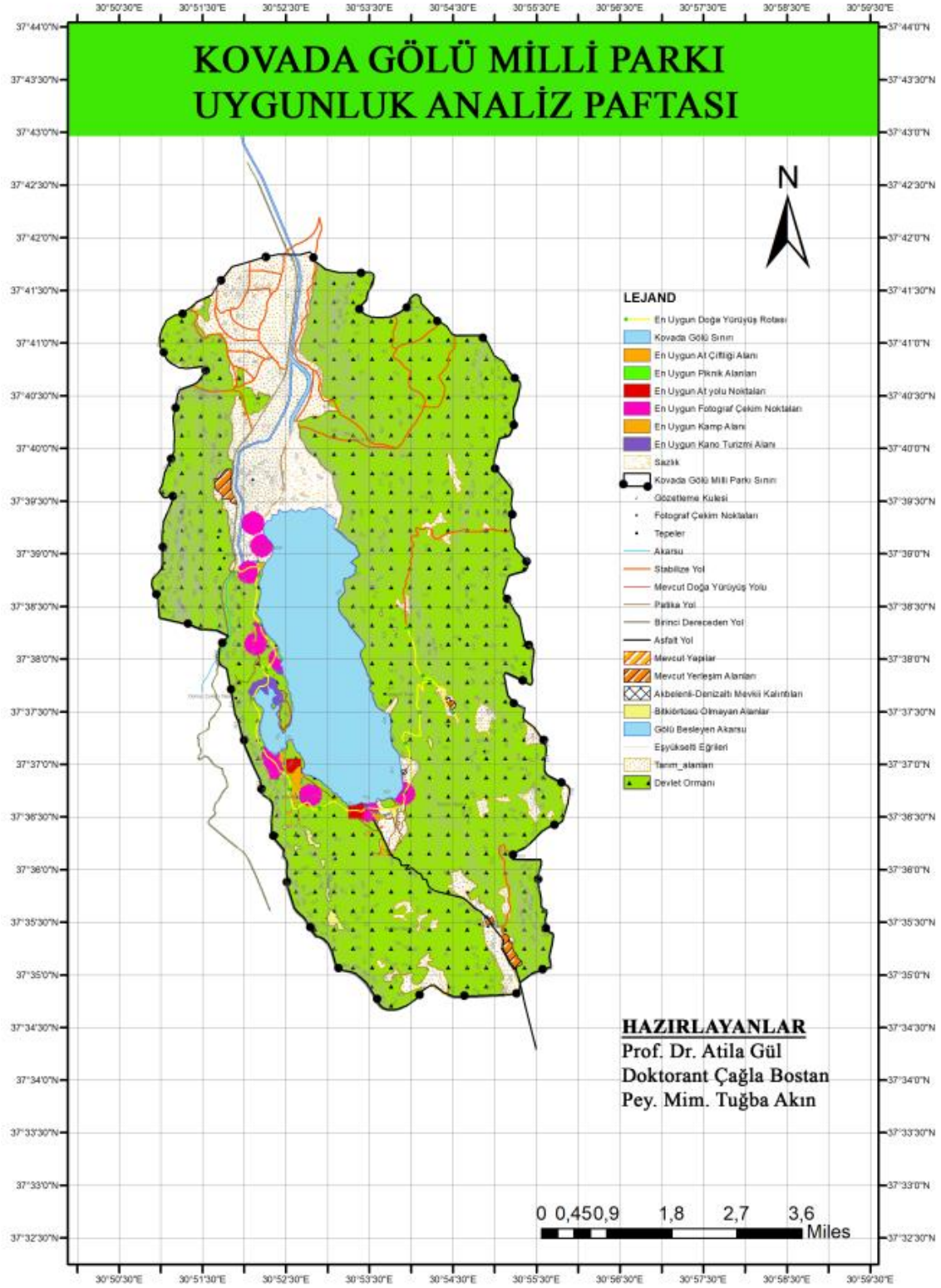
Şekil 5.16. KGMP'ı atlı gezi güzergâhı eşik analizi

Şekil 5.17. KGMP'ı doğa yürüyüşü eşik analizi

Şekil 5.18 KGMP'ı su sporları eşik analizi

Şekil 5.19. KGMP'ı rekreasyonel etkinlik öneri gelişim paftası

5.4. Sonuç ve Öneriler

Ekonomik, sosyal ve kültürel açıdan süreli bir değişim ve gelişim içerisinde olan dünya dikkate alındığında rekreatyonel etkinliklerin çeşitlendirilmesi gerek yerel ekonomi, gerek kaynakların akılcı, sürdürülebilir kullanımı ve toplumun sağlığına etkilerinin büyük olacağı giderek daha geniş kitleler tarafında kabul görmektedir. Buna bağlı olarak rekreatyonel aktivitelerin bölgelere uygun kullanım tiplerinin belirlenmesine yönelik çalışmalar giderek artmakta ve farklı analiz ve planlama yaklaşımları güdülmektedir (Topay ve Parladır 2015). Bu kapsamda KGMP incelendiğinde mevcut rekreatyonel ve turizm potansiyeli etkin bir şekilde değerlendirilemediği görülmektedir. Bu durum ziyaretçi sayısını ve memnuniyet düzeyini olumsuz yönde etkilemektedir. Alanın potansiyel durumu dikkate alınarak rekreatyonel etkinlik sayısı ve çeşitliliği artırılması durumunda parkın cazibesi önemli ölçüde artırılabilir.

Bu bağlamda alanda yapılan gözlem, inceleme ve analizler sonucunda KGMP için kamp, karavan, piknik, at çiftliği ve atlı gezi güzergahı, su sporları, doğa yürüyüşü ve foto safari gibi rekreatyonel etkinlikler için uygun alan eşik analizi ile ideal yer seçimi konusunda öneriler getirilmiş olup Şekil 5.19'da uygunluk analiz paftasında verilmiştir. Bu alanların mekan organizasyonu için peyzaj tasarım uygulama projelerinin (yapısal ve bitkisel Projeler ve 1/200 veya 1/100 ölçekte) yapılması ve uygulanması alanın daha aktif, sürdürülebilir, ekolojik ve ekonomik açıdan kullanımını mümkün kılacaktır.

Kaynaklar

- Anonim, 2001. Isparta Milli Parklar ve Av-Yaban Hayatı Başmühendisliği Arşivi. Isparta İli Sınırları İçindeki Korunan Alanlar.
- Anonim, 2005. Kovada Gölü Milli Parkı UDGRP Analitik Etüt ve Sentez Raporu.
- Anonim, 2019. TC.Tarım ve Orman Bakanlığı 6 Genel Müdürlüğü Burdur. Erişim Adresi: <http://bolge6.ormansu.gov.tr/6bolge/AnaSayfa/milliparklar/kovadagolumilliparki.aspx?sflang=tr>. Erişim tarihi: 08.05.2019.
- Gündoğdu, E., 2001. Isparta Çevresindeki Bazı Korunan Alanlarda Orman Kuşları Üzerine Gözlemler. Türkiye Ormancılık Dergisi, 3(1), 83-100.
- Karadağ, A. A., Barış, M. E., 2012. Kovada Gölü Alt Havza Yönetim Planının Geliştirilmesi. Düzce Üniversitesi Ormancılık Dergisi, 8(1), 118-136.
- Karadağ, A.A. 2007. Katılımcı Havza Yönetim Modelinin Oluşturulması: Kovada Gölü Örneği. Doktora Tezi. Ankara Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü. Ankara.
- Topay, M., Parladır, M., 2015. Isparta İli Örneğinde CBS Yardımıyla Alternatif Turizm Etkinlikleri İçin Uygunluk Analizi. Journal of Agricultural Sciences, 21(2), 300-309.

BÖLÜM 16:

SOKAK İYİLEŞTİRME YAKLAŞIMI: EĞİRDİR ŞEHİR MERKEZİ ÖRNEĞİ

- Gizem DİNÇ
- Mehmet PEKGÖZ
- Ayşe Gülnur HAMMALOĞLU
- Gamze ÖNDER
- Özlem ÖZEN
- Prof. Dr. Atila GÜL

16. SOKAK İYİLEŞTİRME YAKLAŞIMI: EĞİRDİR ŞEHİR MERKEZİ ÖRNEĞİ

Öz:

Toplum kültürüne yön veren mekânsal yerleşmenin en önemli öğelerinden biri sokaklardır. Sokaklar bu yönü ile insanların sosyalleşmesine katkı sağlar. Özel ve kamusal alanlar arasındaki geçişi sağlayarak toplum-mekan etkileşiminin gerçekleşmesinde bir araç olarak kabul edilmektedir. Kentsel tasarım kapsamında sokak sağlıklılaştırma ve iyileştirme kavramları günümüzde şekillenen önemli kavramlar haline gelmiştir. Modernizmin etkisi altında kültürel değerlerin yok edilmesi anlayışı ile geliştirilen kentsel tasarım çalışmaları sosyal ve kültürel değerleri ön planda tutan bir yaklaşıma evrilmiştir. Sokak iyileştirme projelendirme ve uygulama süreci uyumlu bir çalışmayı gerektirir ve özellikle kamusal peyzaj mekanlarının mevcut peyzaj karakteri ve kullanıcıların talep ve ihtiyaçlarının analiz edilmesini gerektirmektedir. Bu çalışmanın amacı, tarihi ve kültürel açıdan büyük öneme sahip olan Isparta'nın Eğirdir kent merkezinde sokak iyileştirmeye yönelik bir peyzaj tasarım projesi önermektir. Bu çerçevede toplumun yaşam kalitesinin artırılmasına katkıda bulunmak hedeflenmektedir.

Anahtar Kelimeler: Eğirdir, sokak iyileştirme, kültürel değerler, peyzaj

A STREET IMPROVEMENT APPROACH: THE CASE OF EĞİRDİR CITY CENTER

Abstract:

One of the most important elements of the spatial settlement that directs the social culture is the street. The street contributes to the socialization of people. It is adopted as a tool to realize community-space interaction by ensuring the transition between private and public spaces. Concepts such as street rehabilitation and improvement that are affected by urban design movements are changing and developing, and shaping according to current trends. Urban design studies, which have been developed under the influence of modernism with the understanding of destruction of cultural values have been abandoned. Improvement and rehabilitation studies have been started, which prioritize social dimension and cultural values. Street improvement project design and application process requires a harmonious work. In this context, landscape architects; design projects by analyzing the spatial demands and needs of individuals. The aim of this study is to propose a landscape design project for street improvement in the city center of Eğirdir, Isparta, which has great historical and cultural significance. In this framework, it is aimed to contribute to increase the quality of life of the society.

Keywords: Eğirdir, street improvement, cultural value, landscape

16.1. Giriş

18. yüzyıl aydınlanma çağının yaşanması ve 19. yüzyılda teknoloji ve sanayinin hızlı bir şekilde gelişmesi sonucu kentleşme büyük ve hızlı bir değişime uğramıştır. 20. yüzyılın sanayi kenti, eski halinden farklı olarak, daha kozmopolit, işçilerin giderek kalabalıklaşmaya başladığı ve örgütlendiği, yaşam koşullarının bozulduğu son derece sorunlu bir kentler ortaya çıkmıştır (Sevinç, 1999).

Kentlerdeki değişimin en önemli nedenlerinden birisi de otomobilin icat edilmesidir. Bu dönemden önce kentler organik bir şekilde gelişirken, artık kentler planlanmaya başlanmıştır ve çoğunlukla ulaşım ağları otomobillere göre şekillenmiştir. Bazı kentlerde ise teknolojiyle birlikte binalar yükselmiş fakat var olan yol ağları değişmeden otomobillere ayrılmıştır. Bu durum çoğunlukla yürümek için gelişen dar sokakların otomobiller tarafından zapt edilmesine neden olmuştur (Şekil 16.1.).

Buna ek olarak tamamen yıkılıp yeniden planlanan alanlar da ise kültürel doku kaybedilmiştir. Kısacası modernizm döneminde modern kent unsurlarını yansıtan altyapı çalışmaları yapılmıştır.

Şekil 16.1. Sokak görünümü

Yapılan yeni ve gelişimci çalışmalarının yanı sıra birçok problem de ortaya çıkmıştır (Sevinç, 1999). Oluşan bu problemlere çözüm olarak birçok kent merkezinde özellikle önceden var olan organik yapının bozulmaması için sokaklar yayalaştırılmaya başlanmıştır.

Toplum kültürüne yön veren mekânsal yerleşmenin en önemli öğelerinden biri sokaklardır. Sokaklar bu yönü ile insanların sosyalleşmesine katkıları sağlar. Özel ve kamusal alanlar arasındaki geçişi sağlayarak toplum-mekan etkileşiminin gerçekleşmesinde bir araç olarak kabul edilmektedir. Kentsel tasarım akımlarından etkilenen sokak sağlıklılaştırma veya iyileştirme gibi kavramlar tarihi açıdan, değişen ve gelişen, günün akımlarına göre şekillenen kavramlardır. Modernizmin etkisi altında kültürel değerlerin yok edilmesi anlayışı ile geliştirilen kentsel tasarım çalışmaları terk edilmiş ve daha çok sosyal boyutu ve kültürel değerleri ön plana alan sağlıklılaştırma ve iyileştirme çalışmaları yapılmaya başlanmıştır.

Kentler çeşitli faktörler ve birçok bileşenin bir araya gelmesiyle şekillenmektedir. Kentsel tasarım çalışması bu faktörlerin ve bileşenlerin bir araya gelerek bütüncül olarak ele alındığı bir süreci kapsamaktadır. Ancak 20 yüzyıla kadar yapısal tasarım açısından kentsel tasarım projeleri üretilirken bazı faktörler ve bileşenler göz ardı edilmiştir. Daha sonra eksiklikler göz önünde bulundurulmaya başlanmış ama bütüncül bir açık yeşil alan sistemleri oluşturulamamıştır.

Nazım İmar Planları ve Uygulama İmar Planları kapsamında doğru kentsel tasarım yaklaşımı ile ilişkilendirilmeyen yenileme çalışmaları sonucu estetik ve işlevsel olmayan yapıları çevrenin ortaya çıkmasına yol açmıştır. Türkiye’de yapılan imar planları sonucunda alınan yanlış kararlar ve yapılan uygulamalar, kentlerimizin sağlıksız ve çarpık bir şekilde yapılaşmasına neden olmuştur. Başta ekonomik olmak üzere sosyal, kültürel, politik, yasal, yönetsel boyutlarda birbirleriyle yetersiz ilişki ve etkileşimin olduğu kentlerde; kentleşme açısından beklenen çok yönlü hizmet ve işlevler karşılanamamakta ve istenilen kentsel yaşam kalitesi oluşturulamamaktadır (Dinç ve Gül, 2018). Sonrasında işlevselliğini yitirmiş ve koruma altına alınması gereken sokakların iyileştirilmesi kavramı ortaya çıkmıştır.

Sokak iyileştirme kavramı birçok araştırmacı tarafından farklı şekillerde tanımlanmaktadır. Sokak iyileştirme bir yerleşim yerinin tümünü ya da bir bölümünün, işlevlerini gereği gibi yerine getiremez durumdan kurtarılması, niteliklerini yitirmiş ve eskimiş konut alanlarının daha üstün iş görü ölçülerine kavuşturulmasıdır (Keleş vd., 2017).

Ahunbay (2008) 'a göre bakımsız, harap ya da terk edilmiş eski yapıların, tarihi çevrelerin toplumun değişen gereksinimlerini karşılayacak biçimde onarılarak çağdaş yaşama katılmasının sağlanması, çeşitli donatılarının tamamlanması, yetersiz olanların daha iyi duruma getirilmesi, sonradan yapılan uyumsuz eklerin kaldırılması, gerektiğinde yapı içinde ve çevresinde yeni eklerle yaşam koşullarının tarihi, mimari değerlerle uyuma özen gösterilerek yenilenmesidir (Ahunbay, 2008).

Sokak iyileştirme yaklaşımı, kentsel tasarımın bir bileşeni olup iyileştirme, sağlıklılaştırma ve rehabilitasyon gibi farklı şekilde isimlendirildiği görülmektedir (Dinç ve Gül, 2018). Sokak iyileştirme çalışmaları alanın yaşam ve ekolojik kalitesini artırır, alanın ulaşılabilirliğini sağlar, çevresindeki dokuyu korur, görsel kirliliği önler, çevre düzenlemesi sağlar, alt ve üst yapı sistemlerini kullanıma uygun hale getirir, doğal afet riskini azalır ve ekolojik yapıyı güçlendirme adına bitkilendirme alanı sağlar. Sokak iyileştirme çalışmalarında özgün kimlik korunur ve geliştirilir, uyumlu bir çalışmayla yapı ve çevre kalitesini artırılır.

Dinç ve Gül (2018)'e göre sokak iyileştirme kentsel dokunun özelliklerinin ve kimliğinin korunduğu, var olan kullanımların geliştirildiği, kültürel ve doğal değerlere önem veren bir projelendirme aşamasına sahip olmalıdır. Sokak iyileştirme projelendirme ve uygulama süreci uyumlu bir çalışmayı gerektirir. Bu nedenle, peyzaj mimarları, bireylerin mekânsal talep ve ihtiyaçlarını analiz ederek projeler üretir.

Bu çalışmada göller bölgesinde bulunan tarihi ve kültürel açıdan büyük öneme sahip olan Isparta'nın Eğirdir şehir merkezinde sokak iyileştirmeye yönelik bir öneri projesi geliştirmektedir. Böylece sokakların daha yaşanabilir ve mekan kalitesinin artırılması öngörülmüştür.

16.2. Çalışma Alanı

Isparta'ya bağlı Eğirdir ilçesi, Akdeniz Bölgesinin göller yöresinde Eğirdir Gölü'nün kuzeyinde küçük bir yarımada üzerinde bulunmaktadır.

En önemli gelir kaynağı ihracata dönük olan elma ve su ürünleridir. Buna ek olarak hayvancılık, orman ürünleri ve dokumacılık gibi ekonomik faaliyet dalları da ilçede oldukça önemli bir gelir kaynağıdır (Isparta İl Kültür ve Turizm Müdürlüğü, 2019).

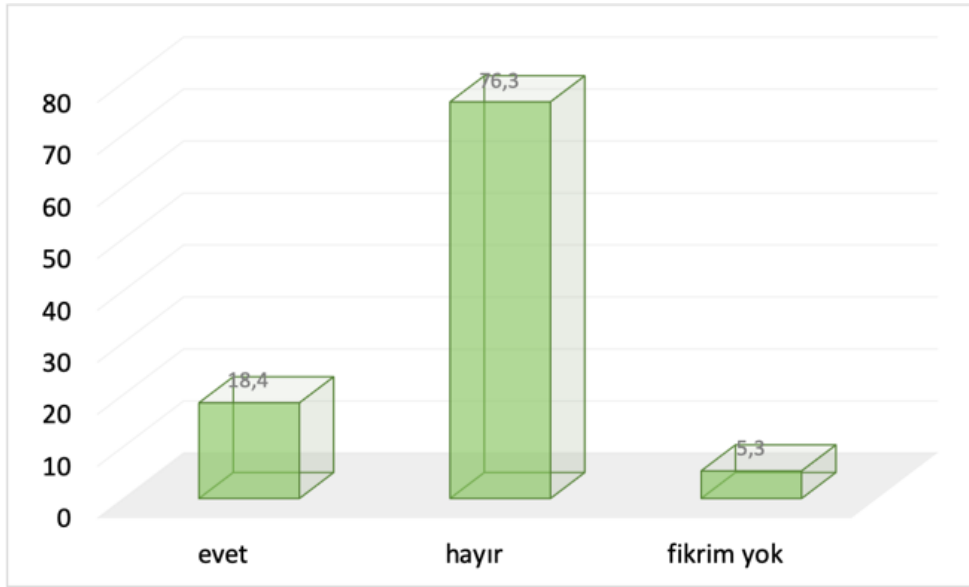
Eğirdir ilçesi, turizm faaliyetleri de oldukça gelişmiştir. Doğal değerler ve turizm bakımından Eğirdir Gölü, Kovada Gölü, Yeşilada (Nis Adası), Canada, Altınkum Plajı, Bedre Koyu, Akpınar Köyü ve Seyir Tepesi Kasnak, Meşesi Ormanı Dağcılık ve Dağ Bisikleti, Su Sporları, Yamaç Paraşütü, Kamp-Karavan Turizmi, Eğirdir Triatlonu yer almaktadır (IEM, 2013).

İlçe hem tarihi zenginlikler açısından hem de doğal varlıklar açısından büyük bir potansiyele sahiptir. İlçenin önemli tarihi ve kültürel eserleri: Hızırbey Camii, Dünderbey Medresesi, Eğirdir Kalesi, Eğirdir Kervansarayı, Tarihi Eğirdir Evi, Baba Sultan Türbesi, Ağa Camii, Yılanlıoğlu Camii, Yeşilada Camii, Kale Camii, Sinan Paşa Camii, Prostanna Antik Kenti, Parlais, Ayastafanos Kilisesi, Ayagiorgios Kilisesi'dir (Eğirdir Kaymakamlığı, 2017).

16.3. Bulgular

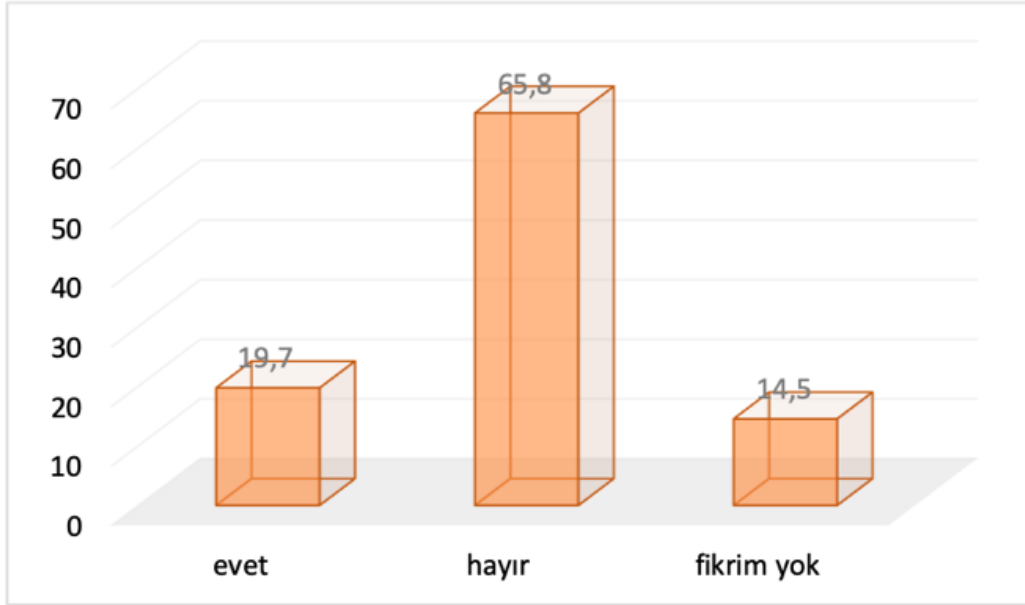
16.3.1. Anket Çalışması

Araştırma kapsamında, Eğirdir ilçesi Hükümet Meydanı ve çevresinde yapılan anket uygulamasına 100 gönüllü birey katılmıştır. Ankete katılanların %40.8'ini erkekler %59.2'sini kadınlar oluşturmaktadır. Katılımcıların %46.1'ini yerli halk %36.8'ini öğrenciler %9.2'sini araştırmacı gözlemciler oluşturmaktadır. Katılımcılar %44.7'si 19-25 yaşında %30.3'ü 26-40 yaşında %22.4'ü ise 41-65 yaş aralığındadır. Katılımcıların %43.4'ü Isparta merkez %43.4'ü Eğirdir %11.8'i diğer illerde ikamet etmektedir. Katılımcıların geliş sıklık dağılımı incelendiğinde %28.9'u her gün %18.4'ü haftada bir kez %15.8'i yılda bir kez %11.8'i ayda bir kez %9.2'si günde 2 ya da 3 defa %15.8 diğer geliş sıklığındadır. %43.4'ü 1 saat %15.8'i 1-3 saat %15.8'i 8 saatten fazla %9.2'si 6-8 saat %7.9'u 3-6 saat %7.9'u diğer süre cevabını vermiştir. %42.1'i yaya %31.6'sı özel araç %23.7'si otobüsle ulaşmaktadır. Eğirdir meydanını ve sokaklarını yaya ulaşımı ve erişilebilirliği açısından yeterli buluyor musunuz? sorusuna %76.3 hayır %18.4 evet %5.3 fikrim yok demıştır (Şekil 16.2.).

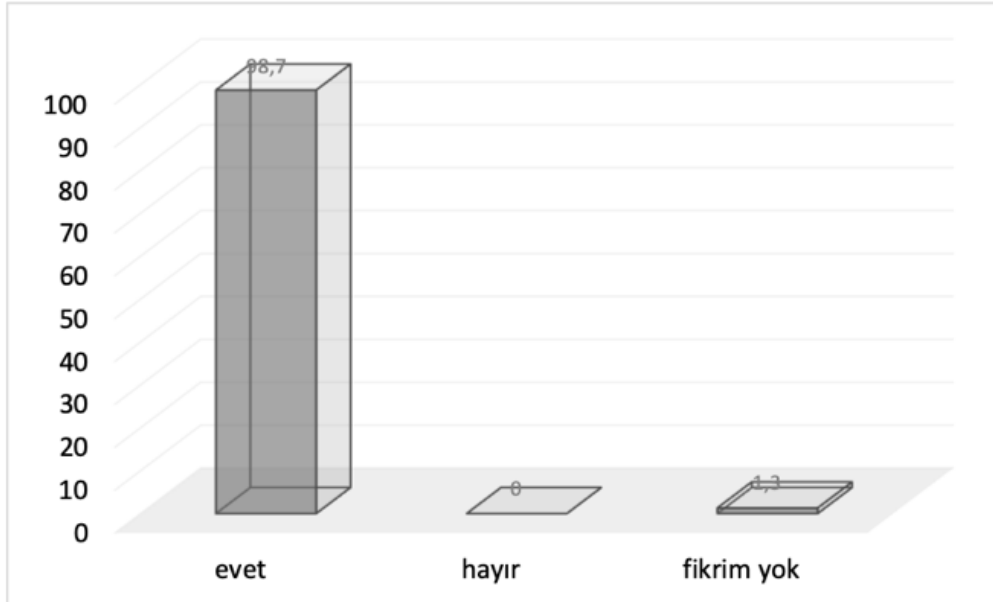
Şekil 16.2. Sokakların yaya ulaşım ve erişim açısından yeterlilik dağılımı (%)

Eğirdir meydanı ve sokaklarını her zaman güvenli buluyor musunuz? sorusuna %55.3 kişi evet %30.3 kişi hayır %14.5 kişi fikrim yok yanıtını vermiştir. Eğirdir meydanının çevresinde bulunan mevcut binaları işlevsel buluyor musunuz? sorusuna %65.8 kişi hayır %19.7 kişi evet %14.5 kişi fikrim yok yanıtını vermiştir (Şekil 16.3.).

Şekil 16.3. Binaların işlevsellik durumu dağılımı (%)

Eğirdir kent meydanının çevresinde bulunan binaların kentsel dönüşüm yoluyla daha işlevsel hale gelmesini ve meydanla bütünleşmesini ister misiniz? sorusuna %82.9 kişi evet %15.8 kişi hayır cevabı vermiştir. Eğirdir meydanı ve sokaklarının kent kimliğini uygun bir şekilde bütüncül kentsel tasarımının yeniden yapılması sizce gerekli midir? soruna %98.7 kişi evet cevabı vermiştir (Şekil 16.4.).

Şekil 16.4. Kent kimlik kazanımı tercih dağılımı (%)

Eğirdir Hükümet Meydanında ve sokaklarında gözlemlenen sorunlar ve eksiklikler nelerdir? sorusuna ise yolların düzensizliği, otopark ve yaya yolları yetersizliği, donatı elemanları eksikliği, ulaşım zorluğu, kent kimliği eksikliği, yeşil alanların eksikliği ve bakımsızlığı, bisiklet yolunun olmaması, altyapı eksikliği, sokakların darlığı, tabela eksikliği, hijyen problemleri, estetik görünüm eksikliği gibi cevaplar verilmiştir.

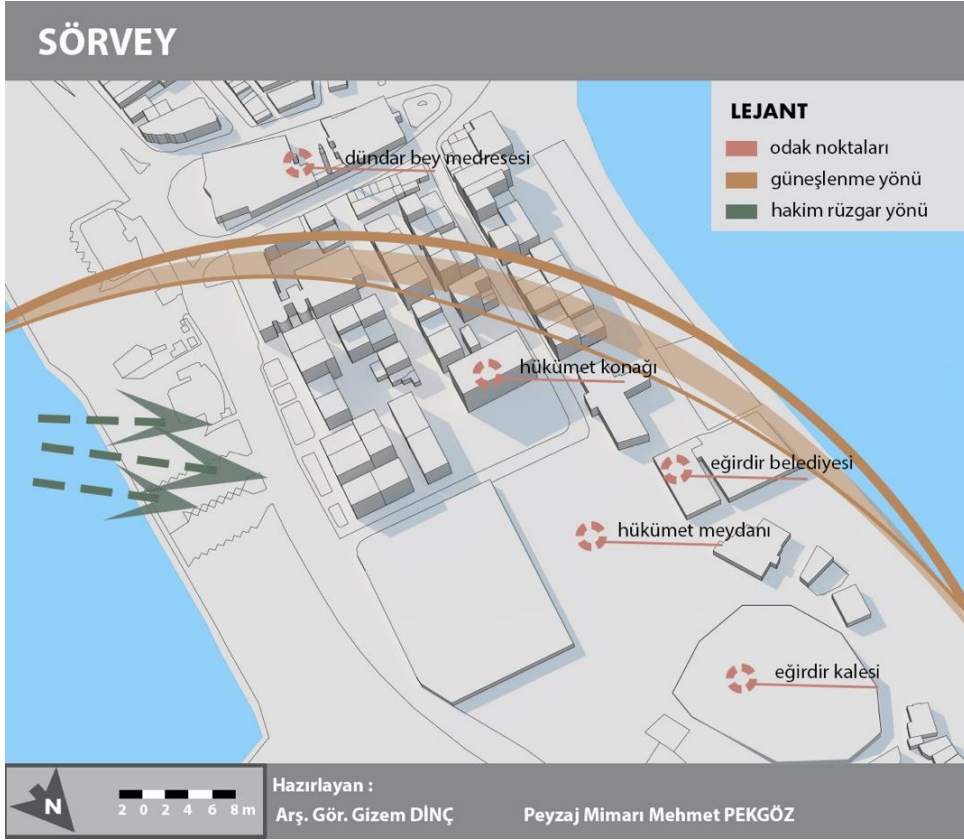
Eğirdir Hükümet Meydanı ve sokaklarında sizi cezbeden yanlar nelerdir? açık uçlu sorusuna bisiklet yolu, göl, Atatürk büstü, açık otopark, halk pazarı, sergi alanları, bitkilendirme, tarihi yapısı, turlar, ulaşım kolaylığı, ticari alanlar, samimi esnaf, eğirdir kalesi, sakin olması, cami, otantik gibi yanıtların yanı sıra hiçbir cezbeden yanı yok, fazla kalabalık, sokaklar araçlardan kullanılmaz halde gibi yanıtlarda gelmiştir.

16.3.2. Envanter ve Sörvey Analizleri

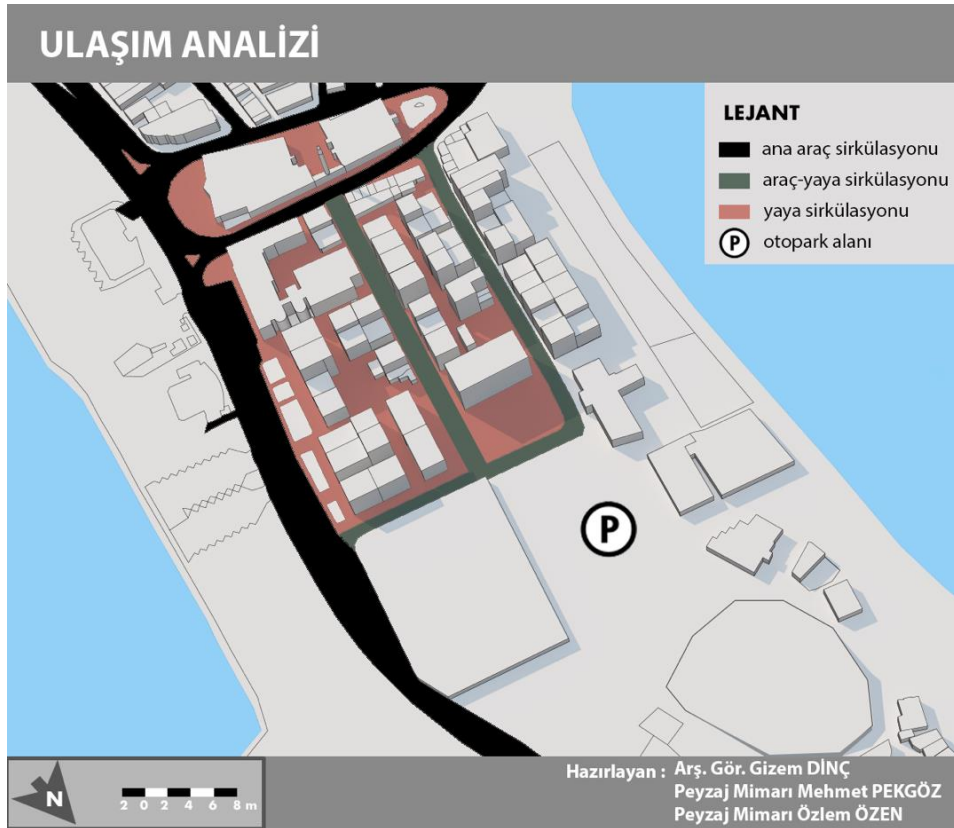
Çalışma alanında elde edilen veriler ile analizler yapılmıştır. Sokak iyileştirme alanına yönelik alan sınırları belirlenmiştir (Şekil 16.5.). Yapılan analiz çalışmaları sonucunda alanın kültürel değerler arasında bulunması, yayaların ve araçların bir arada kullandığı bir alan olması ve yakın çevresinde kısıtlı miktarda yeşil alan bulunması nedeniyle Dünder Bey Medresesi ve Eğirdir Kalesi arasındaki sokağın iyileştirilmesi için örnek çalışma alanı olarak belirlenmiştir.

Çalışma alanı ve çevresinde bulunan yollar saptanmış ulaşım ve erişebilirlik analizleri yapılmıştır. Koyu yeşil taramalar yaya-araç kullanımının ana sirkülasyonunu, açık kırmızı taramalar yaya ağırlıklı kullanımı ifade etmektedir. Siyah taramalar ise ana araç sirkülasyonunu ifade etmektedir (Şekil 16.6.). Alanla ilgili kütle boşluk analizi yapılmıştır. Analize göre iyileştirme çalışması için belirlenen sokakta yoğun bir kütle yapısı olduğu görülmüştür (Şekil 16.7). Buna ek olarak yapı kullanım ve işlev analizi yapılmıştır (Şekil 16.8.). Alanda; konut, eğitim, yerel yönetim, dini ve kültürel işlevlere sahip yapılar olduğu gözlemlenmiştir. Bu kapsamda alanın birçok işleve sahip önemli bir yaya dolaşım merkezi olduğu saptanmıştır. Fakat alanda yayaların rahatça hareket etmesini sağlayacak donanım ve alt yapı da eksiklikler gözlemlenmiştir. Yayaların kesintisiz bir şekilde yürüyeceği bir hat bulunmamaktadır. Yaya güzergahları park edilen araçlar, donatı elemanları ve sokak mobilyaları ile kesintiye uğramaktadır (Şekil 16.1) Bu durum yayaların araç yolundan yürümek zorunda olduğu bir durum ortaya koymaktadır. Buna ek olarak güvenli bir yay ortamı yaratılması için gerekli aydınlatma elemanlarının yeterli olmadığı saptanmıştır.

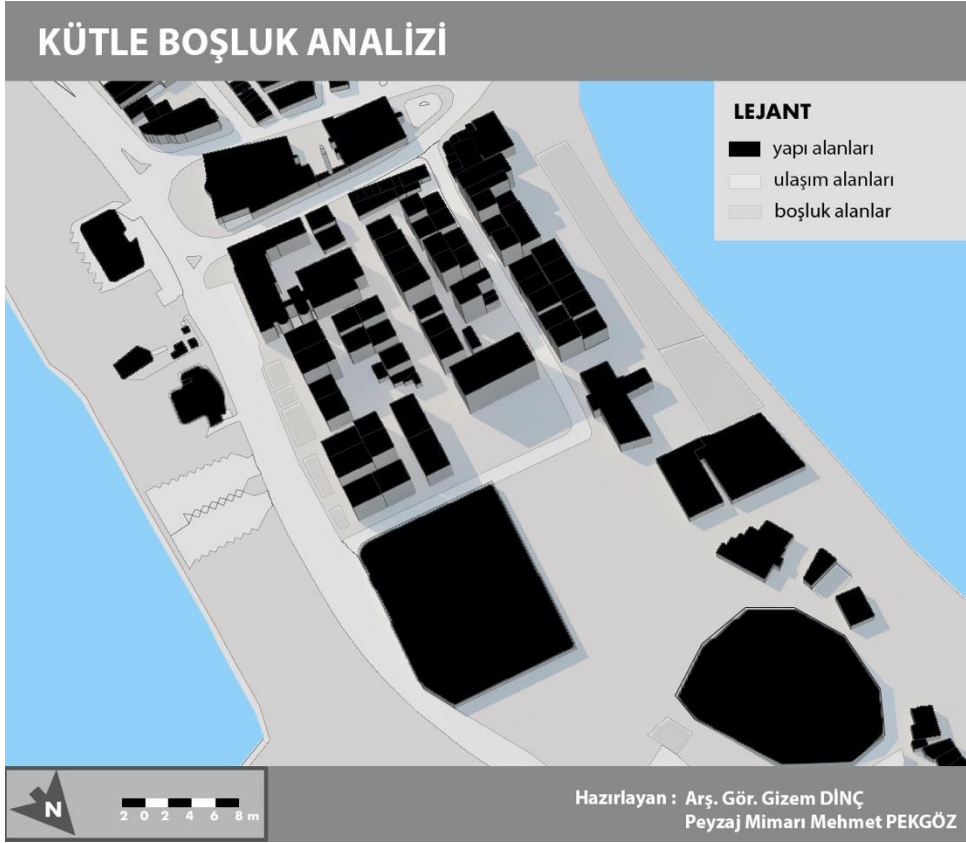
Çalışma alanında yapılan yeşil alan analizinde 310 m² refüj, 4715 m² kıyı parkı, 859 m² okul bahçesi, 997 m² yeşil alan olduğu saptanmıştır. Ağaç olarak ise 9 adet adi dişbudak (*Fraxinus excelsior*), 21 adet Avrupa göknarı (*Abies alba*), 1 adet kelebek çalısı (*Buddleja davidii*), 8 adet atlas sediri (*Cedrus atlantica*), 2 adet mavi ladin (*Picea pungens*), 10 adet akkavak (*Populus alba*), 2 adet kurtbağrı (*Ligustrum japonica*), 3 adet sarkık dut (*Morus alba* 'Pendula'), 3 adet yayılıcı ardıç (*Juniperus horizontalis*), 1 adet porsuk ağacı (*Taxus baccata*), 11 adet manolya (*Magnolia grandiflora*), 5 adet doğu çınarı (*Platanus orientalis*), 7 adet ak huş (*Betula alba*), 1 adet kokar ağaç (*Ailanthus altissima*), 2 adet pitos ağacı (*Pittosporum tobira*), 5 adet erguvan (*Cercis siliquastrum*) alanda mevcuttur (Şekil 16.9.).

Şekil 16.5. Sörvey çalışması

16.6. Ulaşım analizi

16.7. Kütle boşluk analizi

16.7. Yapı kullanım ve işlev analizi

Şekil 16.9. Yeşil alan analizi

16.4. Bulgular ve Değerlendirme

Alanda yapılan analizler sonucunda sahip olduğu tarihi, kültürel vb. birçok özelliği ile Eğirdir Kalesi ve Dünder Bey Medresesi arasındaki sokağın yaya ulaşımı ve turizm açısından önemli bir potansiyel taşıdığı ortaya koyulmuştur. Bu çerçevede proje alanı olan sokağın yol genişliği araç ve yaya için kısıtlı mesafe sunduğu için aynı zamanda alan, Eğirdir Kalesi ve Dünder Bey Medresesi arasında bulunması nedeniyle merkezi bir özellik taşıdığı için yayalaştırılması ön görülmüştür (Şekil 16.10.). Planlanan yayalaştırma çalışması için sokak iyileştirme projesi çizilmiştir. Projede alandaki trafik akışı çevredeki diğer sokaklardan sağlanması planlanmıştır. Böylece sokak mobilyaları, donatılar ve araçlardan kaynaklı engeller kaldırılarak kesintisiz bir yürüyüş hattı elde edilmiş ve egzoz gazları gibi araçlardan kaynaklı yayaları rahatsız eden etkiler engellenmiştir. Proje sınırları içerisindeki yola, araç girişi bariyerlerle sınırlandırılmıştır. Alanda bulunan ticari yapılardaki ve konutlardaki kullanıcıların ihtiyaçları durumunda servis amaçlı kullanılacaktır. Alanın yayalaştırılmasıyla kamusal alan niteliği kazanan sokak işlevsel sokak mobilyaları donatı elemanları ile desteklenerek yaşanabilir bir ortam oluşturulması amaçlanmıştır.

Estetik ve sağlık açısından birçok faydaya sahip olan bitkiler alanın kalitesini arttıracığı için alanda yeşil alanlar oluşturulmuş ve sert zemine entegre ızgara sistemleriyle bitkisel tasarım çalışması yapılmıştır (Şekil 16.11.).

Şekil 16.10. Yayalaştırılmış alan görünümü

Şekil 16.11. Eğirdir sokak iyileştirme öneri projesi

Şekil 16.12. Bitkisel tasarım görünümü

Şekil 16.13. Dış cephe kaplaması görünümü

Kaldırımlar ile yol aynı seviyede tasarlanarak özel ihtiyaçları olan bireyler için sınırlamaların olmadığı alanlar yaratılmıştır. Bu kapsamda yürüyüş hattı boyunca pürüzlü kaplama elemanları kullanılarak herkesin rahatça hareket etmesi sağlanmıştır. Alanda yeterli yeşil alan olmadığı ve yoğun bir yapı kütleli gözlemlendiği için elverişli alanlara peyzaj düzenlemeleri yapılmıştır (Şekil 16.12.).

Önerilen bitkiler Isparta ve Eğirdir iklim koşullarına göre belirlenmiş, bakımı kolay ve düşük maliyetli olması hedeflenmiştir. Yapılara yakın ağaç dikimi için elverişli olmayan alanlar için çalı türleri, bitki parterleri için Isparta ili endemik bir gül türü olan (*Rosa dumalis subsp. boissieri var. Antalyensis*) önerilmektedir (Şekil 16.12.). Bina ve duvar cephelerinin bitkisel açıdan işlevselleştirilmesi yoğun yapı kütleli alanlar için uygun bir yöntemdir. Bu kapsamda bu

alanlarda duvar sarmaşığı (*Ampelopsis tricuspidata*) önerilmiştir. Yol ağaçlandırması için yayaların yürüme konforunu etkilemeyecek şekilde yukarıdan dallanan, iklime uygun ve gölge yapıcı özelliğe sahip türler tercih edilmelidir. Bu projede çalışılan sokak dar olduğu için küçük taç genişliği yapan türler (*Acer pseudoplatanus*, *Fraxinus excelsior*, *Populus alba*, *Robinia pseudoacacia*) önerilmektedir. Yer örütücü türlerden Isparta iklimine uygun olan yumak ve lavanta (*Festuca pinifolia* Bornm. ve *Lavandula angustifolia* Mill.) türleri önerilmektedir.

Sokak boyunca ve ceplerde insanların bir araya gelerek vakit geçireceği dinlenme alanları oluşturulmuştur. Estetik açıdan önem teşkil eden, mevcut binaların cephelerinde iyileştirme çalışmaları yapılmıştır. İyileştirme çalışması yapılırken alanda bütünlük sağlaması amacıyla binaların dış cepheleri tek tip model haline getirilmiş aynı zamanda alanda bulunan ticari yapıların levhalarında tek tip bir sistemde yenilenmesi öngörülmüştür (Şekil 16.13.). Sokakta ve cephelerde konumlandırılan aydınlatma elemanları hem sokağın geç saatlerde yayalara güvenli bir ortam sunulmasını sağlayacak şekilde hem de estetik açıdan alanın karakterine uygun olacak şekilde önerilmiştir. (Şekil 16.13. ve 16.14.). Buna ek olarak yayalar için uygun bir yürüme ortamı sunmak amacıyla drenaj sistemi ve döşeme çeşidi yağmur, don, kar gibi iklimik etkenlerin yayalar üzerindeki olumsuz etkilerini en aza indirecek şekilde seçilmiş ve planlanmıştır. Bu kapsamında servis yolu ve kaldırımların küp taş döşeme ile kaplanması, uygun eğimlerin verilmesi ile yüzey sularının servis yolunun iki yanındaki izgara sistemlerine yönlendirilmesi planlanmıştır.

Şekil 16.14. Sokağın üstten görünümü

16.4. Sonuç ve Öneriler

Geliştirilen öneri projede; Eğirdir ilçesinin kültürel ve tarihi değerlerini ön plana çıkaran, toplumun ve turizm amaçlı gelen ziyaretçilere yaşanabilir bir çevre sunan, toplumun farklı kesimlerinden ve farklı yaş aralıklarındaki bireylerin fiziksel olarak rahatça kullanabileceği, bir arada etkileşim içinde olacağı bir sokak tasarlamak amaçlanmıştır.

Bu çalışma sayesinde Dünder Bey medresesi ve Eğirdir Kalesi gibi önemli turistik merkezler arasındaki yaya ulaşım kalitesi artmış olacaktır. Var olan kültürel değerlerin yanında, iyileştirilen sokak orada yaşayan toplum ve turistler açısından önemli bir kamusal alan oluşturacak niteliklere ulaşacaktır.

Sonuç olarak projede sunulan öneri sokak iyileştirme çalışması Türkiye'nin önemli değerlere sahip sokaklarının canlandırılması, değer kazanması ve yaşanabilir bir ortam sunması açısından önemli bir altlık sağlamıştır. Alanda yapılan örnek sokak iyileştirme çalışmasından yola çıkarak iyileştirme çalışmalarında göz önünde bulundurulması gereken ilkeler belirlenmiştir. Bu ilkeler;

- Alanın geçmişten günümüze geçirdiği değişimlerin ve tarihi açıdan taşıdığı önemin kapsamlı şekilde araştırılması,
- Çalışma alanında yaşayan veya ziyaret eden kullanıcıların taleplerinin sistemli bir şekilde değerlendirilmesi,
- Alanın mevcut durumunu kapsamlı şekilde ortaya koyacak analizlerin (sörvey, kitle boşluk, yapı kullanım ve işlev, ulaşım, yeşil alan analizi vb.) yapılması,
- Alanın işlevsel ve estetik açıdan sokağın tarihi dokusuna saygılı, korumacı ve yaya odaklı şekilde kurgulanması,
- Alandaki tarihi ve kültürel değerlerin ön plana çıkarılması ve canlandırılması,
- Kullanıcı konforunu etikleyecek yağış, rüzgar vb. etkenler değerlendirilerek yayalara uygun koşulların oluşturulmasını amaçlayan tasarım yaklaşımının belirlenmesi,
- Her bireyin alanda rahatça hareket edeceği işlevsel ve yaşanabilir kamusal alan yaratma odaklı bir tasarım yaklaşımının benimsenmesi,
- Donatı elemanları ve sokak mobilyalarının sokağın karakterine uygun olarak seçilmesi.
- Sokak döşeme ve drenaj çalışmasının dikkatle yapılarak bu alanların yaya ziyareti açısından geliştirilmesinin hedeflenmesi
- Sokağın her saat, her birey için güvenli bir ortam sağlayacak şekilde uygun aydınlatma ve tasarım yaklaşımının benimsenmesi.
- Bitkisel tasarım açısından fazla sulama gerektirmeyen alanın doğal karakterine uygun doğal türlerden faydalanarak yoğun yapı kütlelerinin yumuşatılmasını amaçlayan, yaya hareketliliğine engel olmayan ve yayaların konforunu artırmayı hedefleyen çalışmalar yapılmasıdır.

Kaynaklar

- Ahunbay, Z., 2008. Rehabilitasyon. Eczacıbaşı Sanat Ansiklopedisi, 2. Baskı, İstanbul: Yapı Endüstri Merkezi Yayınları.
- Dinç, G., Gül, A., 2018. Kentsel Tasarımda Sokak İyileştirmeye Yönelik Peyzaj Mimarlığı Yaklaşımları ISUEP2018 Uluslararası Kentleşme ve Çevre Sorunları Sempozyumu: Değişim/Dönüşüm/Özgünlük 28-30 Haziran 2018 Anadolu Üniversitesi, Eskişehir.
- Dinçer, İ., 2009. Kent Ölçeğinde Koruma ve Yenileme Kavramlar - Şehir Yenileme Koruma ders notları. Erişim Tarihi: 15.05.2018 http://www.yildiz.edu.tr/~diclal/2009_ANLATI/090309_Kentsel_Koruma_Kavram.pdf.
- Eğirdir Kaymakamlığı, 2017. Eğirdir'in Tarihi. Erişim Tarihi:07.04.2019. <http://www.egirdir.gov.tr/egirdirin-tarihi>
- IEM, 2013. Isparta Emniyet Müdürlüğü Eğirdir. Erişim Tarihi:07.04.2019. <http://www.isparta.pol.tr/Sayfalar/EGIRDİR.aspx>
- Isparta İl Kültür ve Turizm Müdürlüğü, 2019. İlçeler. Erişim Tarihi:07.04.2019. <http://www.ispartakulturturizm.gov.tr/TR-165533/egirdir.html>
- Keleş, E., Eraslan Ş., Uzun Ö.F. ve Türker, H.B., 2017. Kent İmar Planları ve Kentsel Tasarımda Yaşanan Mevcut Sorunlar ve İrdelenmesi. Süleyman Demirel Üniversitesi, Türkiye'de Mekânsal ve Bölgesel Dönüşümler Kitabı (Editör; Kadir Temurçin, Murat Dulupçu, Süleyman Demirel Üniversitesi yayınları) ISBN: 978-605-9454-04-9, s.277-288 Isparta.
- Sevinç, M., 1999. Postmodernizm ve Kent. Birikim Dergisi, 124.
- Tekeli, İ., 2011. Türkiye'nin Kent Planlama ve Kent Araştırmaları Tarihi Yazıları. İstanbul: Tarih VakfıYurt Yayınları.

BÖLÜM 17:

EĞİRDİR HÜKÜMET MEYDANI PEYZAJ TASARIM YAKLAŞIMI

- Mert AKOĞLU
- Çağla AYDEMİR
- Almira UZUN
- Tuğba AKIN
- Doç. Dr. Murat AKTEN

17. EĞİRDİR HÜKÜMET MEYDANI PEYZAJ TASARIM YAKLAŞIMI

Öz:

Tarihten günümüze kentsel yaşamın en yaygın kullanım alanı kentsel açık mekanlar, kentlinin sosyal, kültürel, siyasal ve ticari amaçlar nedeniyle yoğun olarak kullanıldığı alanlardır. Kentsel açık mekanların kent için en önemli kamusal mekanlarından biri de kent meydanlarıdır. Kentlerin hızlı bir değişime maruz kalması kent meydanlarını kimliksiz ve niteliksiz, kenti tanımlayan öğelerden uzak bir hal almasına neden olmaktadır. Oysaki kentlere kimlik - kişilik kazandıracak ve kentsel yaşam kalitesini yükseltecek projeler ile kent meydanlarının önemi ve değeri kentlere tekrardan kazandırılabilir. Bu çalışma Isparta İli Eğirdir İlçesinde yer alan Hükümet Meydanı özelinde, alan analizleri ve anket çalışmasıyla elde edilmiş veriler doğrultusunda, kente kimlik ve nitelik kazandırmak amacıyla yapılmıştır. Çalışmanın ürünü olarak kimlikli bir meydan için peyzaj tasarım yaklaşımıyla alternatif projeler üretilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Meydan, peyzaj tasarım, Eğirdir

EĞİRDİR GOVERNMENT SQUARE LANDSCAPE DESIGN APPROACH

Abstract:

The most widespread use of urban life from history to the present is urban open spaces, the areas where urban residents are used extensively for social, cultural, political and commercial purposes. One of the most important public spaces of urban open spaces is the city squares. Rapid change of cities causes city squares to become unidentified and unqualified and away from the elements that define the city. However, with the projects that will bring cities identity and personality and increase the quality of urban life, the importance and value of city squares can be regained to the cities. This study was carried out in the Government Square in Eğirdir District of Isparta Province in order to give the city an identity and quality in line with the data obtained by field analysis and survey study. Alternative projects have been produced with a landscape design approach for an identity square as the product of the study.

Keywords: Square, landscape design, Eğirdir

17.1. Giriş

Bu çalışma mevcutta bulunan Eğirdir Hükümet Meydanının peyzaj tasarım ilkeleri doğrultusunda tekrardan ele alınmıştır. Bu bağlamda ilk olarak alan analizi çalışması yapılmış, aynı zamanda alanla ilgili anket çalışması da yürütülmüş olup alanın mevcut durumu ortaya konulmuştur. Anket çalışmasında ankete katılanların genel profili, alanla ilgili genel kavramsal yaklaşımlar, genel eğilimler ve genel talep ve görüşler belirlenmiş olup bu doğrultuda bir revizyon çalışmasına gidilmiştir.

Kent dokusu içerisinde yer alan açık-yeşil alanlar olarak da adlandırılan kamusal dış mekanlar tüm kent halkının yararlandığı ortak alanlar olup, insanların günlük yaşamlarında soluklanıp dinlendikleri alanlardır. Küçükbaş ve Özkan (1999)'a göre, bu alanlara aynı zamanda kentlerin en önemli kısmını oluşturan dış mekanlar olup çağdaş toplumlarda kent kalitesinin de aynı zamanda bir göstergesidir.

Meydanlar, kamusal dış mekanlar arasında tarihsel geçmişi en eskiye dayanan ve bugün tüm dünyada kentlerin odak noktası olarak da nitelendirilen, kent halkına içerdikleri aktif ve pasif rekreasyonel olanaklar sunan günün her saatin de hizmet veren mekanlar olup kentlerin ayrıcalıklı ve vazgeçilmez parçalarıdır (Küçükbaş vd., 2006). Kısacası meydanlar; sosyal, kültürel, tarihi, siyasal, ekonomik ve ekolojik pek çok rekreasyonel aktiviteleri içinde barındıran kentsel doku içerisinde yer alan kamusal dış mekanlardır.

Meydanlar; kentin karakterini canlandıracak şekilde, estetik ve fonksiyonel olarak tasarlanmalıdır. Tasarım hedefleri doğrultusunda bazı bölümlerin daha baskın olarak vurgulanması gereklidir. Özellikle vurgulanan bu noktalar tasarımın anlatmak istediğini yani

niteliğini ortaya koyar (Öner ve Aklanoğlu 2002). Meydan tasarımlarında dikkat edilmesi gereken tasarım ilkeleri şunlardır;

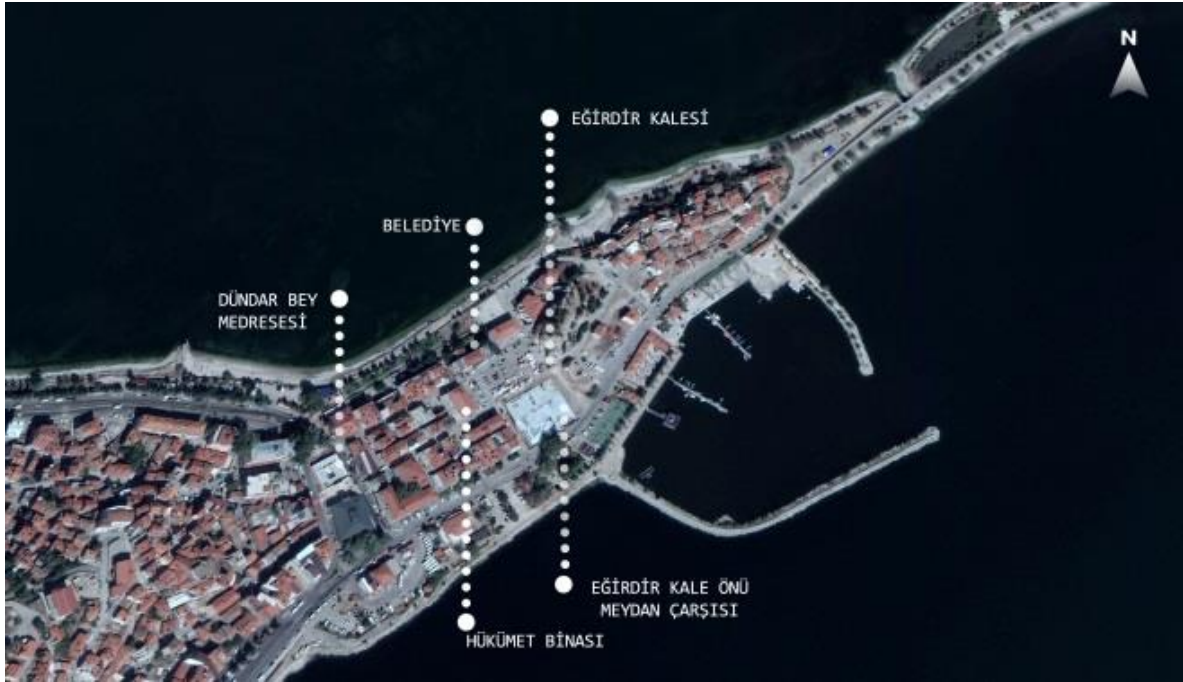
1. Kimlik ve İmaj
2. Çekim ve Güzergah Notları
3. Rekreatyoneel Aktivite Alanları
4. Evrensellik
5. Ulaşılabilirlik
6. Erişebilirlik

17.2. Materyal ve Yöntem

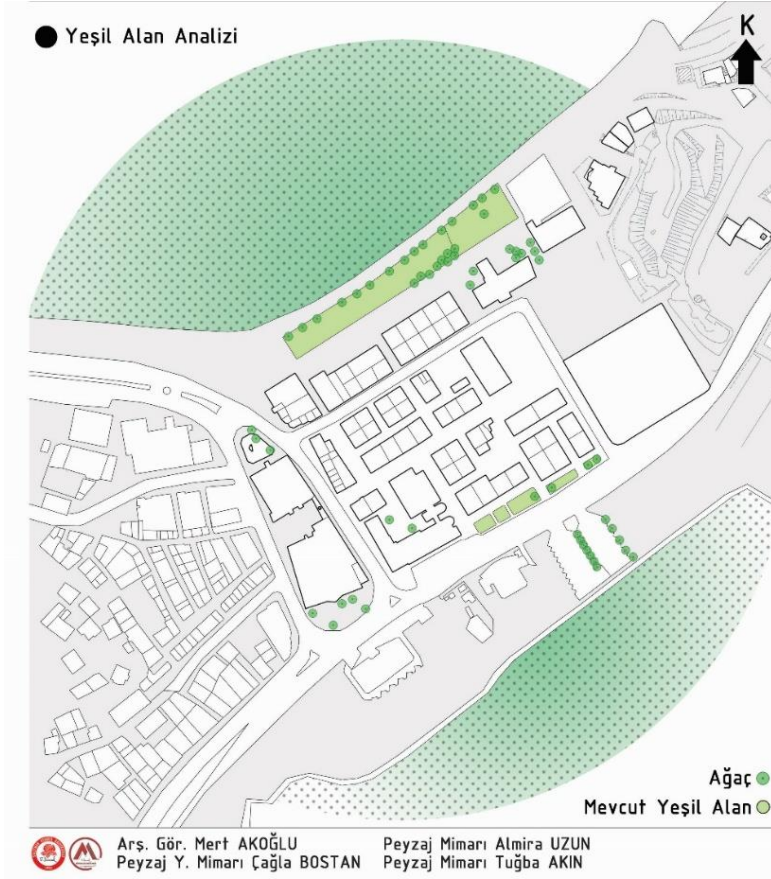
17.2.1. Eğirdir Hükümet Meydanının Mevcut Durumu ve İrdelenmesi

Eğirdir, Akdeniz Bölgesinin göller yöresinde Isparta'nın doğusunda, Eğirdir Gölü'nün kuzeyinde küçük bir yarımada üzerinde bulunmaktadır. Isparta'ya 34 kilometre mesafede olup 1840 kilometrekarelik bir araziye sahiptir.

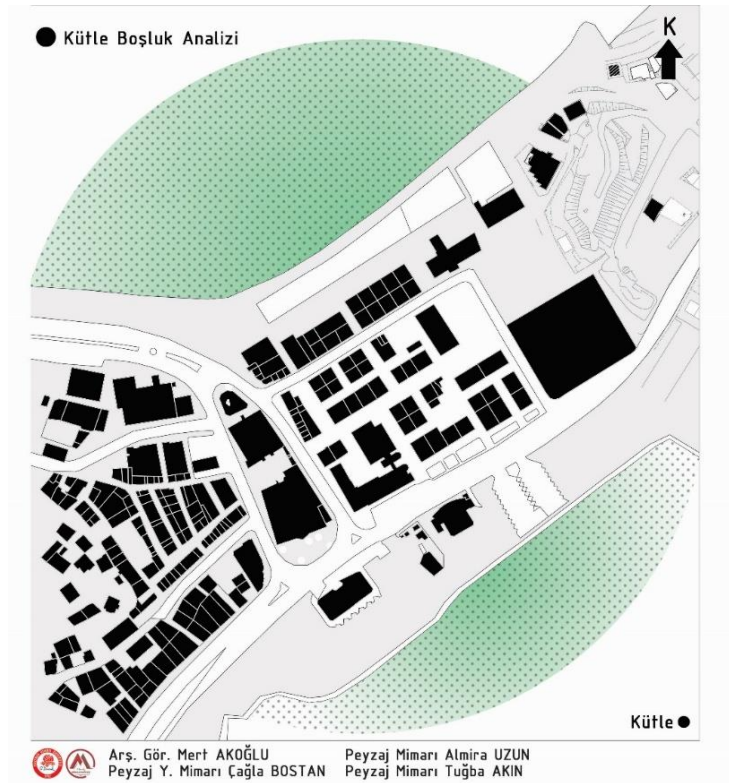
Eğirdir Hükümet Meydanı; Kuzeybatısında Eğirdir belediye binası, Kuzeyde Muazzez ve Yaşar Şapçı Ortaokulu, Güneybatısında Eğirdir Kaymakamlığı, Kuzeydoğusunda tarihi Eğirdir Kalesi, Güneydoğu Eğirdir katlı otopark binası yer almaktadır. Mevcutta meydan Eğirdir Belediyesinin otoparkı olarak kullanılmakta ayrıca hafta sonları pazar alanı olarak da değerlendirilmektedir.

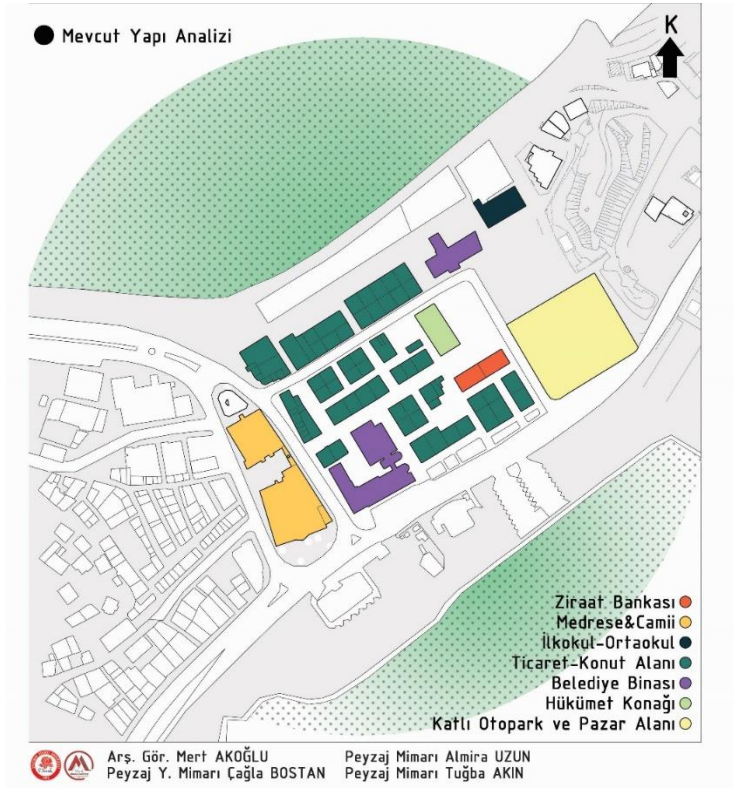
Şekil 17.1 Alanın mevcut konumu

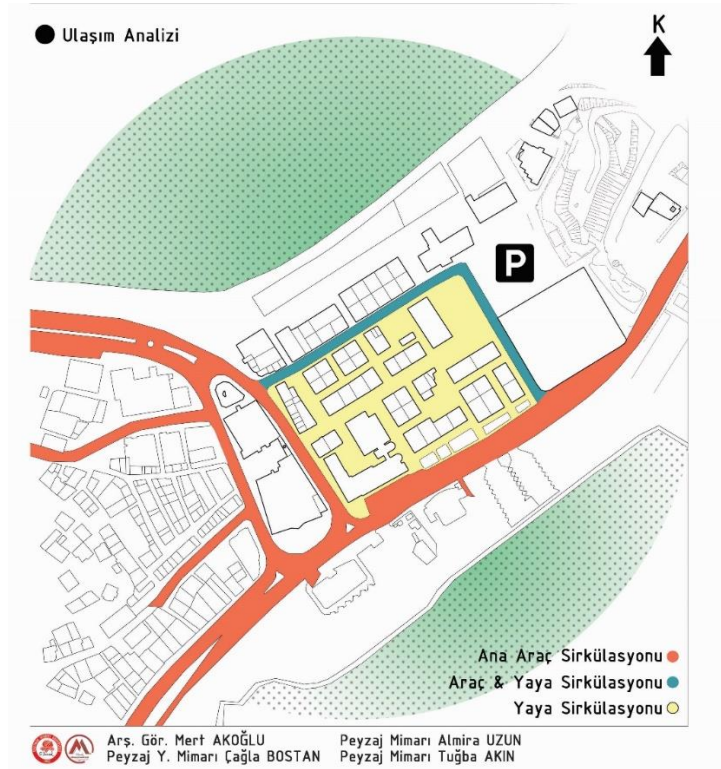
Şekil 17.2 Eğirdir hükümet meydanı yeşil alan analizi

Şekil 17.3 Eğirdir hükümet meydanı kütle boşluk analizi

Şekil 17.4 Eğirdir hükümet meydanı mevcut yapı analizi

Şekil 17.5 Eğirdir hükümet meydanı ulaşım analizi

17.2.2. Eğirdir Hükümet Meydanının Anket Çalışması

Araştırmada nicel araştırma yöntemlerinde biri olan anket çalışması yapılmıştır. Ankette Eğirdir hükümet meydanı kullanıcılarının hangi amaç ve eğilimle bu alanı tercih ettiklerini belirlemek ayrıca talep ve eğilimleri doğrultusunda revize edilecek meydanın tasarımına yön vermek için yapılmıştır.

Anket çalışmasında ankete katılanların genel profilleri, alanla ilgili genel eğilim talep ve görüşleri belirlenmiştir. Anket toplam 100 kişi yapılmış olup alanı kullanıcılarına basit tesadüfi örnekleme yöntemiyle uygulanmıştır.

Anket katılımcıların genel profil özelliklerine (Tablo 17.1.) bakıldığında %40,8 erkek, %59,2'sini kadınlar oluşturmaktadır. Katılımcıların %46,1'ni yerel halk oluştururken %36,8'ni öğrenci profili görülmektedir. Anket katılımcıların %48,7'nin lisans mezunu olduğu yaş aralıklarında işe en fazla katılımı %44,7 ile 19-25 yaş aralığı oluşturmaktadır. Katılımcıların %43,4'nün Eğirdirli ve Isparta merkezden alana geldikleri görülmektedir.

Tablo 17.1 Anket katılımcıların genel profil özellikleri

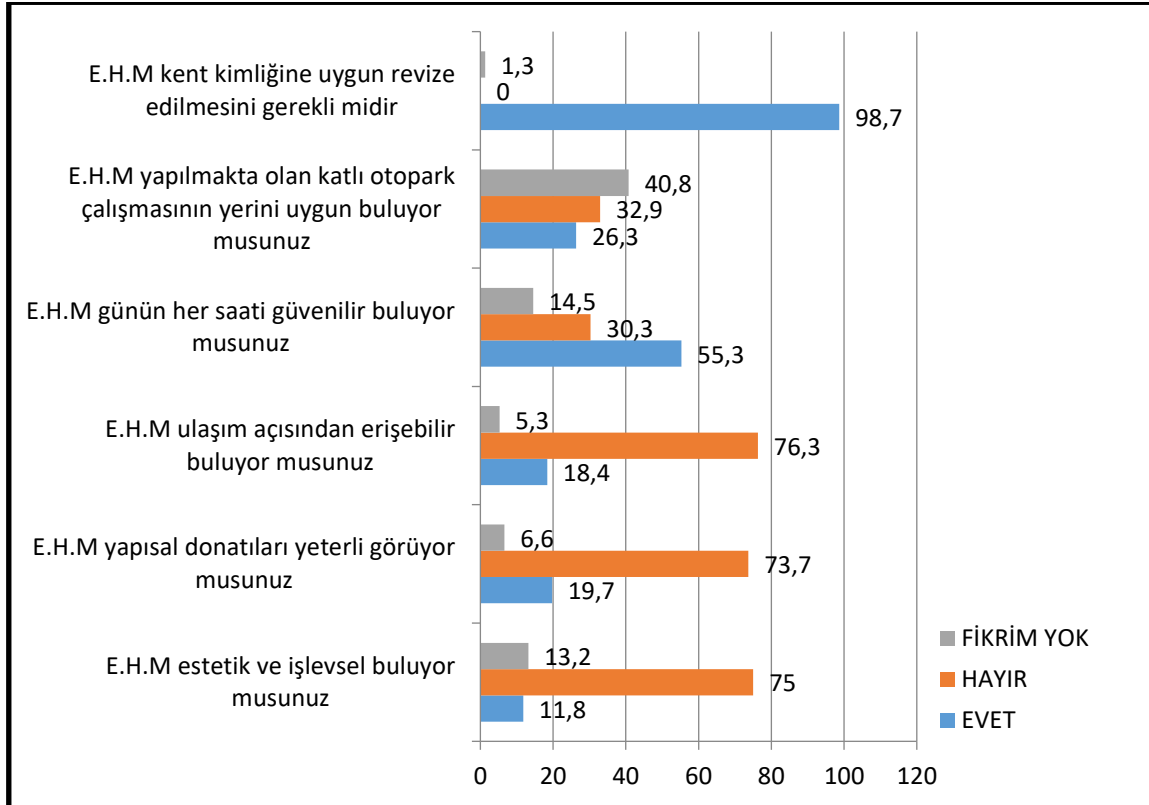
Cinsiyet	Kadın	%59,2
	Erkek	%40,8
Katılımcı Tipi	Öğrenci	%36,8
	Yerli Turist	%6,6
	Yabancı Turist	%1,3
	Yerel Halk	%46,1
	Araştırmacı-Gözlemci	%9,2
Eğitim Durumu	İlköğretim	%5,3
	Ortaöğretim	%1,3
	Lise	%11,8
	Ön Lisans	%17,1
	Lisans	%48,7
	Lisansüstü	%15,8
Yaş	<18	%2,6
	19-25	%44,7
	26-40	%30,3
	41-65	%22,4
	65<	%0
İkametgah	Eğirdir	%43,4
	Isparta Merkez	%43,4
	Ispartaların İlçeleri	%1,3
	Diğer	%11,8

Anket katılımcıların genel eğilim özelliklerine (Tablo 17.2.) bakıldığında alana geliş sıklığında %28,9'nün alana her gün geldiğini belirtirken kalma süresinin %43,4'nü bir saatten az (<1saat) olduğu görülmektedir. Katılımcıların alana ulaşımı %42,1'i yaya olarak, %31,6'sını özel araç sağladığını belirtirken alana %39,9'ü arkadaşları, %28,9'ü ise yalnız geldiklerini belirtmiştir.

Tablo 17.2. Anket katılımcılarının genel eğilim özellikleri

Geliş Sıklığı	Günde 2-3	%9,2
	Her Gün	%28,9
	Haftada Bir Kez	%18,4
	Her Ay Bir Kez	%11,8
	Her Yıl Bir Kez	%15,8
	Diğer	%15,8
Kalma Süresi	<1 Saat	%43,4
	1-3 Saat Arası	%15,8
	3-6 Saat Arası	%7,9
	6-8 Saat Arası	%9,2
	8< Saat	%15,8
Ulaşımı	Özel Araç	%31,6
	Bisiklet	%1,3
	Eğirdir Şehir İçi Seyahat Araçları	%23,7
	Yaya	%42,1
	Diğer	%1,3
Kimle Geldiği	Yalnız	%28,9
	Ailemle	%27,6
	Arkadaşlarla	%39,9
	Diğer	%10,5

Tablo 17.3. Anket katılımcılarının Eğirdir hükümet meydanı ile ilgili genel görüşleri

(*E.H.M= Eğirdir hükümet meydanı)

Anket katılımcılarının Eğirdir hükümet meydanı ilgili genel görüşlerine bakıldığında %75'nin meydanı estetik ve işlevsel bulmadıklarını belirtmiştir. Katılımcıların %73,7 yapısal donatı, %76,3'ü alana olan erişebilirliğini yeterli görmemektedir. Katılımcıların %55,3 alanın güvenilir olduğunu belirtmiştir. Alana yapılmakta olan katlı otopark çalışmasını mevcut yerinin uygunluğu açısından %40,8 fikir sahibi olmadığını %32,9 ise hayır cevabını vermiştir. Ayrıca Eğirdir hükümet meydanının revize edilerek kent kimliğini ön plana çıkartan ve meydan algısını yaratan bir çalışmanın yapılması konusunda anket katılımcılarının %98,7'si evet cevabını belirtmiştir.

Anket çalışmasında katılımcıları alanla ilgili cezbedici noktaların neler olduğu ucu açık soru şeklinde sorulmuş olup çoğunluklu olarak verilen cevaplar şunlardır;

- Alanla içerisinde tarihi dokusunu hala koruyan Eğirdir kalesinin yer alması,
- Meydanı yakın çevresinde Eğirdir belediyesi ve kaymakamlığı gibi stratejik noktaların yer alması,
- Meydanın Eğirdir'in göl manzarasının hakim olması,
- Meydanın Eğirdir otogarına yakın olması,

Ayrıca anket çalışmasında katılımcıları alanla ilgili sorunlar ve eksik noktalarının neler olduğu sorulmuş olup çoğunluklu olarak verilen cevaplar şunlardır;

- Alan içerisinde yer alan tarihi Eğirdir Kalesinin bir obje gibi kalmış ve bundan dolayı kimlik değerini kaybetmiş olması
- Alanın otopark olarak kullanılması ve kişilerde meydan algısını oluşturmaması,
- Her geçen gün alan içerisinde araç yoğunluğunun artması,
- Alanın yakın çevresinde bulunan binaların bakımsız ve kent kimliği ile uyumlu olmaması,
- Alanda kentsel donatı elemanlarının yetersizliği,
- Alanda yeşil doku yetersizliği,

17.3. Bulgular

Eğirdir Hükümet Meydanı Peyzaj Tasarım Yaklaşımı

Kentsel mekanlara bakıldığında en önemli konumda yer alan meydanlar kentte yaşayan insanlar için toplanma, aktivite ve dağılma aynı zamanda sosyal-kültürel, dinsel, siyasi vb. gereksinimlere cevap veren noktalardır. Özellikle bir kentin tarihi, kültürel ve doğal değerlerini korunduğu mekanlardır.

Bu çalışma kapsamında Eğirdir hükümet meydanı için iki adet peyzaj tasarım yaklaşımı öngörülmüştür. Eğirdir hükümet meydanı için öngörülen tasarımlar öncelikli olarak peyzaj mimarlığı ilkeleri açısından işlevsel, canlı, hareketli, dinamik, kimliğe sahip, insan odaklı, sosyal, estetik ve rekreasyonel aktivitelere cevap veren mekan olması doğrultusunda öneriler getirilmiştir. Getirilen öneriler özellikle anket çalışmasında yola çıkılarak çözüm odaklı olması öngörülmüştür. Mevcut alanın meydan algısının oluşturulması, otopark amaçlı kullanımını engellemek, meydan da bir büst oluşturularak meydan algısını güçlendirmek, plastik objelere yer vermek, alanın sert zemin oluşumunu peyzaj çalışmaları ile kırmak, mekanlar arası geçişi sağlamak vb. çözümüne odaklı peyzaj tasarım yaklaşım önerileri getirilmiştir.

Eğirdir hükümet meydanı öngörülen tasarımlarda öncelikli olarak peyzaj tasarım yaklaşımları;

- Eğirdir kent kimliğinden korumak ve meydan tasarımına yansıtma,
- Her kullanıcı için alanın erişebilirliğini sağlamak,
- Fiziksel ve görsel bütünlüğü sağlamak,

- Sosyal açıdan gerekli olanaklarla donatılmış olması,
- Alana Eğirdir kimliği ile ilişkili kentsel donatıların öngörülmesi,
- Meydan içerisinde öngörülen yeşil dokusunun peyzaj tasarım ilkelerine uygun olması,
- Kent estetiğini yansıtan tasarımların yer alması gibi peyzaj tasarım ilkeleri öngörülmüştür.

a) Eğirdir Hükümet Meydanı 1. Peyzaj Tasarım Yaklaşımı

Şekil 17.6. Eğirdir Hükümet Meydanı tasarım önerisi

Şekil 17.7. Eğirdir Hükümet Meydanı tasarım önerisine ait modellemeler

b) Eğirdir Hükümet Meydanı 2. Peyzaj Tasarım Yaklaşımı

Eğirdir Hükümet Meydanı kentin odak noktasında yer alan Eğirdir Kalesi önünde konumlanmış işlevlerini yerine getiremeyen bir meydan olarak tanımlanabilir. Kale Önü Meydanı olarak da adlandırılan meydan etrafını çevreleyen kamusal yapılar ve Eğirdir Kalesi ile sınırlanmaktadır. Meydan yerine getirmesi gereken işlevleri dışında otopark, halk pazarı vb. gibi işlevler yüklenerek kimliğinden uzaklaştırılmıştır. Kentin önemli noktalarından birinde yer alması nedeniyle yoğun bir araç trafiğine maruz kalmaktadır. Anket çalışmaları ve yerinde gözlemler ile çıkarılmış analizler sonucu meydanın kimlik kazanması gerekliliği öngörülmektedir. Hükümet Meydanı ve çevresinde yer alan kamusal, ticari ve konutlar ile birlikte bütüncül ele alınan alanda peyzaj tasarım önerileri geliştirilmiştir.

Bu önerinin geliştirilmesinde,

- Alanın araç ve yaya tarafından yoğun kullanılması,
- Meydan işlevini yitirmiş olması,
- Eğirdir kalesinin önemli bir tarihe sahip olması ve meydanı kucaklaması,
- Meydanın kentlinin birçok ihtiyacını karşılayacak olması gibi faktörler göz önünde bulundurulmuştur.

Meydan yeni yapılacak olan çarşı, pazar gibi işlevler yüklenecek olan yapı ile Belediye binası arasında kalan alan içerisinde tasarlanmıştır. Uygulanacak olan yarı açık-kapalı mekanlara

sahip çarşı projesi göz önünde bulundurularak meydan, çarşı ve çevresindeki kamusal yapılar (Belediye, İlköğretim Okulu, Hükümet Konağı vb.) arasındaki olası sirkülasyonlar düşünülerek tasarlanmıştır. Meydanda yer alacak çarşı niteliğindeki yapı ile meydan ilişkisini kuvvetlendirmek amacıyla giriş çıkış akslarına önem gösterilmiştir.

Alanın mevcutta otopark olarak kullanılması meydanın işlevini yitirmesindeki en önemli sorun olarak görülmektedir. Otopark sorunu yer altı otopark çözümlenmesi ile kısmi olarak çözülmüştür. Mevcut alanda kamusal yapıların bulunması nedeniyle alana kontrollü araç girişi yapılması önerilmiştir. Sokak iyileştirme projesi ile bütüncül ele alınan alanda yaya öncelikli bir alan olması sağlanmıştır.

Meydanda mevcutta bulunan Atatürk Büstü revize edilerek bir tören alanı oluşturulmuştur. Meydanda oluşturulan yeşil doku ile doğal gölgelik alanlar oluşturulmuş ve kentlinin dinlenme seyretme gibi temel ihtiyaçlarının giderilmesi düşünülmüştür. Belediye Binası ve Çarşı arasında oluşturulmuş yeşil koridor ile alan bitkisel materyalin yardımıyla ikiye bölünerek serbest kullanım alanı oluşturulmuştur. Suyun davet edici özelliği meydana çekici bir özellik katması nedeniyle alana girişte konumlandırılmıştır. Medrese ve Eğirdir Kalesi arasında kalan alanda tasarlanan proje ile kesintisiz bir yaya ulaşımı öngörülmüştür.

Şekil 17.8. Eğirdir Hükümet Meydanı peyzaj konsept tasarım önerisi

Kaynaklar

- Küçükerbaş, E. V., Özkan, M. B., 1999. Kemalpaşa Kentsel Dış Mekanlarının İrdelenmesi. Kemalpaşa Kültür ve Çevre Sempozyumu, 3-5 Haziran 1999, 105-112 s.
- Küçükerbaş, E. V., Özkan, M. B., Malkoç Yiğit, E., Sönmez Türel, H., Altuğ, İ., Önen, E., 2006. Kula Meydanı'nın Geliştirilmesine Yönelik Kentsel Tasarım Senaryoları. Geçmişten Geleceğe Köprü: Yanık Ülke Kula Sempozyumu, 1-3 Eylül 2006, Kula, ISBN: 978-975-483-725-4, 521 s.
- Önder, S., Aklanoğlu, F., 2002. Kentsel Açık Mekan Olarak Meydanların İrdelenmesi. Selcuk Journal of Agriculture and Food Sciences, 16(29), 96-106.
- Bağbaşı, G., 2010. İstanbul Kent Meydanlarının Peyzaj Mimarlığı İlkeleri Açısından İrdelenmesi: Sultanahmet, Beyazıt, Taksim, Beşiktaş, Ortaköy Meydan Örneği. Bartın Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, Bartın, 201.

BÖLÜM 19:

EĞİRDİR KENT MERKEZİ ULAŞIM SİSTEMİNDE MEVCUT SORUNLAR VE İRDELENMESİ

- Fatma ÖZKAN
- Dr. Öğr. Üyesi Ali ÖZ
- Dr. Öğr. Üyesi Abdullah DEMİR
- İskender Emre GÜL
- Prof. Dr. Atila GÜL

19. EĞİRDİR KENT MERKEZİ ULAŞIM SİSTEMİNDE MEVCUT SORUNLAR VE İRDELENMESİ

Öz:

Kent içi ulaşım amaçlı kullanılan mekanlar, kentin yaşayan mekanları olup aynı zamanda kentin imajı ve mekânsal kalitenin elde edilmesinde en önemli bileşenlerinden birisidir. Bu çalışmada Isparta İli Eğırdır İlçesi kent merkezi ulaşımının mevcut durumunun tespiti ve analizi yapılarak önerilerin getirilmesi amaçlanmıştır. Çalışmada elde edilen bulgular doğrultusunda Sakin Şehir unvanına sahip olan Eğırdır İlçe Merkezinde ulaşım sistemlerinin planlanması ve yönetiminde bazı eksiklikler ve sorunlar olduğu belirlenmiştir. Bu amaçla kent planlama ve yönetim sürecinde ulaşım sisteminin kentin tüm bileşenleri dikkate alınarak daha kolay erişilebilir, araç kullanım bağımlılığını en aza indiren, yaya ve bisiklet ulaşımını ön planda tutan, ulaşım ile yeşil alan ilişkisini ve bitkilendirme kombinasyonlarını iyi kurgulayan, ulaşım alt ve üst yapısının bütüncül ele alındığı, teknolojik gelişmelerin yansıtıldığı, estetik ve işlevsel amaçları öngören güncel çözümler üretilmesi gerekmektedir.

Anahtar Kelimeler: Eğırdır, kent, ulaşım, erişebilirlik, GZFT, planlama

SUGGESTIONS AND THE CURRENT PROBLEMS ON ROAD TRANSPORTATION OF EĞİRDİR CITY CENTER

Abstract:

The spaces used for urban transportation purposes are the living spaces of the city and at the same time, they are one of the most important components of the city's image and spatial quality. In this study, it is aimed to determine and analyze the current situation of the city center transportation in Eğırdır District of Isparta Province and to bring suggestions. According to the findings obtained in the study, it has been determined that there are some deficiencies and problems in the planning and management of transportation systems in Eğırdır District Center, which has the title of SlowCity (cittaslow). For this purpose, taking into account all components of the transportation system in the urban planning and management process, it is more easily accessible, minimizes vehicle use dependency, prioritizes pedestrian and bicycle transportation, establishes the relationship between transportation and green areas and vegetation well, and the infrastructure of transportation is integrated. It is necessary to produce up-to-date solutions in which technological developments are reflected and anticipate aesthetic and functional goals.

Keywords: Eğırdır, urban, transportation, accessibility, SWOT, planning

19.1. Giriş

Ulaşım, arazi kullanım biçimlerinden birisi olup çeşitli arazi kullanımlarının birbirleri ile ilişkilerini kuran bağlayıcı, yönlendirici ve birleştirici özelliğe sahiptir. Ulaştırma ise bağlayıcının veya birleştiriciliğin niteliksel ve niceliksel durumunu ifade eder. Bir yerleşmede ulaşım mekânları için ayrılan kullanım yüzeyi, yerleşme toplam yüzeyinin %20 ile %40'ı arasında değiştiği öngörülmektedir (Gündüz, Kaya ve Aydemir, 2011).

Ulaşım sistemi, alt yapı ve üst yapı olarak iki önemli bileşeni vardır. Ulaşım alt yapısının en önemli öğeleri yollar ve terminal alanları, üst yapısının en önemli öğeleri ise taşıtlar ve trafiktir. Burada yol deyimi hem yaya, hem de taşıt türlerine göre ayrı ayrı yapımla özelliği gösteren yolların tamamını kapsamaktadır. Trafik deyimi ise, hem taşıt, hem de yaya trafiğini içermektedir(URL,3).

Kentsel bir yol, taşıtlar için ve yayalar için ayrılmış bölümleri, yani platform ve kaldırım ile bir bütündür, dolayısı ile üzerinde her iki trafik birden yer almaktadır (URL,3). Duraklar, istasyonlar, terminaller, aktarma alanları ile yollar ulaşım alt yapısının önemli unsurlarıdır. Bu yapıya ayrıca taşıtların genel depolanma alanları, bu depo alanlarının demiryollarında olduğu gibi triyajları, ilişkin bakım onarım alanları da dâhildirler. Ulaşım alt yapısı aynı zamanda denetim ve yönetim işlevleri ilişkin ışıklı trafik işaretleri ve bunların birbirleri ile ilişkilendirilmesini, trafik adaları gibi kanallama öğelerini, elektrikli sistemlerde olduğu gibi güç istasyonları ve alt istasyonlarını, köprü vb. sanat yapılarını ve diğer teknik öğeleri de

kapsamaktadır (URL,3) . Ulaşım üst yapısının önemli iki ögesi ise taşıtlar ve trafiktir. Dolayısı ile bir yayalaştırma düzenlemesinde yaya yolu ulaşım alt yapısını, yaya trafiği ise üst yapısını ilgilendirmektedir. Kentsel ulaşım planlaması buna göre ulaşım alt ve üst yapı öğeleri ilişkin düzenlemelerin tümü ile ilgilidir (Kaplan, 1991).

Bu çalışmada Isparta İline bağlı Eğirdir kent merkezinin mevcut ulaşımının mevcut durum tespit edilmiş ve analizi yapılarak geleceğe yönelik öneriler oluşturulmuştur.

19.1.1 Ulaşım ve Ulaşım Planının Önemi

Ulaşım, insan, hayvan veya nesnenin bir yerden başka bir yere olan hareketidir. Ulaşım insanların yerleşik hayata geçmesi ile zamanla önem kazanmış ve insanların temel gereksinimlerinden biri haline gelmiştir (Yayla, 2011). Yerleşimlerin büyüyeyerek kentsel mekanlara dönüşmesi sonucu ulaşım ve ulaşılabilirlik çok daha önemi hale gelmiştir. Kent içi ulaşım, kent içinde gerçekleşen kentli nüfusa ait yolculuk ve mal hareketlerini kapsar ve kentte yaşayanların günlük faaliyetleriyle ilişkilidir. Kent içi ulaşım ilk zamanlarda sadece yaya olarak ya da hayvanların çektiği araçlar kullanılarak gerçekleştirilebilmişken, zamanla çalışanların işyerlerine ve evlerine ulaşma ihtiyacı ortaya çıkmış, aynı zamanda kent içi ulaşım türlerinin bugüne kadar gelen değişiminin de başlangıcı olmuştur (Öncü, 1997).

20. yüzyılın ilk yarısında daha çok Kuzey Amerika'da görülen otomobilleşme, 1950'ler sonrasında Avrupa'ya sıçramıştır. Kuzey Amerika şehirlerinin, özellikle Pasifik kıyısına yakın olanların otomobile olan bağımlılığı otomobil ile birlikte gelişme özellikleri göstermelerinden kaynaklanmaktadır. Otomobilleşme süreci farklı ülkelerde farklı zamanlarda ortaya çıksa da şehirler üzerindeki etkileri benzer olmuştur. Günümüzde otomobilin hareketli ve durağan hali şehirlerde trafik sıkışıklığı, toprağın verimsiz kullanımı, çevre, hava ve gürültü kirliliği, artan ulaşım maliyetleri ve zaman kayıpları gibi sorunlara neden olmaktadır. Bu bağlamda sürdürülebilir bir çevre ve yaşanabilir bir şehir için otomobile dayalı ulaşımın kontrol edilmesi ve stratejik olarak yönetilmesi gerekmektedir (İSPARK, 2016).

Kentsel düzeyde düşünüldüğünde, ulaşım dikkate alınması gereken problemlerden birisi olarak gözükmektedir; kent sakinleri için daha iyi yaşam standartlarına ve çevre için daha az kirlenme seviyelerine ulaşılabilmesi için ulaşım iyileştirilmesi gereken bir husustur (Keskin, 2006). Kent planlamalarında otomobile bağımlılığı en aza indirmek, yaya hareketini ve bisiklet kullanımını arttırmak, hava kirliliği ve enerji harcamalarını en aza indirmek, daha kolay erişilebilir, her şeyi bir araya getiren, konutu ve çalışma yerlerini, alışveriş mekânlarını, toplumsal, rekreatif ve eğitimle ilgili işlevleri bir araya getiren çözüm önerilerin getirilmesi gerekmektedir (Yılmaz, 2006).

Ülkemizde 1950'li yıllardan itibaren köylerden kentlere doğru göç başlamış ve kentlerdeki nüfus oranı sürekli bir artış göstermiştir (Güreşçi, 2012). Sürekli gelişen kentler, yaşam koşulları ile birlikte ulaşım talebi ve eğilimlerde de önemli değişimlere ve artışlara yol açmıştır. Sonuçta kentlerde motorlu araç ulaşımı daha baskın hale gelmiştir.

Karayolu ağı sınıflandırılırken birçok kritere göre sınıflandırma yapılabilir. Bunlardan bazıları; yol üst yapıları (kaplamaları), şerit sayıları ve genişlikleri, hizmet seviyesi ve fonksiyonudur. Karayolu sınıflandırması şehir planlaması ve ulaştırma yönetimi açısından çok önemli bir parametredir. Bu nedenle karayollarının yapımı, işletilmesi ve yönetimi açısından çok önemli olup, sınıflandırmanın net ve pratik olması gerekmektedir (Yoldaş, 2008).

Karayollarının sınıflandırılması

Karayolları Genel Müdürlüğü (KGM)'ne göre sınıflandırma

5539 sayılı Karayolları Genel Müdürlüğü'nün Kuruluş ve Görevleri Hakkında Kanununun 15. Maddesine göre Karayolları Genel Müdürlüğü'ne ait yollar üç sınıfa ayrılmış ve aşağıdaki şekilde tanımlanmıştır (KGM, 2005).

- Otoyollar
- Devlet yolları

- İl yolları

Türk Standartları Enstitüsü (TSE) Kurumuna Göre Yol Sınıflandırması

Türk Standartları Enstitüsü'nün kabullerinde, trafik kapasitesine göre, şehir içi yolları beş sınıftan oluşmaktadır. Bunlar; (Tekin, 2007).

- **Çevre Yolu:** Şehrin bölümlerini birbirine veya şehri şehirler arası diğer yollara bağlayan yoldur.
- **Şehir İçi Bölge Bağlantı Yolu:** Değişik bölgeleri birbirine bağlayan yoldur.
- **Şehir İçi Bölge Toplayıcı Yolu:** Şehir bölgelerinin iç trafiğini toplayıp bölge dışına aktaran yoldur.
- **Şehir Bölge İçi Yolu:** Bölgenin iç trafiğine hizmet eden yoldur.
- **Servis Yolu:** Ekspres yol ve otoyol gibi transit yollarla, birinci derecedeki yolların kapasitesini düşürmemek amacıyla bu yolların yanında bölge içi trafiğini toplayıp ve onlara belli mesafelerden giriş-çıkışı sağlayan yoldur. Burada belirtilen beş sınıf yol, yalnızca kent içindeki yolların sınıflandırılması olarak verilmiştir. Bunların yanında kent dışından geçerek kentler arası seyahati sağlayan bir de "transit yol" sınıfı bulunmaktadır (Tekin, 2007).

Tablo 19.1. Yol sınıfı ve gruplarına göre trafik şeridi genişliği (m) (TSE, 1989)

YOL SINIFI	GRUBU	BÖLÜNMEMİŞ YOL			BÖLÜNÜŞ YOL		
		İKİ YÖNDEKİ TOPLAM TRAFİK ŞERİDİ			İKİ YÖNDEKİ TOPLAM TRAFİK ŞERİDİ		
		İki Şeritli Yolda Her bir Şerit	Üç Şeritli Yolda Her bir Şerit	Dört Ve Daha Fazla Şeritli Yolda Her bir Şerit	İki Şeritli Yolda Her bir Şerit	Üç Şeritli Yolda Her bir Şerit	Dört Ve Daha Fazla Şeritli Yolda Her bir Şerit
I- ÇEVRE YOLU	1.DERECE YOL			3,60 (3,50)*	3,50	3,25	3,25
	2.DERECE YOL			3,25	3,25	3,00	3,00
II- ŞEHİR İÇİ BÖLGE BAĞLANTI YOLU	1.DERECE YOL	3,60 (3,50)*	3,50 (3,25)*	3,25 (3,00)*	3,50 (3,25)*	3,25 (3,25)*	3,25 (3,00)*
	2.DERECE YOL	3,50 (3,25)*	3,25 (3,00)*	3,00	3,25 (3,00)*	3,00	3,00
III- ŞEHİR İÇİ BÖLGE TOPLAYICI YOL	-	3,50 (3,00)*	3,25 (3,00)*	3,00	3,25 (3,00)*	3,00	3,00
	-						
IV- ŞEHİR BÖLGE İÇİ YOL	-	3,25 (3,00)*	3,00 (2,75)*	3,00 (2,75)*			
	-						
V- ŞEHİR SERVİS YOLU	-	3,00 (2,75)*	2,75				
	-						

İstanbul Büyükşehir Belediyesi (İBB)'ne Göre Yol Sınıflandırması

Büyükşehir Belediyesi ana arterlerin yapım, bakım ve onarımından sorumludur. Bu yollarda trafiğin düzeninden altyapısına ve güvenliğine kadar bütün işlemler Büyükşehir Belediyesi tarafından gerçekleştirilir (Tekin, 2007; UKOME, 1986). Ana arterler dışındaki yollar, ilçe ve belde belediyeleri sorumluluğundadır. Bu yollardaki bakım, onarım ve diğer tüm işlemler bağlı bulunduğu belediyeler tarafından gerçekleştirilir. Fakat İstanbul Büyükşehir Belediyesi tarafından onaylanır. Şerit genişlikleri dünya standartlarına göre 3,50 metredir. Ancak şehir içinde zorlayıcı şartlarda 3,25 m alınmasına rağmen, İstanbul'da topoğrafik zorunluluk açısından 3,00 m alınabilir. Ayrıca kentin daha önce de belirtilen topoğrafik ve tarihi zorunluluklarından dolayı yerleşim merkezleri arasındaki 2 şeritli bazı ana bağlantı yolları da ana arter olarak nitelendirilebilirler (UKOME, 1986).

Yol ağı "**şerit sayılarına**" göre; 1 şeritli, 2 şeritli, 3 şeritli, 4 şeritli, 2x2 şeritli, 6 şeritli ve 2x3 şeritli olarak 7 ana sınıfa ayrılmıştır. Bu yollarda "**hizmet seviyesi**" açısından; ana arterler, dağıtım yolları, toplayıcı yollar ve servis yolları olarak 4 ana grupta; trafik akışı açısından ise yollar, tek yönlü ve çift yönlü olarak 2 ana grupta toplanmıştır. Karayollarının projelendirilmesi ve işletilmesi sırasında yolların önemine göre sınıflandırılması gerekmektedir. Bu sınıflandırma yardımıyla projelendirme, yapım, bakım-onarım ve işletme sırasında hangi tip standartların kullanılacağı açık bir şekilde belirlenmiş olur. Böylece belirtilen hususlarda karar verme işlemi,

daha hızlı ve kolay yapılabilir. (UKOME, 1986). Sınıflandırma birkaç farklı şekilde yapılabilir. Bunlar;

- Şerit sayıları ve genişliklerine
- Şehir otoyollarında şehir merkeziyle olan ilişkilerine
- Üst yapılarına
- Fonksiyonlarına
- Yoğunluklarına ve hizmet seviyelerine göre (Yoldaş, 2008).

Kentlerde ulaşım planlaması, şehir plancısı, peyzaj mimarı, inşaat mühendisleri, yapı mimarı, ekonomist, jeoloji mühendisi, işletmeci, istatistikçi, endüstriyel ürün tasarımcısı gibi disiplinlerden oluşan disiplinler arası bir organizasyon sürecini içermelidir.

19.2. Materyal ve Yöntem

Çalışma alanı Isparta iline bağlı Eğirdir İlçe Merkezidir. Alanın kuzeyinde Yalvaç ve Gelendost ilçeleri, doğuda Şarkikaraağaç ve Aksu ilçeleri, güneyde Sütçüler ilçesi, güneybatıda Burdur ili, batıda Isparta merkez ve Atabey ilçeleri ile kuzeybatıda Senirkent ilçesi bulunmaktadır. İlçenin kuzey kesiminde oldukça büyük bir alanı kaplayan Eğirdir Gölü ile, göl alanını Isparta'dan ayıran dağlar, ilçenin yüzey şekillerinin esasını oluşturur. Kuzeybatıda Barla Dağı, batıda Davraz Dağı, doğuda ise bu kesimi kuzey-güney doğrultusunda kesen Dedegöl Dağı yer almaktadır (URL, 1).

2019 nüfus sayımı sonuçlarına göre toplam nüfus 31.632'dir. Bu nüfus %50,69 (16.035) erkek ve %49,31 (15.597)'ü kadından oluşmaktadır. İlçe Merkez nüfusu 16817 olup İlçe Belde/Köy toplam nüfusu ise 14815'tür (URL, 2).

Eğirdir ilçe merkezi, Isparta - Konya - Adana devlet yolu üzerindedir. İlçenin bütün köyleri ile yol bağlantısı vardır. Ayrıca Isparta ilçe merkezden İlçe'ye demiryolu bağlantısı da bulunmaktadır. İzmir-Aydın demiryolunun Eğirdir'e ulaştırılması 1912 yılında gerçekleştirilmiştir. Eğirdir'in Isparta'ya uzaklığı 36 km'dir. Eğirdir ekonomisinin en önemli gelir kaynağı ihracata dönük olan elma ve su ürünleridir. Bunlardan başka hayvancılık, küçük sanatlar, orman ürünleri gibi ekonomik faaliyet dalları da sayılabilir. Kırsal kesimde halkın tamamı tarımla uğraşırken, büyük bir bölümü de tarımdan arta kalan bazı zamanlarda halı dokumaktadırlar (URL, 1). İlçenin yüz ölçümü 1.227 km²'dir.

Isparta ili toplam 179426 adet motorlu kara taşıt sayısı ile Türkiye'nin 29'uncu İli olarak yer almaktadır (TÜİK, 2020). Eğirdir İlçesinde ise 15419 adet kara taşıtı sayısı ile Isparta İlinin %8,58'ini oluşturmaktadır. Eğirdir İlçesindeki toplam motorlu kara taşıt sayısının %36,6 sı otomobiller oluşturmaktadır (Isparta Trafik Tescil Şube Müdürlüğü, 2020).

Tablo 19.2. İllere göre motorlu kara taşıtları sayısı (TÜİK, 2020; Isparta Trafik Tescil Şube Müdürlüğü, 2020)

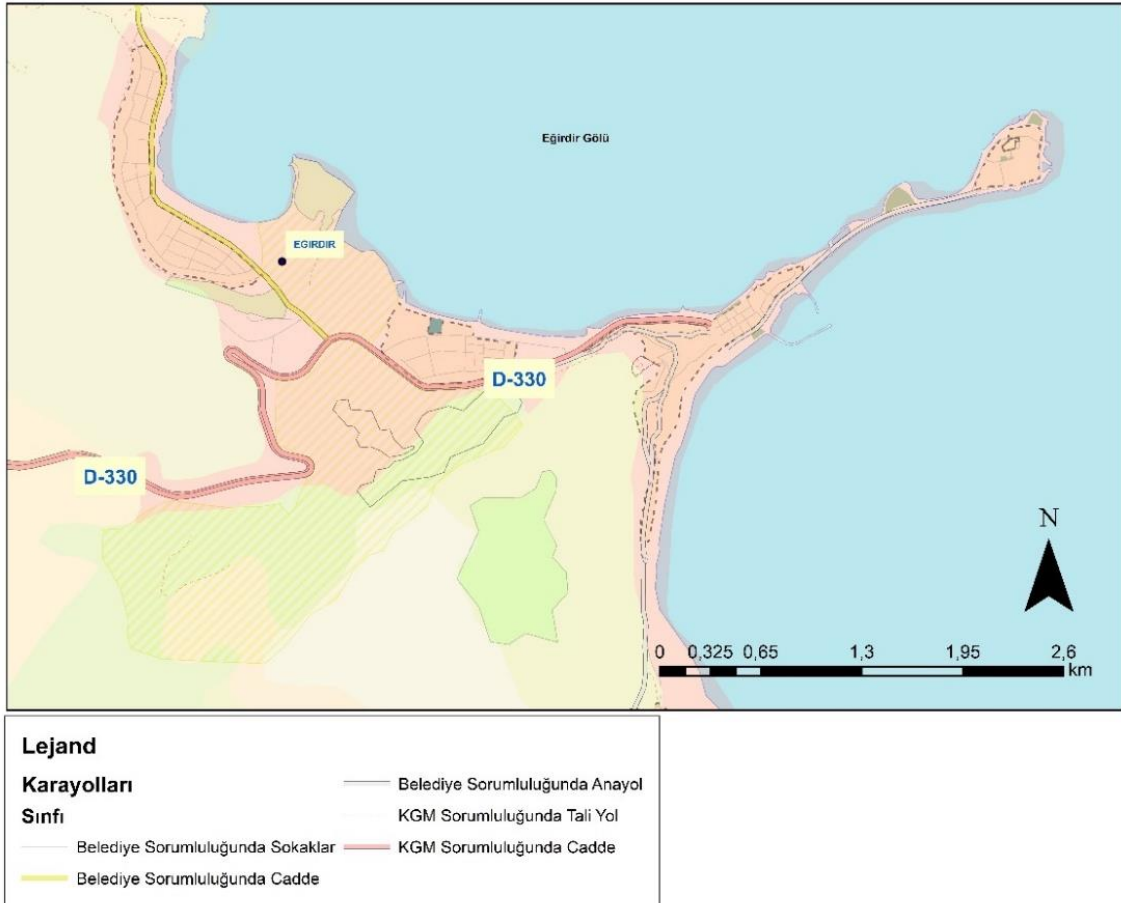
İl (Provinces)	Toplam (Total)	Otomobil (Car)	Minibüs (Minibus)	Otobüs (Bus)	Kamyonet (Small truck)	Kamyon Truck	Motosiklet Motorcycle	Özel Amaçlı TaşıtlarSpecial purpose	Traktör
Türkiye	23.361.022	12.641.630	495.111	213.249	3.829.499	847.342	3.351.122	66.039	1.917.030
Isparta	179.426	82.093	2.482	1.437	25.439	4.562	40.059	447	22.907
Eğirdir	15419	5657	322	163	2283	424	2236	173	4161

Çalışmada Yöntem olarak; Konu ile ilgili literatür çalışmaları incelenmiştir. Çeşitli kamu ve özel kuruluşların bünyesinde mevcut bulunan ulaşım ve trafik ile ilgili mevcut bilgiler toplanmıştır. Eğirdir ulaşım sistemi ile ilgili mevcut bilgiler ve Eğirdir İlçesi nazım imar planı altlık olarak kullanılarak, CBS ortamında sayısallaştırılmıştır. Mevcut verilerin değerlendirilmesi, gözlem ve İncelemeler sonucu GZFT ile mevcut durum tespiti ve sorunlar belirlenmiştir. Ulaşım ile ilgili öneriler geliştirilmiştir.

Eğirdir İlçesi nazım imar planından yararlanılarak, mevcut ulaşımı daha detaylı ve sistemli inceleyebilmek amacıyla farklı bölgelere ayrılmıştır. Çalışma alanı; Altinkum Mahallesi, Bağlar Mahallesi, İlçe Merkezi, Eğirdir Yeşil Ada, Yazla Mahallesi ve Yeni Mahalle olarak altı farklı bölgeye ayrılmıştır. Her mahalleye yönelik mevcut karayolu ulaşım ağı, yollarda sorumlu kurumlar, yol tipleri sınıflandırması, yaya kaldırım durumu, ulaşım zemin kaplama malzemeleri, mevcut yollardaki araç trafiği yoğunluklarına yönelik veriler elde edilerek irdelenmiştir.

19.3. Eğirdir İlçe Merkezi ulaşım sistemi mevcut durumu ve irdelenmesi

Eğirdir İlçe Merkezi sınırları içerisinde belirlenen yollar üzerinde sorumluluğu olan kurumlar Şekil 19.1'de verilmiştir. Buna göre Isparta Konya ulaşımını sağlayan D-330 karayolu KGM sorumluluğunda olup bunun dışındaki diğer yollar ise Eğirdir Belediyesi sorumluluğundadır.

Şekil 19.1. Eğirdir İlçesi yollarının sorumlu kurumları

Eğirdir ilçe merkezi sınırları içerisindeki mevcut yollar yol genişlikleri ve şerit sayılarına göre sınıflandırılmıştır. Buna göre;

- 7 m'den az yollar **sokak**,
- 7-10 m arasında olan yollar **cadde**,
- 10 m ve üzeri yollar **bulvar** olarak sınıflandırılmıştır.

Tablo 19.3. Eğirdir ilçesi yol sınıfları

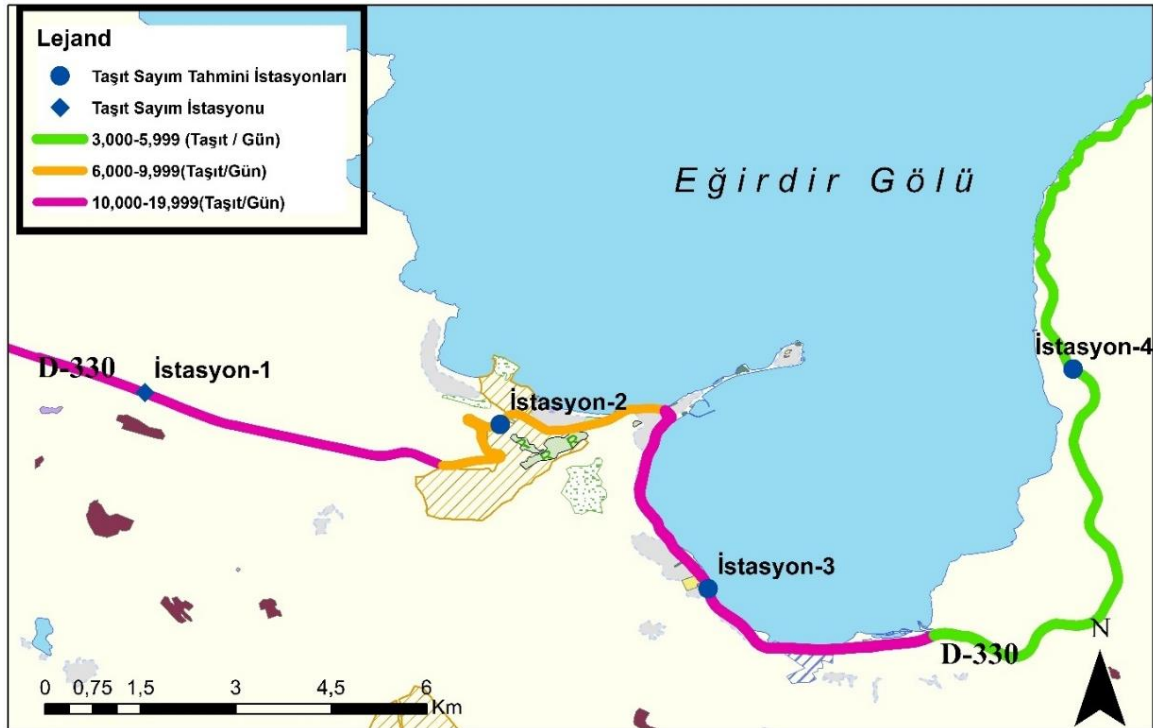
Yol Sınıfı	Toplam Uzunluk (km)	Yüzdesi (%)
Bölünmüş Yol	16,38	13,03
Araç Trafığına Kapalı Yol	1,30	1,03
Cadde	19,17	15,24
Sokak	63,58	50,56
Servis Yolu	7,23	5,75
Tali Yol	18,09	14,39
Toplam	125,75	100

Eğirdir İlçe Merkezi imar sınırları içerisinde toplamda 125,75 km'lik ulaşım ağı tespit edilmiştir. Ulaşım ağının yaklaşık %50 si sokak, %5,2 si cadde, %14,39 u tali yol ve %13,03 ü ise bölünmüş yol oluşturmaktadır. Eğirdir ilçesi araç yollarının zemin malzemesine göre mevcut yol uzunlukları Tablo 19.4 de verilmiştir.

Tablo 19.4 Eğirdir ilçesi araç yollarının zemin kaplama durumu

Yol Zemini	Uzunluk (km)	Yüzde (%)
Asfalt	101,13	87,36
Stabilize Yol	5,35	4,62
Kilit Parke Taşı	9,27	8,01
Toplam	125,75	100

Eğirdir Kent Merkezindeki mevcut karayollarındaki araç trafiği yoğunluğu Karayolları Genel Müdürlüğü'nün taşıt sayım istasyonlarına göre 2019 yılı için verileri Şekil 19.2. de verilmiştir. Ayrıca KGM tarafından ölçülen 5 yıllık toplam araç sayısı ve araç tipleri de Tablo 19.5 de verilmiştir. Buna göre 2019 yılı diğer yıllara göre daha fazla araç yoğunluğu yaşanırken özellikle en fazla 3 nolu ve 1 nolu İstasyonların bulunduğu yollarda araç sayısı daha fazla bir yoğunlukta kullanıldığı belirlenmiştir.

Şekil 19.2. 2019 yılı Eğirdir karayolları araç sayısı yoğunlukları

Tablo 19.5. Eğirdir yıllara göre ölçülen trafik hacmi

Yıl	İstasyon	Araç Tipleri				Toplam	
		Otomobil	Orta Yüklü Ticari Araç	Otobüs	Kamyon		Kamyon+Römork Çekici+ Römork
2019	İstasyon-1	8781	814	70	382	465	10512
	İstasyon-2	7335	966	94	568	443	9406
	İstasyon-3	11143	1522	95	668	445	13873
	İstasyon-4	3738	452	98	378	272	4938
2018	İstasyon-1	8418	814	73	441	467	10213
	İstasyon-2	7031	965	98	656	445	9195
	İstasyon-3	10682	1521	99	772	448	13522
	İstasyon-4	3569	413	90	362	264	4698
2017	İstasyon-1	8318	617	83	570	430	10213
	İstasyon-2	6526	797	120	704	367	8514
	İstasyon-3	10078	1168	113	959	372	12690
	İstasyon-4	3607	341	91	372	220	4631
2016	İstasyon-1	7993	463	72	785	357	9670
	İstasyon-2	6671	555	97	902	302	8527
	İstasyon-3	10357	832	79	1411	311	12990
	İstasyon-4	3117	247	106	470	205	4145
2015	İstasyon-1	7450	446	89	738	336	9059
	İstasyon-2	6218	534	120	848	284	8004
	İstasyon-3	9653	801	98	1327	293	12172
	İstasyon-4	1742	149	92	344	169	3959
2014	İstasyon-1	5502	461	111	811	224	7109
	İstasyon-2	7197	714	100	1000	226	9237
	İstasyon-3	2210	214	97	443	155	3119
	İstasyon-4	2227	224	94	438	173	3156

Eğirdir İlçe Merkezi imar sınırları içerisinde yer alan tüm ulaşım ağı Eğirdir'in Mahalle sınırlarına göre altı farklı paftaya bölünmüştür. Eşit boyutlarda olmayan bu paftalar Eğirdir ilçesine ait ulaşım durumunu, kavşak noktaları, trafik ışıkları, kullanım tipleri ve şerit sayısı, otobüs/dolmuş durakları, karayolu durumu, yol kaplama durumu, kaldırım mevcudiyeti, kaldırımın genişlikleri ve bunlarla ilgili haritalar mahalle düzeyinde verilmiştir.

Eğirdir ilçe merkezinin ulaşım bilgileri 6 Mahalle ölçeğinde bilgiler aşağıdaki haritalarda verilmiştir.

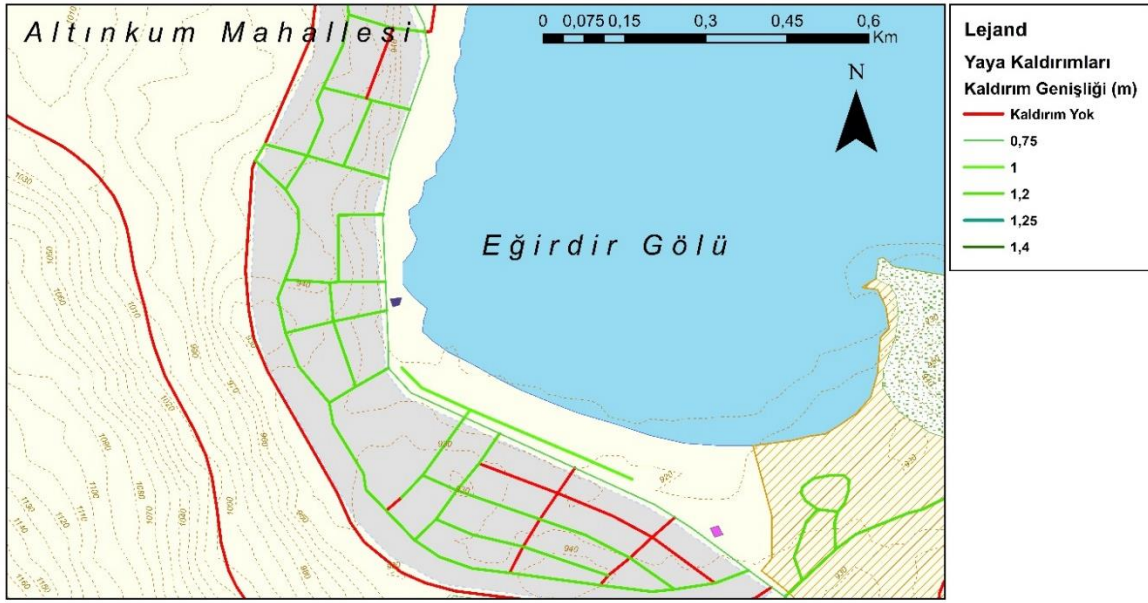
a. Altinkum Mahallesi: Bu Mahalleden geçen ve Eğirdir- Barla yolu olarak kullanılan bölünmüş yol üzerinde 4 durak mevcuttur. Caddelerde ise 7 adet durak yer almaktadır (Şekil 19.3a.). Cadde ve sokaklarda yol genişlikleri değişkenlik göstermekte olup genelde 6 m genişliğindedir (Şekil 19.3b). Kaldırım bir çok sokak ve caddelerde bulunmazken genelde 0,75 - 1 m arasında kaldırım genişliğine sahip olduğu görülmüştür (Şekil 19.3c). Bölünmüş yol ve caddeler çoğunlukla asfalt zeminle kaplı ve sokakların çoğunluğu ise kilit taş olarak döşenmiştir (Şekil 19.3d).

Şekil 19.3a. Altinkum Mahallesi ulaşım durumu haritası

Şekil 19.3b. Altinkum Mahallesi yol sınıfları

Şekil 19.3c. Altinkum Mahallesi yaya kaldırım durumu

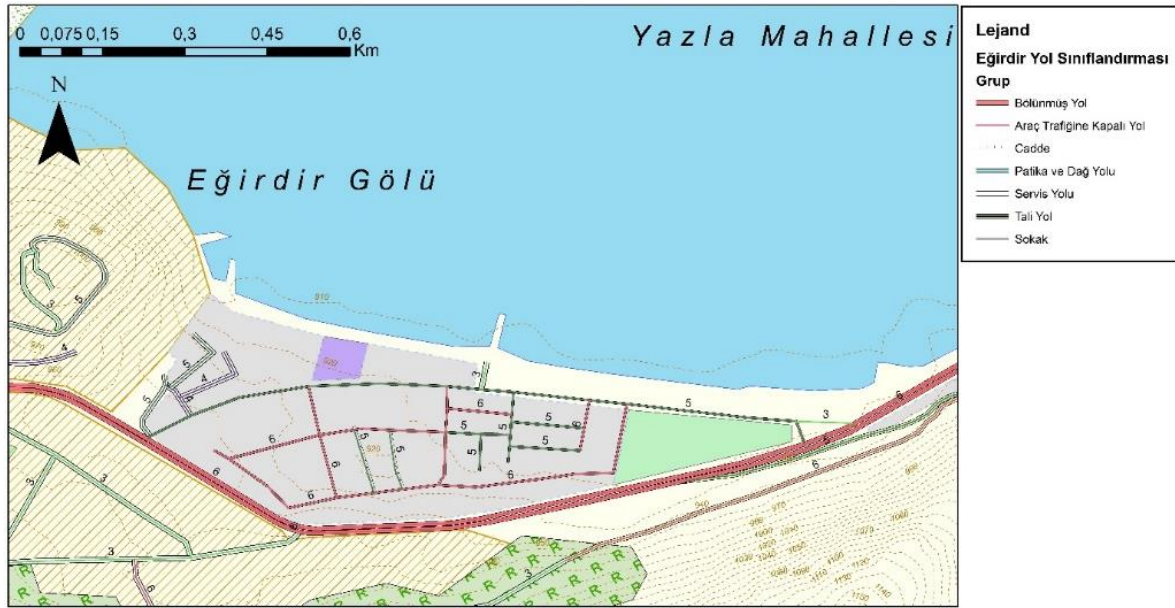

Şekil 19.3d. Altinkum Mahallesi zemin kaplama durumu

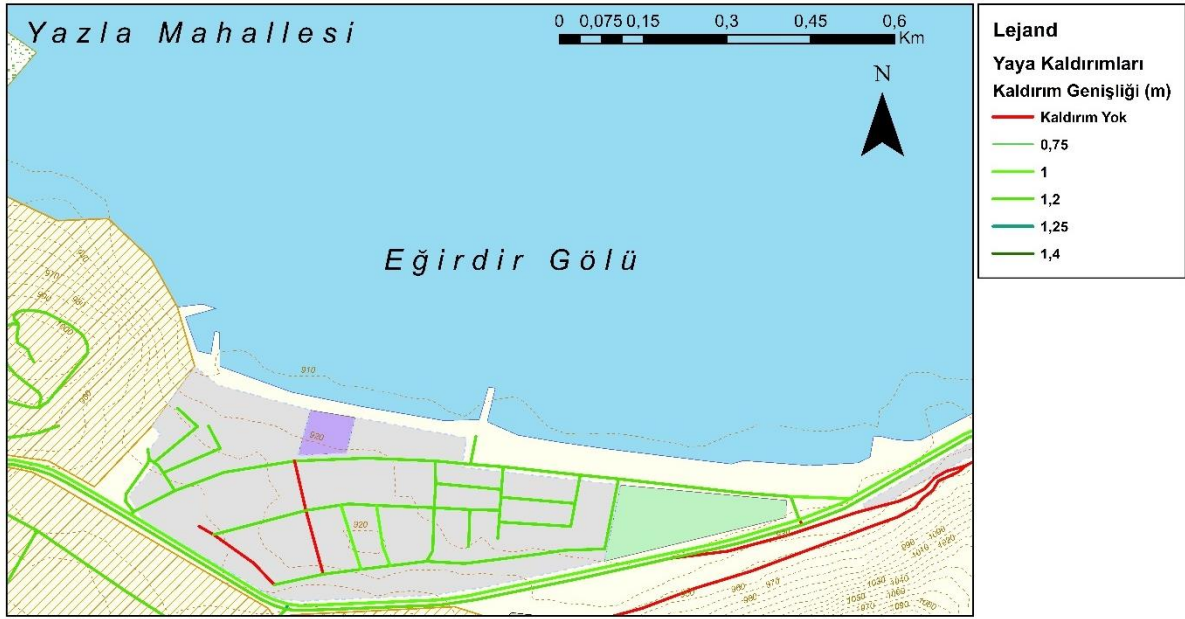
b. Yazla Mahallesi: Bu Mahalleden geçen ve Eğirdir-Barla yolu olarak kullanılan bölünmüş yol üzerinde 2 kavşak ve 5 durak mevcuttur. Caddelerde ise 4 adet durak yer almaktadır (Şekil 19.4a). Cadde ve sokaklar genelde 5 veya 6 m yol genişliğine sahiptir (Şekil 19.4b). Kaldırım, bazı sokaklarda bulunmazken genelde 0,75 m-1 m arasında kaldırım genişliğine sahip olduğu görülmüştür (Şekil 19.4c). Bölünmüş yol ve caddeler çoğunlukla asfalt zeminle kaplı ve sokakların çoğunluğu ise kilit taş olarak döşenmiştir (Şekil 19.4d).

Şekil 19.4a. Yazla Mahallesi ulaşım durumu haritası

Şekil 19.4b. Yazla Mahallesi yol sınıfları

Şekil 19.4c. Yazla Mahallesi yaya kaldırım durumu

Şekil 19.4d. Yazla Mahallesi zemin kaplama durumu

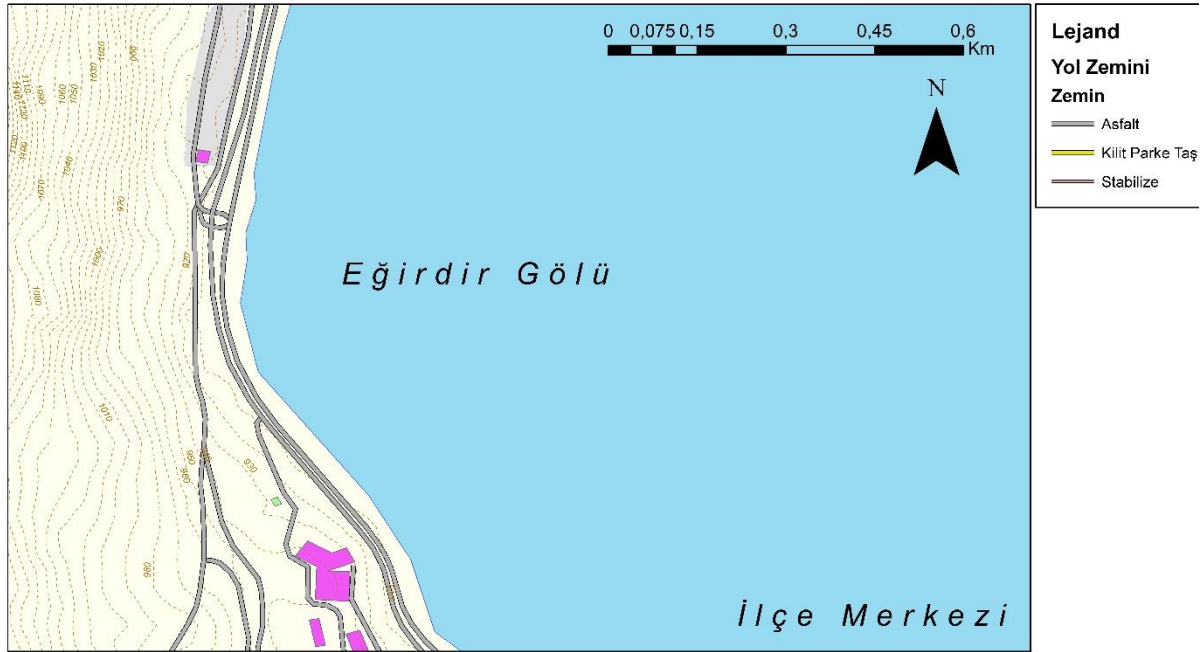
c. İlçe Çarşısı Merkezi ve Can Ada: İlçe Merkezinden geçen Isparta-Konya yolu en yoğun kullanılan bölünmüş bir yoldur. Bölünmüş yol üzerinde 2 kavşak, 2 durak ve 2 adet trafik lambası mevcuttur. Eğirdir otogarında bölünmüş yol üzerinde konumlandırılmıştır. Ancak otogar ile bölünmüş yol arasında bağlantı iyi organize edilmemiştir. Can Ada yolunda 2 adet durak yer almaktadır (Şekil 19.5a). Bölünmüş yolun her biri 8m genişliğinde olup cadde ve sokaklar genelde 6 m yol genişliğine sahiptir. Can ve Yeşil Adaya giden yol dar olup 5 m genişliğindedir. Kaldırım bazı sokaklarda bulunmazken genelde 0,75 – 1 m arasında kaldırım genişliğine sahip olduğu görülmüştür (Şekil 19.5b). Bölünmüş yol, cadde ve sokaklar çoğunlukla asfalt zeminle kaplı olup ara sokakların bazıları kilit taş döşemelidir (Şekil 19.5c).

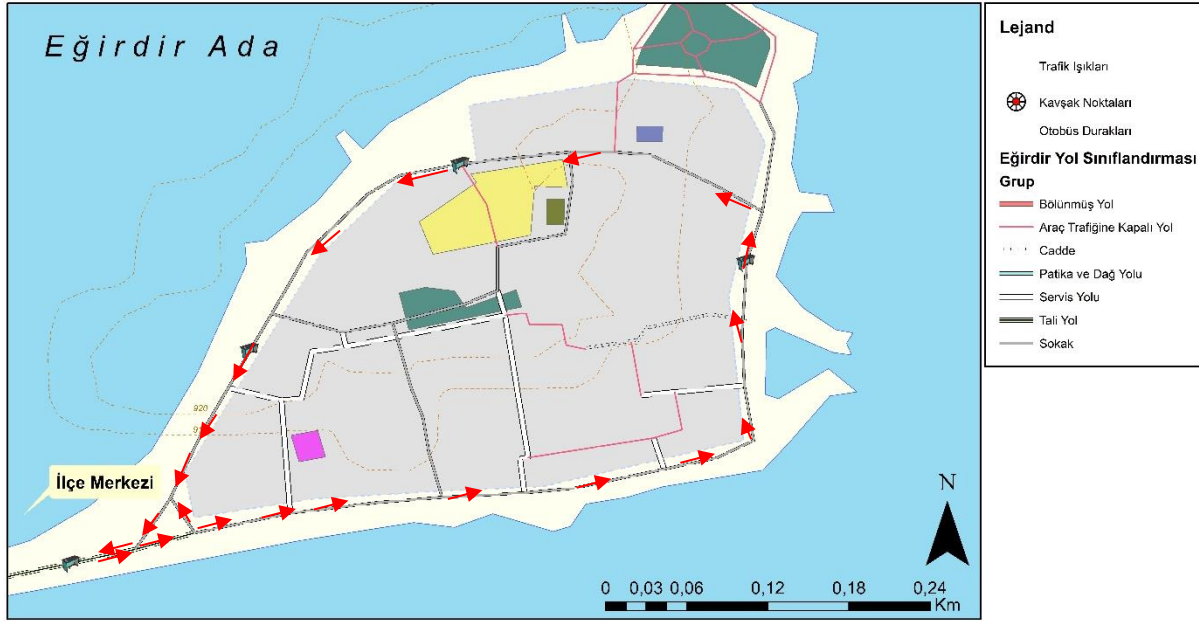
Şekil 19.5a. İlçe Merkezi ve Can Ada ulaşım durumu haritası

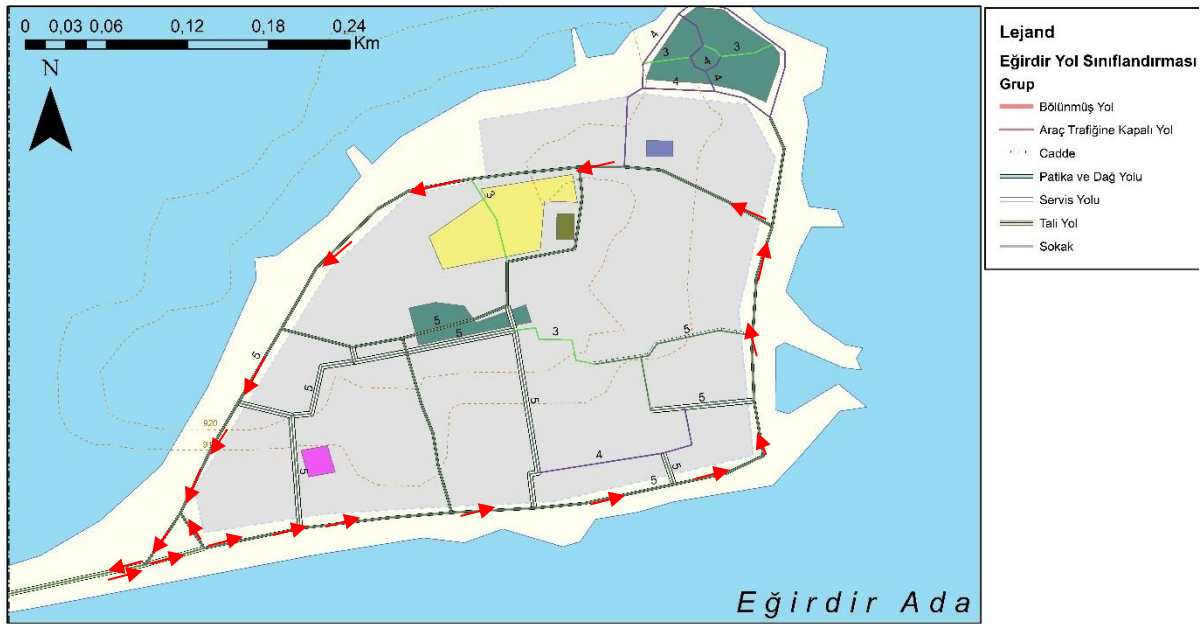
Şekil 19.5b. Eğirdir İlçe çarşı merkezi ve Can Ada (a) yol sınıfları

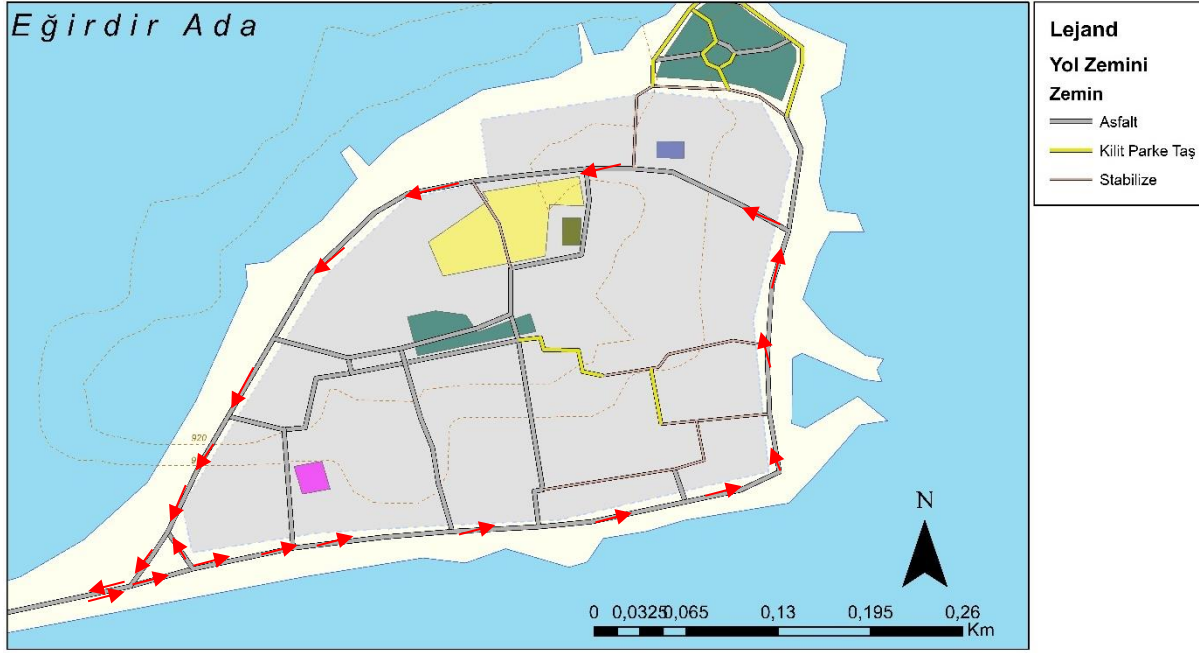
d. Yeşil Ada: İlçe Merkezinden Yeşil Adaya giden yol üzerinde 1 kavşak ve 4 durak mevcuttur. (Şekil 19.6a). Yeşil Adaya giden yol dar olup kavşak noktasından itibaren tek yönlü ulaşım söz konusudur ve ortalama yol genişliği 5 m'dir. Ada içinde yollar araç geçemeyecek kadar çok dar olup çoğunlukla yaya amaçlı kullanılmaktadır. Kaldırım bazı sokaklarda bulunmazken genelde 0,75 – 1 m arasında kaldırım genişliğine sahiptir (Şekil 19.6b). Adaya giden yol asfalt zeminle kaplı olup ara sokakların bazıları kilit taş döşemelidir (Şekil 19.6c).

Şekil 19.6a. Eğirdir Yeşil Ada ulaşım durumu

Şekil 19.6b. Eğirdir Yeşil Ada yol sınıfları durumu

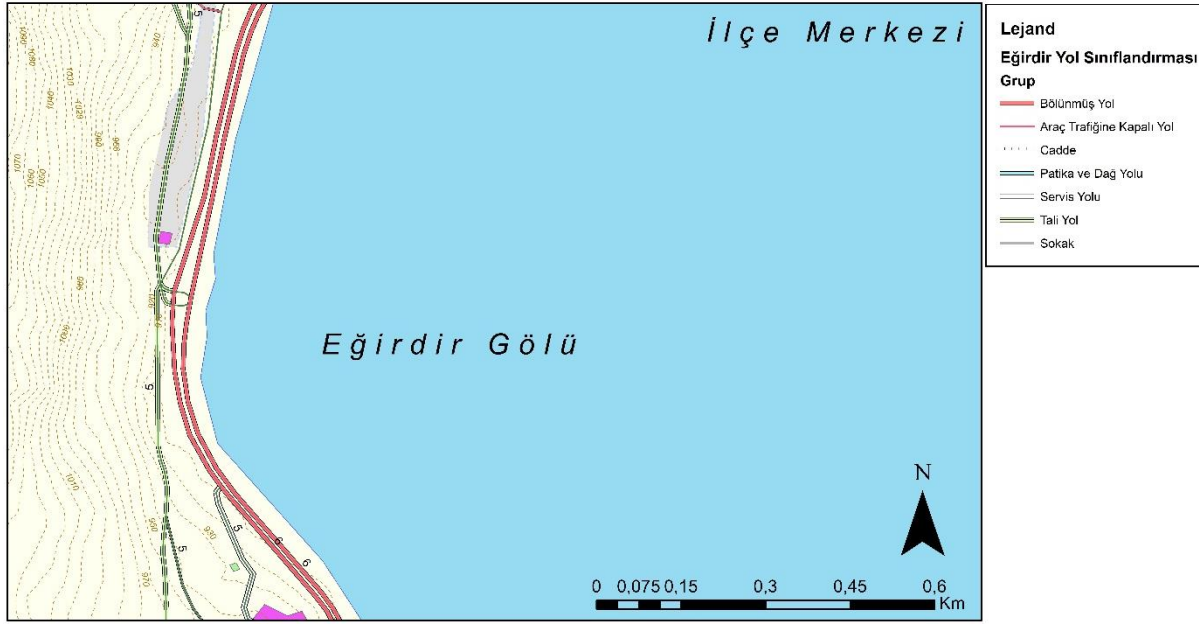

Şekil 19.6c. Eğirdir Ada yol zemin kaplama durumu

e. Yeni Mahalle: İlçe merkezden Konya istikametine giden bölünmüş yol üzerinde 4 kavşak ve 6 durak mevcuttur. Caddelerde ise 6 adet durak yer almaktadır (Şekil 19.7a.). Bölünmüş yolların her birinin yol genişliği 6 m diğer cadde ve sokaklar genelde 5 m yol genişliğine sahiptir (Şekil 19.7b). Kaldırım bazı sokaklarda bulunmazken genelde 0,75 – 1 m arasında kaldırım genişliğine sahiptir (Şekil 19.7c). Bölünmüş yol ve caddeler çoğunlukla asfalt zeminle kaplı ve sokakların çoğunluğu ise kilit taş olarak döşenmiştir (Şekil 19.7d).

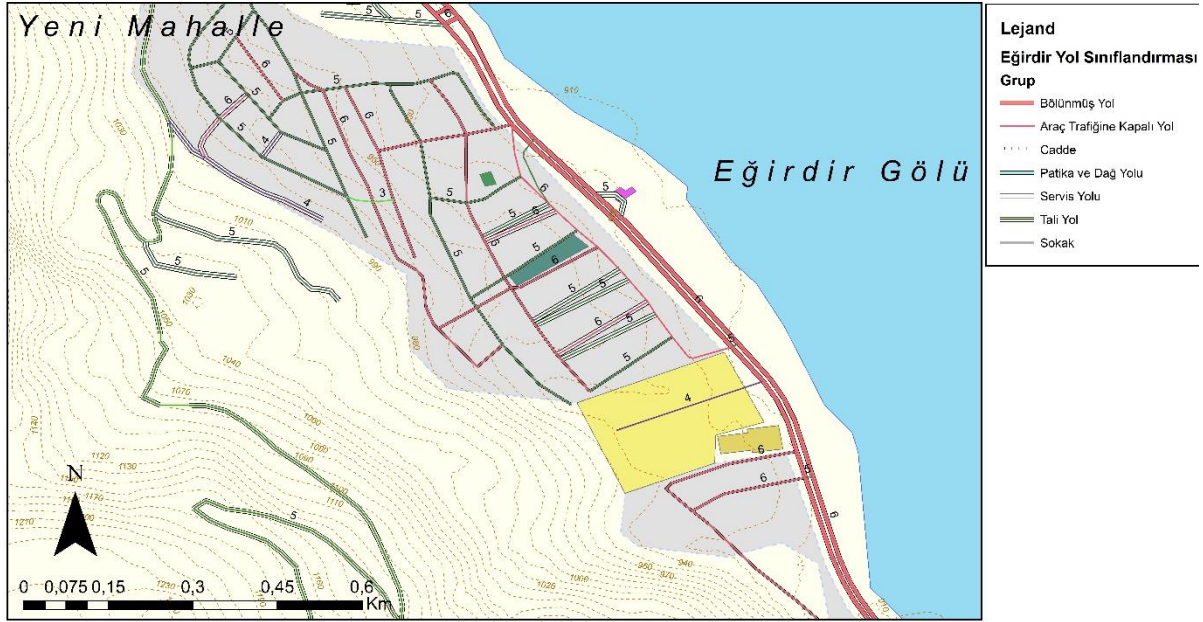
Şekil 19.7a. Yeni Mahalle (a) ulaşım durumu

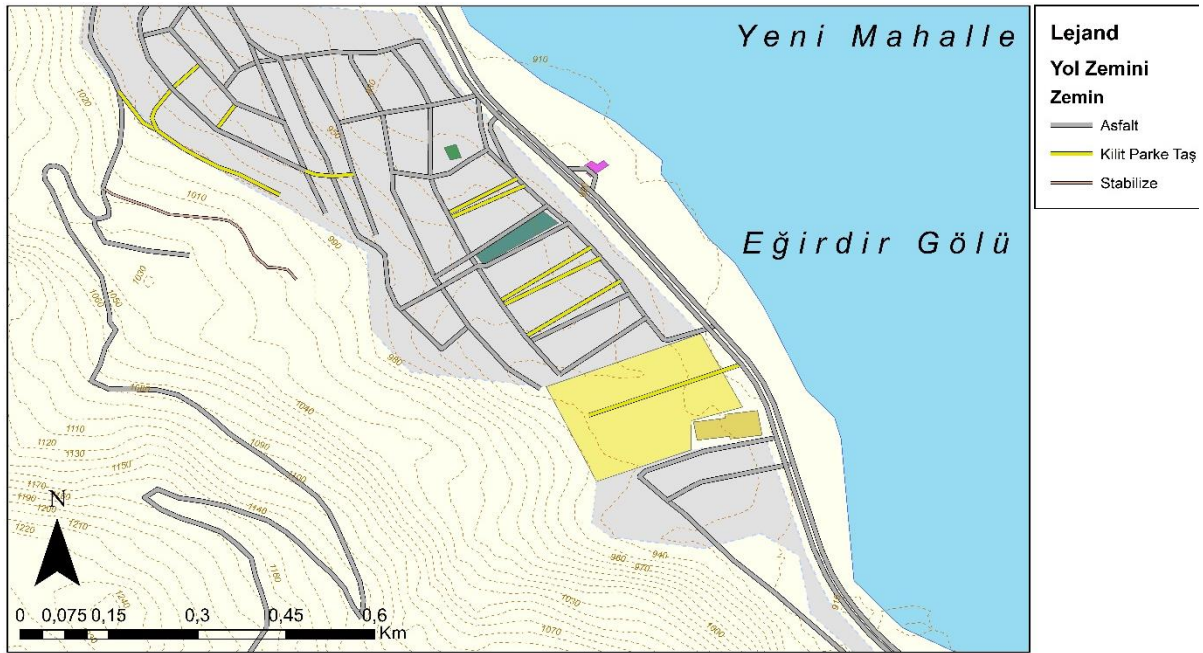
Şekil 19.7b. Eğirdir İlçe Merkezi (b) yol sınıfları

Şekil 19.7c. Yeni Mahalle ulaşım durumu

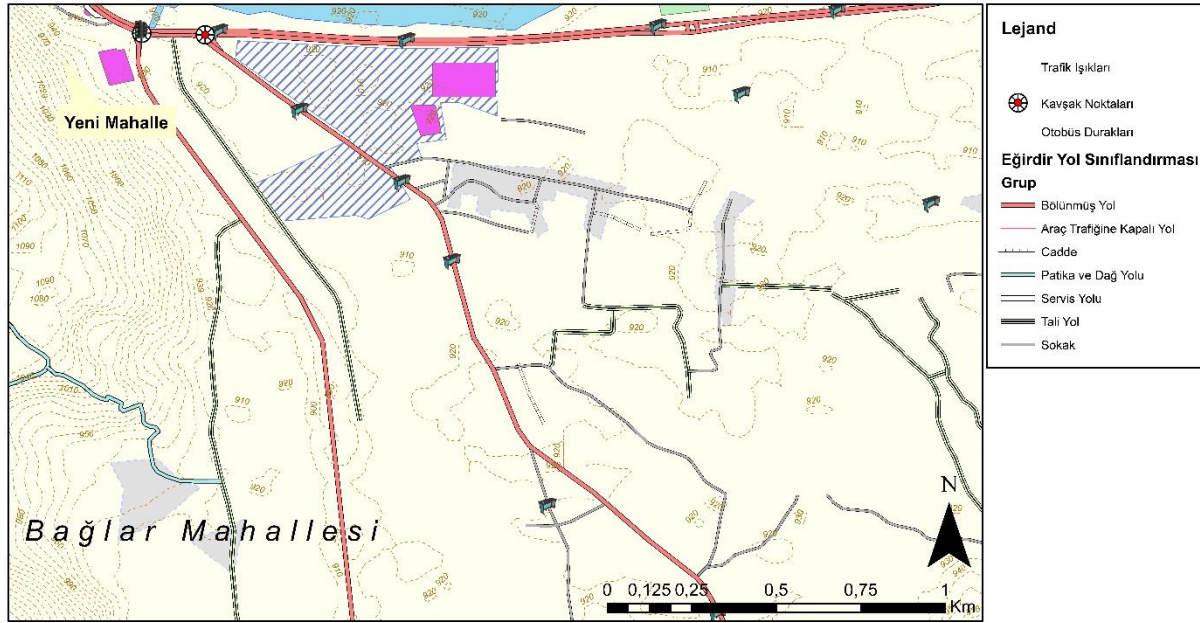

Şekil 19.7d. Yeni Mahalle yol sınıfları

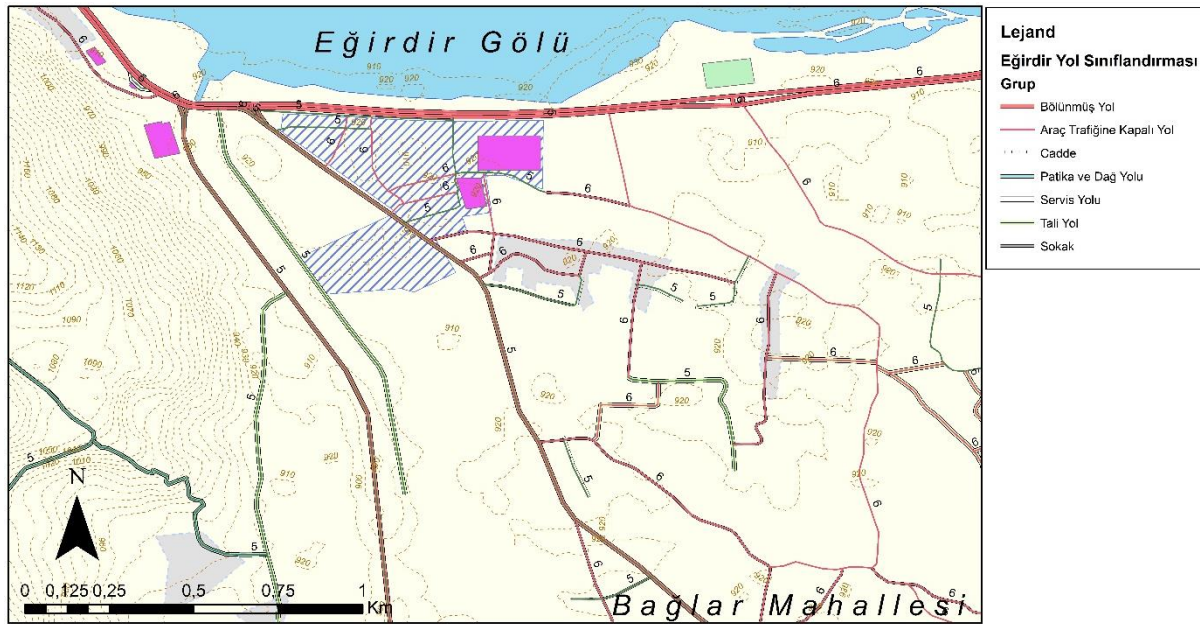

Şekil 19.7e. Yeni Mahalle zemin kaplama durumu

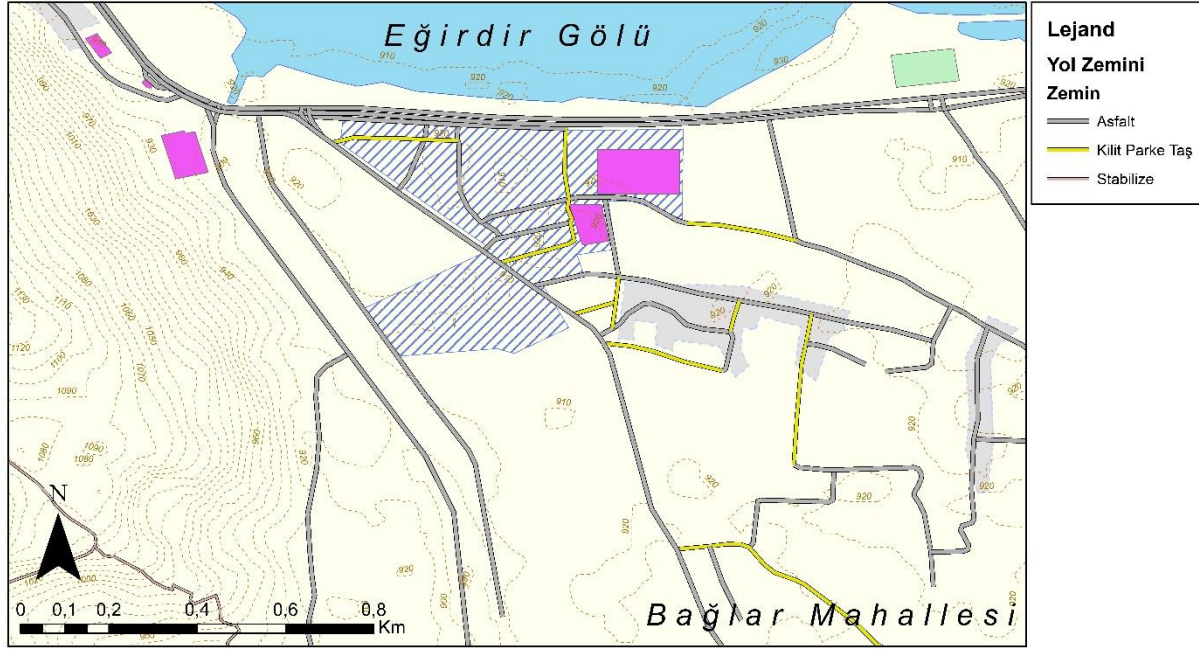
f. Bağlar Mahallesi: İlçe merkezden Konya istikametine giden bölünmüş yol üzerinde 2 kavşak ve 4 durak mevcuttur. Kavşaklardan biri Kovada Gölü MP ve Sütçüler, diğeri ise Aksu'ya giden caddeler yer almaktadır. Aksu Caddesi üzerinde 4 adet durak yer almaktadır (Şekil 19.8a). Bölünmüş yolların her birinin yol genişliği 6m diğere cadde ve sokaklar genelde 5m yol genişliğine sahiptir (Şekil 19.8b). Kaldırım bazı sokaklarda bulunmazken genelde 0,75m-1m arasında kaldırım genişliğine sahiptir (Şekil 19.8c). Bölünmüş yol ve caddeler çoğunlukla asfalt zeminle kaplıdır ve bazı sokaklar ise kilit taş olarak döşenmiştir (Şekil 19.8d).

Şekil 19.8a. Bağlar Mahallesi ulaşım durumu

Şekil 19.8b. Bağlar Mahallesi yol sınıfları

Şekil 19.8c. Bağlar Mahallesi zemin kaplama durumu

19.3.7. GZFT (SWOT) Analizi

Güçlü Yönler

- Eğirdir ilçe merkezinin güzel doğal manzaraya sahip olması,
- İçilebilir tatlı su gölüne sahip olması,
- Isparta-Konya Karayolu (D-330) üzerinde yer alması,
- İlçe nüfusu ve araç sayısı dikkate alındığında 2 kişiden birisinin araç sahibi olması ve araç sayısının giderek artması,
- Şehirlerarası sosyo-ekonomik hareketliliğin bulunması,
- Eğirdir gölüne kıyı olan ilçeye bağlı 29 köyün bulunması,
- Eğirdir’de bulunan yeşil ada ve can ada rekreasyonel, turizm ve ticari etkinliklerinin yapıldığı önemli cazibe merkezi olması,
- Önemli tarımsal üretim alanlarına -özellikle elma üretimine sahip olması
- Pazar alanlarına yakın konumda olması,
- Eğirdir merkez yollarının çoğunun asfalt yüzey ile kaplı olması, sokak ve ara yolların ise kilit taş ile kaplı olması,
- 2017 yılında Uluslararası Cittaslow Organizasyonu tarafından sakin şehir (cittaslow) ünvanının verilmesi,
- Göl ve doğal görsel değerleri açısından cazibe merkezi olması,
- Bisiklet ile ulaşımının yapılmasına uygun olması,

Zayıf Yönler

- Eğirdir ilçe merkezinden Isparta-Konya (D-330) karayolunun geçmesi, oldukça dar ve virajlı olması nedeniyle trafik sıkışıklığına ve kazalara yol açması,
- Kentin topoğrafik yapısı ve Eğirdir Gölü kıyısında yer alması nedeniyle arazi kısıtlamasının fazla olması,
- Eğirdir mevcut otogarının konumu ve araç kapasitesinin yetersiz olması,
- Eğirdir’den diğer ilçelere olan toplu taşıma imkanlarının kısıtlı olması,

- Ulaştırma faaliyetlerinin artışı sebebiyle çevre, gürültü ve hava kirliliğinin artış göstermesi,
- Turistik bir alan olan yeşil ada ve can ada da bisiklet sürme, ATV ve motorlu scooterler ile gezme etkinlikleri yapılmasına rağmen bunlara ait bir bisiklet yolunun olmaması ve araç trafiğiyle birlikte karışıklık ve tehlike yaratması,
- Kent ulaşımında teknolojik imkanlardan yeterli yararlanılamaması ve yatırımların yetersiz kalması,
- Kent ulaşım planının olmaması,
- Kaldırım genişliklerinin hem yüzey hem de malzeme açısından yetersiz olması,
- Araç ve yaya yollarının alt yapı, drenaj, bakım ve onarım çalışmalarında yetersizliklerin olması,
- Araç yollarında trafik çizgileri, yönlendirme ve işaretlemelerin yetersiz olması,
- Ulaşımında yaya önceliği kültürünün yeterince benimsenmemiş olması,
- Ulaşımında yaya geçitlerinin yetersiz olması,
- Yol kenarı bordürlerinin yüksek olması ve erişebilir olmaması,
- Engelli vatandaşlar için uygun yol yüzeyi ve tasarımlarının olmaması
- Ulaşım ile ilgili etkin bir yönetim organizasyonunun olmaması
- Yol kenarı, refüjler ve kavşaklarda amaca uygun doğru bitkilendirme ve yönlendirmenin yapılmaması
- Kar ve rüzgar perdesi amaçlı bitkilendirme bulunmaması vb.

Fırsatlar

- Turizm açısından gelişme potansiyelinde olması
- Turizm yatırımcıları için cazip olması
- Ankara-Antalya hızlı tren projesi kapsamında Burdur-Isparta tren ulaşımı ile birlikte Isparta-Eğirdir tren ulaşımının cazib hale gelebilme olasılığı
- Saint Paul kültür rotası ve tarihi kervan yollarının Eğirdir yöresi içinde olması nedeniyle kültür rotaları için önemli bir fırsat sunması vb.

Tehditler

- Eğirdir Gölünün içme su kaynağı özelliğinde olması ve ana ulaşım yollarının büyük bir kısmı Göl Yönetim Planında koruma zonlarının içinde yer alması,
- Eğirdir gölünün giderek çekilmesi ve kuruması ekoloji, tür çeşitliliği, ticaret, turizm vb. açılardan oldukça büyük bir tehdit oluşturması,
- Isparta kış iklim koşullarına göre Konya-Isparta karayolunda buzlanmalar, kar yağışı ile yolların kapanması ve olası can kayıplı kazaların meydana gelmesi,
- Isparta-Eğirdir bölgesinin jeolojik yapı bakımından I. derece deprem bölgesi olmasıdır vb.

19.3.8. Eğirdir İlçe Merkezinin Araç ve Yaya Ulaşımının Değerlendirilmesi

Eğirdir ilçe merkezi araç ve yaya ulaşımı gözlem ve incelemeler sonucu şu şekilde değerlendirilmiştir. Bunlar;

- Eğirdir İlçe Merkezindeki 4 ayrı istasyondan ölçülen toplam verilere göre 2014-2019 yılları arasında toplam araç sayısı yoğunluğu her geçen yıl artış göstermektedir. Bu durumda mevcut araç ve yaya yolları gelecekte çok yetersiz kalacaktır.
- Eğirdir ilçesi altı farklı bölgeye ayrılıp, yol sınıfları bakımından incelendiğinde toplam 63,58 km uzunluğunda sokak, 19,17 km uzunluğunda cadde, 16,38 km uzunluğunda bölünmüş yol bulunmaktadır. Ancak 10 m'den fazla geniş yollar yani bulvar statüsünde yol mevcut değildir.

- Yol kaplamaları bakımından incelendiğinde ise toplam 101,13 km asfalt yol, 5,35 km stabilize yol ve 9,27 km kilit parke taş döşenmiş yol mevcuttur.
- Isparta-Eğirdir karayolu güzergâhında Isparta'dan Eğirdir istikametine doğru genelde topoğrafik yapıda çok az bir dalgalanma vardır. Eğirdir'e 3 km uzaklıkta bulunan Miskinler Tepesi'nden Eğirdir girişine kadar olan yol güzergahında hızlı bir kot düşüşü bulunmaktadır yani eğimli bir rampa özelliğine sahiptir (Şekil 19.9).
- Yol güzergâhı boyunca hız kontrolünü sağlamak amacıyla trafik kontrolünü gösterir levhalar yetersizdir.
- Coğrafik yerleşim yapısı nedeniyle ana aksa alternatif bir yolun olmaması önemli bir dezavantajdır.
- Merkezdeki kavşaklar trafik güvenliği açısından en riskli yerlerdir ve çoğunda kavşak düzenlemeleri mevcut değildir (Şekil 19.10).
- Bölünmüş yollar dar olması nedeniyle yol kenarlarında araçların park etmesi nedeniyle trafik sıkışıklığı gözlenmektedir.
- Kontrolsüz çıkışları engellemek ve karşıdan karşıya geçişleri kolaylaştırmak için Eğirdir'in çıkışındaki Dağ Komando Okulu'na ve Isparta'nın girişindeki sanayi tesislerinin ve yerleşimin yoğun olduğu alanlarda çoğunlukla yaya geçitleri ve ışıklandırma bulunmamaktadır.
- Bisiklet ulaşımı kolay olmasına rağmen, bisiklet yolları bulunmamaktadır. Bu nedenle kent merkezinin bütüncül olarak bisiklet yolu ağının projelendirilmesi ve eyleme dönüştürülmelidir.
- Trafikte yaya ulaşım önceliği görülmemektedir. Bu nedenle sakin şehir ünvanına sahip olması nedeniyle yaya öncelikli ulaşım stratejisi geliştirilmelidir.
- Merkez alanda yaya aktivitesi fazla olması nedeniyle mevcut yaya alanları ve yaya geçitleri yetersizdir. Kaldırımların (tretuvar) dar olması veya esnaf tarafından işgal etmesi nedeniyle yaya alanları daha da fazla daralmaktadır.
- Araç yol kenarında mutlaka yaya yolları (tretuvar) yapılmalı ve evrensel tasarım ilkeleri çerçevesinde eyleme dönüştürülmelidir.
- Asfalt yolların çoğunda zemin çizgileri bulunmamakta veya belirsiz durumdadır. Bu nedenle yol çizgileri tamamlanmalı ve yaya geçit çizgileri yapılmalıdır. Ayrıca bazı yoğun trafik olan yerlerde araç hız kesici rampalar öngörülmelidir.
- Yaya hareketliliğinin yoğun olduğu merkezde "yaya bölgesi" veya "yaya öncelikli bölge" bulunmamaktadır.
- Araç ve yaya ulaşım alanlarında kullanılan malzemeler estetik olmayıp çevresiyle ve kent kimliği ile ilişkilendirilmemiştir.
- Araç ve yaya yollarının bitkilendirilmesi tasarım ilkelerine uygun değildir. Yol kenarı ve refüjlerin amaca uygun bitkisel tasarımlarının yapılması gerekmektedir.
- Merkezde bazı yolların çok dar ve çok eğimli olması nedeniyle ambulans ve itfaiye gibi acil durumlarda araç ulaşımında ciddi sıkıntılar yaşanabilmektedir.
- Organize edilmiş otopark alanları sayısı az olup aynı zamanda kapasite yönünden yetersizdir. Yol kenarı otopark çözümleri üretilmelidir.
- Otopark kültürü yeterince benimsenmemiştir. Gerek yaya öncelikli ulaşım gerekse otopark kullanımına yönelik farkındalık etkinlikleri yapılmalıdır.
- Eğirdir İlçe Merkezinde mevcut cadde ve sokakların görünümü aşağıda verilmiştir (Şekil 19.10-19.16).

Şekil 19.9. Isparta- Konya (D-330) Karayolu (Orijinal, 2020)

Şekil 19.10. Isparta –Barla ve Eğirdir Yolu kavşak düzenlemesi (Orijinal, 2020)

Şekil 19.11. Eğirdir Barla yolu (Orijinal, 2020)

Şekil 19.12. İbrahim Gencay kavşak düzenlemesi ve caddesi (Orijinal, 2020)

Şekil 19.13. Dünder Bey Medresesi-Hızırbey Camii'nin etrafındaki tek yönlü caddeler (Orijinal, 2020)

Şekil 19.14. Kent Merkezi-Yeşil Ada yolu (Orijinal, 2020)

Şekil 19.15. Eğirdir Otogar kavşağı, giriş ve çıkışı (Orijinal, 2020)

Şekil 19.16. Eğirdir–Konya Karayolu (Orijinal, 2020)

19.4. Sonuç ve Öneriler

Eğirdir İlçe Merkezi tarım, turizm, ulaşım, ticaret, ekoloji ve sosyo ekonomik hareketliliğin olduğu uğrak bir ilçedir. Eğirdir ilçe merkezinde nüfus ve araç sayısı ile kullanımının giderek artması ulaşım ve erişime olan ihtiyacı önemli hale getirmektedir. Bu bağlamda yerel yönetimin merkezde giderek artan ulaşım sorununa yönelik çeşitli önlemler alması gerekmektedir. Yeni yolların açılması arazi yapısı, göl kıyı çizgisine yakınlığı ve yüksek maliyetler nedeniyle mümkün görülme bile mevcut yolların geliştirilmesi ve trafiğin düzenlenmesi daha düşük maliyetlerle yapılması mümkündür.

Çözüm olarak toplu taşıma sistemlerinin ve motorsuz ulaşım türlerinin yaygınlaştırılması en iyi çözüm olduğu bilinside yeni çözümlerin üretilmesine ve teknolojik imkanlardan yararlanılmasına ihtiyaç duyulmaktadır. Örneğin mevcut yollarda tek yön uygulamasının yapılması, belirli saatlerde giriş yasağı ve park yasağı uygulanması, işaret ve işaretlemelerin yapılması gibi önlemlerin alınması sayılabilir.

Eğirdir ilçesi, 2017 yılında Türkiye'nin 12. sakin şehri ilan edilerek, Uluslararası Cittaslow Organizasyonu'nun üyesi olmaya hak kazanmıştır. Sakin şehir ünvanına sahip olması nedeniyle ulaşımında "**öncelik yayalarındır**" prensibine göre tedbirler alınmalı ve gerekli düzenlemeler yapılmalıdır. Uluslararası 'Yaya Hakları Bildirgesi' esasları uyarınca "Kentsel Mekânları Öncelikle Kullanma Hakkının Yayanın" olduğu ilkesi benimsenmelidir. Bu bağlamda yayaların önceliğine göre motorlu araç trafiği düzenlenmeli ve araç hızları İlçe merkezinde oldukça düşürülmelidir. Yaya öncelikli ulaşım için farkındalık etkinlikleri yapılmalıdır.

Ayrıca ilçe merkezinde ana arterler üzerinde mutlaka bisiklet yolu yapılmalıdır.

Eğirdir şehir merkezine 1,5 km uzaklıkta olan Yeşil Ada ve Can Ada ilçenin en cazibeli alanlarıdır. Bu alandaki ulaşım araç trafiğine sınırlama getirilmeli (örneğin saat 10:00-17:00 arası yasaklanmalı), bisiklet ve yaya kullanımı öngörülmelidir. Ada yolları asfalt yerine doğal taş malzemelerle kaplanmalı, bakım ve onarımları zamanında gerçekleştirilmelidir. Göl kenarında ahşap platformlar ve yayalar için yürüyüş yolları öngörülmelidir.

Kentin otogar alanı, çevre trafiği dikkate alınarak giriş ve çıkış noktaları ayrı olacak şekilde ve mekânsal düzenlemeleri ile birlikte yeniden kurgulanmalıdır.

Otopark sorunu, kentin bütüncül ulaşım planlaması ve politikası çerçevesinde ele alınmalıdır. Kamusal alanlarda mevcut koşullara göre farklı kullanıcı taleplerinin uzun ve kısa süreli parklanma ihtiyaçları, yol kenarı ve yoldışı otopark temini ile arasında denge sağlanmalı ve amaçlar doğrultusunda birbiriyle tutarlı bir otopark politikası oluşturulmalıdır. Gül vd., (2019) ' e göre kentsel toplu taşıma sistemlerini destekleyen park et-yürü, park et-bisiklet ile devam et gibi park et-devam et uygulamalarının yaygınlaştırılması önemli bir çözüm olarak dikkate alınmalıdır.

Eğirdir İlçe Merkezi Hükümet Meydanı kentin en önemli odak (landmark) noktasıdır. Ancak mekânsal bir organizasyon söz konusu değildir. Bu amaçla Hükümet Meydanı'nın ve çevresinin acilen peyzaj mekânsal organizasyonunun yapılması gerekmektedir. Mutlaka meydan ve ilişkili sokaklar, yerel kimlikle ve tarihi Eğirdir Kalesi ile ilişkilendirilerek çok işlevselli tasarım konsepti geliştirilmelidir. Ayrıca meydan kimliğine uygun sokak iyileştirme projeleri yapılmalıdır. Dünder Bey Medresesi ve Hızırbey Camii'nin bulunduğu yoldan itibaren Meydana kadar ulaşan cadde veya sokaklar yayalaştırılmalı veya sınırlı araç ulaşımına izin verilmelidir.

Teknolojik imkanlardan yararlanmak suretiyle uygun yol kenarı otoparklarda "parkmetre" (parkomat) uygulaması, trafik işaretleme ve yönlendirme özellikleri (sinyal sistemi özellikleri, diğer kontrol ekipmanları ve uygulamaları, kamera, dedektör gibi), park sensörleri, kalite ve güvenliğin sağlanması vb otopark ve ulaşım yönetim araçlarına yönelik yeni stratejiler geliştirilmelidir.

Karayolu ulaşımını azaltmak için Tarihi Eğirdir Tren İstasyonu aktif hale getirilmeli ve Isparta Eğirdir tren seferleri başlatılmalıdır. Tren ulaşımı ile karayolu ulaşımı birbirleriyle ilişkilendirilmelidir.

Kentlerde daha yaşanabilir bir ortam oluşturabilmek ve sürdürülebilir bir ulaşım yaklaşımı için daha fazla yol ve/ya otopark sunumuna gerek yoktur. Amaç kentleri otomobillere uydurmaya çalışmak değil, otomobilleri kentlere uydurmaya çalışmak olmalıdır.

Sonuç olarak, kent içi ulaşım amaçlı kullanılan mekanlar, kentin yaşayan mekanlarıdır. Aynı zamanda kent imajı ve mekânsal kalitenin elde edilmesinde ulaşım ve erişebilirlik en önemli faktörlerden birisidir. Bu amaçla kent planlama ve yönetim sürecinde ulaşım sisteminin kentin tüm bileşenleri dikkate alınarak daha kolay erişilebilir, araç kullanım bağımlılığını en aza indiren, yaya ve bisiklet ulaşımını ön planda tutan, ulaşım ile yeşil alan ilişkisini ve bitkilendirme kombinasyonlarını iyi kurgulayan, ulaşım alt ve üst yapısının bütüncül ele alındığı, teknolojik gelişmelerin yansıtıldığı estetik ve işlevsel amaçları öngören güncel çözümler üretilmesi gerekmektedir.

Kısaltmalar

ATV	: All Terrain Vehicle
CBS	: Coğrafi Bilgi Sistemi
GZFT	: Güçlü Yönler, Zayıf Yönler, Fırsatlar, Tehditler
İBB	: İstanbul Büyükşehir Belediyesi
KGM	: Karayolları Genel Müdürlüğü
SWOT	: Strengths, Weaknesses, Opportunities, Threats
TSE	: Türk Standartları Enstitüsü
UKOME	: Ulaşım Koordinasyon Merkezi

Kaynaklar

- Demirci, D., 2014. Isparta'daki Kervan Yolları Üzerine Bazı Düşünceler. Tarih Kültür ve Sanat Araştırmaları Dergisi Vol. 3, No. 3, 2014.
- Gündüz, A , Kaya, M , Aydemir, C . 2011. Kentiçi ulaşımında karayolu ulaşımına alternatif sistem: raylı ulaşım sistemi. Akademik Yaklaşımlar Dergisi , 2 (1) , 134-151 . Retrieved from <https://dergipark.org.tr/tr/pub/ayd/issue/3325/46152>
- Güreşçi, E., 2012. Türkiye'nin Köyden Kente Göç Sorunu. Gümüşhane Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, 3(16).
- Gül, A., Öz, A., Demir, A., Gül, İ.E., 2019. Planning and Design Principles of Car Parking in Urban Transportation (Kent Ulaşımında Otoparkların Planlama ve Tasarımı). (Chapter 2). Mühendislik ve Fen Bilimleri Kapsamında Güncel Akademik Çalışmalar Kitabı (Editörler: Abdullah DEMİR, Ali ÖZ & Çağatay ERSİN). Strategic Researches Academy© & Strategic Researches Academic Publishing. ISBN: 978-605- 69709- 9-3 p.13-44, Antalya/Turkey.
- İBB, 2016. Ulaşım Planlama Müdürlüğü, İstanbul Ulaşım Ana Planı Ulaşım Talep Modeli Kalibrasyon Raporu, İstanbul, 2006
- İSPARK, 2016. İstanbul Otopark Ana Planı.
- Isparta Trafik Tescil Şube Müdürlüğü, 2020. Isparta' ve Eğirdir Araç İstatistiği (Temmuz ayı) verileri.Isparta.
- Kaplan, H., 1991. Kentsel Ulaşım Planlaması. Gazi Üniversitesi Mühendislik-Mimarlık Fakültesi Şehir ve Bölge Planlama Bölümü, s.201. Ankara.
- Karayolları Genel Müdürlüğü, 2005. Karayolu Tasarım El Kitabı. Ankara
- Keskin, D., 2006. Kamuya Ait Bisiklet Sistemlerinin Ürün-Hizmet Sistemi Açısından İncelenmesi. Orta Doğu Teknik Üniversitesi, Endüstri Ürünleri Tasarımı Bölümü, Yüksek Lisans Tezi, 116s., Ankara.
- Öncü, E., 1997. Kent içi Ulaşımında 21. Yüzyıl Perspektifi. Ulaşım – Trafik Kongresi, 21-42, Ankara
- Tekin, S., 2007. Karayolları yol ağı sınıflandırması ve çorlu örneğinde sınıflandırma değerlendirmesi, Yüksek Lisans Tezi, Y.T.Ü. Fen Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.
- Türk Standartları Enstitüsü, 1989. TSE Standartları, TS 7249/Mayıs 1989, "Şehiriçi Yolları Boyutlandırma ve Tasarım Esasları", Ankara.
- UKOME, 1986. İstanbul Büyükşehir Belediye Başkanlığı Ulaşım Koordinasyon Merkezi, 86/5-2 no'lu Karar Metni, İstanbul.
- Yayla, N., 2011. Karayolu Mühendisliği. Birsen Yayınevi.
- Yılmaz, E., 2006. Bolu Kentsel Alanında Bisikletli Bağlantı Olanaklarının Araştırılması. Çukurova Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, YL Tezi, 160s., Adana.
- Yoldaş, M., 2008. Karayollarında Yol Sınıflandırması Ve Tip Enkesitlerin İncelenmesi: Eminönü-Fatih Örneği. İstanbul Teknik Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü Yüksek Lisans Tezi.
- URL,1.<https://isparta.ktb.gov.tr/TR-165533/egirdir.html> (Erişim Tarihi: 20.06.2020)
- URL,2.https://www.nufusu.com/ilce/egirdir_ismartanufusu#:~:text=E%C4%9Firdir%20n%C3%BCfusu%202019%20y%C4%B1l%C4%B1na%20g%C3%B6re,%2C%20%49%2C31%20kad%C4%B1nd%C4%B1r. (Erişim Tarihi: 20.06.2020)
- URL,3 Kentiçi ulaşım çevre sorunları. <http://www.kariyerdersleri.com/nedir/kentici-ulasim-ve-cevre-sorunlari.aspx> (Erişim Tarihi: 20.06.2020)